

Tuomioistuinlaitos
kirjanpitoyksikön
(KPY 155)
tilinpäätös
vuodelta 2020

Tuomioistuinlaitoksen tilinpäätös 2020

Julkaisija

Tuomioistuinvirasto
Silkkitehtaantie 5 c
Vantaa
www.tuomioistuinvirasto.fi

Kirjanpitoyksikköön 155 kuuluvat virastot

Tuomioistuinvirasto (KPY 155)

Korkein oikeus

Korkein hallinto-oikeus

Helsingin hovioikeus

Itä-Suomen hovioikeus

Rovaniemen hovioikeus

Turun hovioikeus

Vaasan hovioikeus

Helsingin hallinto-oikeus

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Turun hallinto-oikeus

Vaasan hallinto-oikeus

Markkinaoikeus

Työtuomioistuin

Vakuutusosasto

Ahvenanmaan kärjäoikeus

Etelä-Karjalan kärjäoikeus

Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus

Etelä-Savon kärjäoikeus

Helsingin kärjäoikeus

Itä-Uudenmaan kärjäoikeus

Kainuun kärjäoikeus

Kanta-Hämeen kärjäoikeus

Keski-Suomen kärjäoikeus

Kymenlaakson kärjäoikeus

Lapin kärjäoikeus

Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus

Oulun kärjäoikeus

Pirkanmaan kärjäoikeus

Pohjanmaan kärjäoikeus

Pohjois-Karjalan kärjäoikeus

Pohjois-Savon kärjäoikeus

Päijät-Hämeen kärjäoikeus

Satakunnan kärjäoikeus

Varsinais-Suomen kärjäoikeus

Sisällysluettelo

1. Toimintakertomus	5
1.1. Tuomioistuinviraston johdon katsaus.....	5
1.2. Domstolsverksledningens översikt	8
1.3. Tuloksellisuus.....	11
1.3.1. Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet.....	11
1.3.2. Henkilöstötavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet	17
1.3.3. Talouteen liittyvät tavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet.....	23
1.4. Toiminnan vaikuttavuus	29
1.4.1. Käsittelyajat ja tuomioistuinlaitoksen vaikuttavuus.....	29
1.4.1.1. Korkein oikeus	31
1.4.1.2. Korkein hallinto-oikeus	31
1.4.1.3. Hovioikeudet	33
1.4.1.4. Hallinto-oikeudet.....	37
1.4.1.5. Käräjäoikeudet	42
1.4.1.6. Erityistuomioistuimet.....	57
1.4.1.7. Tuomioistuinvirasto	59
1.4.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	59
1.5. Toiminnan tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta.....	60
1.5.1. Toiminnan tuottavuus, taloudellisuus, suoritteiden määrät ja palvelukyky	60
1.5.1.1. Korkein oikeus	61
1.5.1.2. Korkein hallinto-oikeus	63
1.5.1.3. Hovioikeudet	66
1.5.1.4. Hallinto-oikeudet.....	68
1.5.1.5. Käräjäoikeudet	70
1.5.1.6. Erityistuomioistuimet.....	75
1.5.1.7. Tuomioistuinvirasto ja sen yhteydessä toimivat lautakunnat	79
1.5.2. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	81
1.5.3. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	91
1.6. Henkisten voimavarojen hallinta- ja kehittäminen	91
1.7. Tilinpäätösanalyysi.....	92
1.7.1. Rahoituksen rakenne.....	92
1.7.2. Talousarvion toteutuminen.....	94
1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma	95
1.7.4. Tase.....	97
1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	98
1.9. Arviointien tulokset.....	101
1.9.1. Yhteenveto havaituista virheistä, väärinkäytöksistä ja takaisinperinnöistä	101

2.	Talousarvion toteumalaskelma.....	102
3.	Tuotto- ja kululaskelma	105
4.	Tase	106
5.	Liitetiedot	108
5.5.	Tilinpäätöslaskelmien liitteet	108
5.6.	Muut liitteet	108
	Liite 1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus	109
	Liite 2 Nettotuetut tulot ja menot.....	110
	Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset	112
	Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat.....	112
	Liite 5 Henkilöstökulujen erittely	112
	Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset	113
	Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot	114
	Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut	116
	Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat.....	116
	Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	116
	Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat.....	116
	Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut.....	117
	Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	118
	Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat.....	118
	Liite 15 Velan muutokset	118
	Liite 16 Velan maturiteettijakautuma ja duraatio.....	118
	Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	119
	Liite A Hovioikeuksien tulostavoitteiden toteutuminen	122
	Liite B Hallinto-oikeuksien tulostavoitteiden toteutuminen	127
	Liite C Käräjäoikeuksien työmäärä, henkilötyövuodet, toimintamenot, tuottavuus, taloudellisuus, asiamäärät ja käsittelyajat (Käräjäoikeusverkosto uudistui vuonna 2019 ja vuoden 2018 vertailutietoja ei esitetä).....	133
	Liite D Käräjäoikeuksiin saapuneet rikos- ja siviiliasiat.....	137
	Liite E Henkilöstövoimavarat	140
6.	Allekirjoitukset.....	143
7.	Tilintarkastajan merkintä	144

1. Toimintakertomus

1.1. Tuomioistuinviraston johdon katsaus

Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen. Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia levisi Suomeen maaliskuussa ja leimasi koko yhteiskuntaa sekä vaikutti monella tapaa myös tuomioistuinten toimintaan. Tuomioistuinten kannalta merkittävä ja historiallinen uudistus toteutui kuitenkin jo vuoden alussa, kun tuomioistuinten keskushallintotehtäviä varten perustettu Tuomioistuinvirasto aloitti toimintansa.

Tuomioistuinviraston perustaminen

Tuomioistuinviraston perustaminen on vastannut kansainvälisiä suosituksia ja kehitystä erityisesti Suomelle vertailukelpoisissa maissa, kuten Pohjoismaissa. Kehitys on perustunut siihen vaatimukseen, että tuomioistuinten keskushallintotehtävät on järjestettävä tavalla, joka korostaa tuomioistuinten rakenteellista riippumattomuutta eli niiden erillisyyttä toimeenpanovaltaa edustavasta ja poliittisesti johdetusta oikeusministeriöstä. Tuomioistuinten tosiasiallinen riippumattomuus on luonnollisesti tärkeintä, mutta se ei vielä riitä - riippumattomuuden on oltava myös ulkopuolisen selkeästi havaittavissa.

Ennen Tuomioistuinviraston perustamista Suomessa ehdittiin käydä varsin pitkään keskustelua tuomioistuinten keskushallintotehtävistä vastaavan itsenäisen viraston perustamisesta. Naapurimaassamme Ruotsissa vastaavanlainen virasto (Domstolsverket) on perustettu jo 1970-luvulla. Ehkä ajatus viraston perustamisesta syntyi meilläkin jo tuolloin. Kirjattuna ajatus keskushallintoviraston perustamisesta löytyy viimeistään Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnöstä vuodelta 2003 (Komiteanmietintö 2003:3, ns. Arposen komitean mietintö). Uudistuksen varsinaisena perustana on kuitenkin pidetty oikeusministeriön vuonna 2013 julkaisemaa oikeudenhoidon uudistamisohjelmaa vuosille 2013 - 2025 (Mietintöjä ja lausuntoja 16/2013). Ohjelmaan on kirjattu pitkän aikavälin tavoitteeksi tuomioistuinviraston perustaminen huolehtimaan tuomioistuinhallinnosta.

Uuden viraston perustaminen eteni nopeasti. Tuomioistuinviraston ylintä päätösvaltaa käyttävä johtokunta aloitti toimintansa huhtikuussa 2019, jolloin myös käytännön toimet viraston perustamiseksi aloitettiin. Vuoden 2019 loppuun mennessä viraston henkilökunta oli pääosin rekrytoitu ja virasto oli valmis ottamaan vastaan sille tuomioistuinlain 19a luvussa säädetty tehtävät. Tuomioistuinten taholta on asetettu suuret odotukset Tuomioistuinvirastoa kohtaan. Ensimmäisenä toimintavuotena tavoitteena oli keskittyä viraston toiminnan organisoimiseen ja laissa säädettyjen tehtävien haltuun ottamiseen. Nyt voidaan todeta, että näissä tavoitteissa onnistuttiin.

Koronaviruspandemian vaikutukset

Koronaviruspandemialla oli merkittäviä vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan. Etenkin keväällä 2020 pandemian alkuvaiheessa valtaosa tuomioistuimista rajoitti toimintaansa merkittävästi henkilökunnan ja asiakkaiden terveyden suojaamiseksi sekä koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Tuomioistuimet rajoittivat suulliset käsittelyt pääosin kiireellisiin asioihin ja suuri osa vireillä olevista, suullista käsittelyä vaatineista asioista laitettiin koronatilan vuoksi keskeytykseen. Hallinto-oikeuksissa, joissa suuri osa asioista käsitellään kirjallisessa menettelyssä, koronan vaikutukset olivat selvästi pienemmät kuin käräjäoikeuksissa, joissa valtaosa asioista

käsitellään suullisissa istunnoissa. Keskeytyksessä olleiden asioiden määrä oli suurimmillaan kesäkuun alussa, jolloin asioita oli keskeytettyä yhteensä noin 8 100 asiaa.

Tuomioistuinvirasto on pyrkinyt tukemaan tuomioistuinten toimintaa muun muassa laatimalla tuomioistuinten käyttöön suositusluonteisia oppaita ja ohjeita. Ensimmäiset ohjeet toiminnan järjestämiseksi koronaviruspandemian aikana Tuomioistuinvirasto antoi 13. ja 18.3.2020. Tuomioistuinvirasto julkaisi tuomioistuimille oppaan etäyhteyksien käyttöön oikeudenkäynnissä 16.4.2020 ja palautumissuunnitelman 16.5.2020. Näiden oppaiden avulla Tuomioistuinvirasto on pyrkinyt tukemaan tuomioistuimia ja laatimaan ohjeita, joiden avulla tuomioistuimet kykenisivät hoitamaan lainkäyttötehtäviä turvallisesti myös koronaviruspandemian aiheuttamissa poikkeusoloissa.

Koronaviruspandemia on tiivistänyt Tuomioistuinviraston ja tuomioistuinten yhteistyötä monin tavoin. Maaliskuusta 2020 lähtien Tuomioistuinviraston on järjestänyt säännöllisiä, etäyhteyksien välityksellä toteutettuja yhteisiä keskustelutilaisuuksia tuomioistuinten johdon ja hallinnon kesken. Näiden tilaisuuksien alkuperäinen tarkoitus oli tarjota tuomioistuimille mahdollisuus keskusteluun koronaviruspandemian vaikutuksista niiden toimintaan. Myöhemmin tilaisuudet on ulotettu koskemaan tuomioistuinten toimintaa laajemminkin ja niistä on tullut tärkeä osa tuomioistuinten ja Tuomioistuinviraston välistä säännöllistä yhteydenpitoa.

Tuomioistuinten toiminnan tarkastelu

Kuten edellä on todettu, koronaviruspandemiasta on aiheutunut tuomioistuinten toiminnalle merkittävää haittaa, mikä on nähtävissä myös pidentyneinä käsittelyaikoina vuonna 2020. Tuomioistuimet ovat saaneet lisäresursseja koronaruuhiin, mutta nämä eivät ole olleet riittäviä ruuhkien purkamiseksi. Alunperinkin on tiedostettu, että ruuhkien purkaminen kestää arviolta vähintään kaksi vuotta, koska viime kädessä istuntosalikapasiteetti asettaa rajoituksia sille, kuinka paljon nopeasti asioita pystytään käsittelemään.

Pidemmän aikavälin tarkastelussa ja koronaviruspandemiasta riippumatta tuomioistuinten käsittelyajat ovat yleisesti ottaen pidentyneet lähes kaikissa tuomioistuimissa ja kaikissa asiaryhmissä. Tuomioistuinten henkilöstöresurssit eivät ole riittävät suhteessa tuomioistuimissa käsiteltävien asioiden määrään. Tältä osin kysymys on tuomioistuinten perusrahoituksen riittämättömyydestä. Riittämätön perusrahoitus johtaa pidentyneisiin käsittelyaikoihin ja sitä kautta kansalaisten oikeusturvan heikkenemiseen. Tuomioistuinviraston yksi keskeisimmistä tavoitteista on perusrahoituksen saattaminen riittävälle tasolle.

Tuomioistuinten tuottavuus ja taloudellisuus ovat olleet pääosin hyvällä tasolla. Tuomioistuinten kesken, jopa saman tuomioistuinlinjan sisällä, on kuitenkin suuria eroja tässä suhteessa. Tavoitteena tulee olla, että tunnusluvuiltaan heikommat tuomioistuimet saadaan samalle tasolle tunnusluvuiltaan parhaimpien yksiköiden kanssa. Tuomioistuinviraston tulee pyrkiä tähän tavoitteeseen jakamalla resurssit oikeudenmukaisesti suhteessa kunkin tuomioistuimen painotettuun työmäärään. Tuomioistuinten puolestaan tulee kehittää omaa lainkäyttötoimintaansa aktiivisesti siten, että keskeiset tunnusluvut saadaan parhaimpien tunnuslukujen kanssa vertailukelpoiselle tasolle.

Tuomioistuinten toimintaa ei voida arvioida pelkästään käsittelyaikojen ja tehokkuutta kuvaavien tunnuslukujen avulla. Kansalaisten oikeusturvan kannalta on tärkeää, että heidän asiansa käsitellään kohtuullisessa ajassa, mutta myös, että tuomioistuinten ratkaisut ovat sisällöltään laadukkaita ja asianmukaisesti perusteltuja. Laadukkaan lainkäyttötoiminnan takeena on tuomioistuinten ammattitaitoinen ja osaava henkilökunta. Tuomioistuinten taholta on tuotu voimakkaasti esille, että tuomioistuinten henkilökunnan palkkaus ei ole riittävä suhteessa työn vaativuuteen, mistä johtuen palkkaus ei ole myöskään kilpailukykyinen alan muiden toimijoiden keskuudessa minkään tuomioistuinten henkilöstöryhmän osalta. Tuomioistuinviraston yhtenä tärkeänä tavoitteena on pyrkiä parantamaan tuomioistuinten työnantajakuvaa ja sitä kautta lisätä tuomioistuinten houkuttelevuutta työnantajana sekä pyrkiä saattamaan tuomioistuinten henkilöstön palkkaus työn vaativuutta ja vastuuta vastaavalle tasolle. Tuomioistuinviraston tulee myös yhdessä tuomarinkoulutuslautakunnan kanssa huolehtia siitä, että tuomioistuinten henkilökunnalla on mahdollisuus saada laadukasta koulutusta ammattitaitonsa kehittämiseksi.

Yhteiskunnan digitalisoitumisen edetessä myös tuomioistuinten työ on tullut entistä enemmän riippuvaiseksi digitaalisista työvälineistä ja tietojärjestelmistä. Tuomioistuinten henkilökunta on suurten muutosten keskellä, kun HAIPA ja AIPA ovat korvanneet ja korvaamassa aikaisempia lainkäyttöasioiden asianhallintajärjestelmiä ja HILDA on tulossa hallinnollisten asioiden asianhallintajärjestelmäksi. Uudistukset ovat merkittäviä ja uusien järjestelmien käyttöönotto edellyttää tuomioistuinten henkilökunnalta paitsi uuden järjestelmän käytön opettelemista, myös uusien työtapojen kehittämistä. Tämä vaatii sitoutumista ja kärsivällisyyttä sekä tuomioistuinten johdolta että henkilökunnalta. Myös koronaviruspandemia on osaltaan pakottanut tuomioistuimia kehittämään työtapoja siten, että asioita on pystytty aikaisempaa enemmän käsittelemään etäyhteyksien välityksellä.

Vuosi 2020 on ollut tuomioistuinten henkilökunnalle poikkeuksellisen raskas ja henkisesti vaativa. Kaikista vaikeuksista ja haasteista huolimatta tuomioistuimet ovat pystyneet huolehtimaan siitä, ettei kansalaisten oikeusturva ole viivästyksistä huolimatta ollut uhattuna. Kiitos tästä kuuluu työn organisoimisesta huolehtineelle tuomioistuinten johdolle sekä erityisesti tuomioistuinten osaavalle ja sitoutuneelle henkilökunnalle. Valitettavasti myös kuluva vuosi 2021 on jouduttu aloittamaan koronaviruspandemian vallitessa. Näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa korostuu työhyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen.

Kiitän tuomioistuinten ja Tuomioistuinviraston henkilökuntaa hienosta työstä poikkeuksellisissa olosuhteissa sekä toivotan jaksamista ja voimia haasteellisessa, mutta yhteiskunnallisesti erittäin tärkeässä työssä!

Riku Jaakkola

Ylijohtaja

1.2. Domstolsverksledningens översikt

År 2020 var exceptionellt. Den globala coronaviruspandemin spred sig till Finland i mars och stämplade hela samhället och påverkade på många sätt också domstolarnas verksamhet. En ur domstolarnas synvinkel betydande och historisk reform genomfördes dock redan i början av året när Domstolsverket som inrättats för skötseln av domstolarnas centralförvaltningsuppgifter inledde sin verksamhet.

Inrättande av Domstolsverket

Inrättandet av Domstolsverket har motsvarat internationella rekommendationer och utvecklingen i synnerhet i länder som är jämförbara med Finland, såsom de nordiska länderna. Utvecklingen har grundat sig på kravet att domstolarnas centralförvaltningsuppgifter ska organiseras på ett sätt som betonar domstolarnas strukturella oberoende, dvs. deras åtskiljande från justitieministeriet, som representerar den verkställande makten och leds politiskt. Domstolarnas faktiska oberoende är naturligtvis viktigast, men det räcker inte - oberoendet måste också tydligt märkas av utomstående.

Innan Domstolsverket hade inrättats hann man i Finland under en ganska lång tid diskutera inrättandet av ett självständigt ämbetsverk med ansvar för domstolarnas centralförvaltningsuppgifter. I vårt grannland Sverige inrättades ett motsvarande ämbetsverk (Domstolsverket) redan på 1970-talet. Kanske uppstod idén om att inrätta en byrå redan då hos oss. Officiellt antecknades idén om att inrätta ett centralt förvaltningsverk senast i betänkandet från kommittén för utveckling av domstolsväsendet 2003 (kommittébetänkande 2003:3, s.k. Arponenkommitténs betänkande). Den egentliga grunden för reformen har dock ansetts vara det reformprogram för rättsvården 2013–2025 som justitieministeriet publicerade 2013 (Betänkanden och utlåtanden 16/2013). I programmet anges som långsiktigt mål att inrätta ett domstolsverk för att sköta domstolsförvaltningen.

Inrättandet av ett nytt ämbetsverk framskred snabbt. Den direktions som utövar Domstolsverkets högsta beslutanderätt inledde sin verksamhet i april 2019, då också de praktiska åtgärderna för att inrätta ämbetsverket inleddes. Fram till utgången av 2019 hade ämbetsverkets personal huvudsakligen rekryterats och verket var berett att ta emot de uppgifter som föreskrivs för det i 19 a kap. i domstolslagen. Domstolarnas har höga förväntningar på Domstolsverket. Under det första verksamhetsåret var målet att koncentrera sig på organiseringen av ämbetsverkets verksamhet och omhändertagandet av de lagstadgade uppgifterna. Nu kan man konstatera att Domstolsverket lyckades nå dessa mål.

Effekterna av coronaviruspandemin

Coronaviruspandemin hade betydande konsekvenser för domstolarnas verksamhet. I synnerhet i början av pandemin våren 2020 begränsade största delen av domstolarna sin verksamhet avsevärt för att skydda personalens och kundernas hälsa och förhindra spridningen av coronaviruset. Domstolarna begränsade de muntliga förhandlingarna till huvudsakligen brådskande mål och ärenden och en stor del av de anhängiga ärendenas handläggning som krävde muntlig förhandling avbröts på grund av coronasituationen. Vid förvaltningsdomstolarna där en stor del av ärendena handläggs i ett skriftligt förfarande var effekterna av coronaviruset klart mindre än vid tingsrätterna där största delen av målen och ärendena handläggs vid muntliga sammanträden. Antalet mål och ärenden vars handläggning avbröts var som störst i början av juni, då handläggningen av sammanlagt cirka 8 100 mål och ärenden hade avbrutits.

Domstolsverket har strävat efter att stödja domstolarnas verksamhet bl.a. genom att utarbeta handböcker och anvisningar av rekommendationskaraktär för domstolarna. De första anvisningarna om hur verksamheten ska ordnas under coronaviruspandemin gav Domstolsverket den 13 och 18.3.2020. Domstolsverket publicerade en handbok för domstolarna om användningen av

fjärrförbindelser vid rättegången 16.4.2020 och en återgångsplan 16.5.2020. Med hjälp av dessa handböcker har Domstolsverket strävat efter att stödja domstolarna och utarbeta anvisningar med hjälp av vilka domstolarna kan sköta rättskipningsuppgifter tryggt också under undantagsförhållanden som orsakas av coronaviruspandemin.

Coronaviruspandemin har fördjupat samarbetet mellan Domstolsverket och domstolarna på många sätt. Sedan mars 2020 har Domstolsverket ordnat regelbundna gemensamma diskussionsmöten mellan domstolarnas ledning och förvaltning via fjärrförbindelser. Det ursprungliga syftet med dessa tillställningar var att ge domstolarna möjlighet att diskutera coronaviruspandemins inverkan på deras verksamhet. Senare har tillställningarna utvidgats till att gälla domstolarnas verksamhet i vidare bemärkelse och de har blivit en viktig del av den regelbundna kontakten mellan domstolarna och Domstolsverket.

Granskning av domstolarnas verksamhet

Såsom konstateras ovan har coronaviruspandemin medfört betydande olägenheter för domstolarnas verksamhet, vilket kan ses också under de förlängda handläggningstiderna år 2020. Domstolarna har fått tilläggsresurser för att minska målanhopningen, men dessa har inte varit tillräckliga för att minska målanhopningen. Man har redan från början varit medveten om att det beräknas ta minst två år att avarbeta målanhopningen, eftersom kapaciteten av sammanträdessalar i sista hand begränsar hur snabbt man kan handlägga mål och ärenden.

I en långsiktig granskning och oberoende av coronaviruspandemin har handläggningstiderna i domstolarna allmänt taget förlängts i nästan alla domstolar och i alla ärendegrupper. Domstolarnas personalresurser är inte tillräckliga i förhållande till antalet mål och ärenden som handläggs vid domstolarna. Till denna del är det fråga om otillräcklig basfinansiering för domstolarna. Otillräcklig basfinansiering leder till förlängda handläggningstider och därigenom till att medborgarnas rättsskydd försämras. Ett av Domstolsverkets viktigaste mål är att få basfinansieringen på en tillräcklig nivå.

Domstolarnas produktivitet och lönsamhet har i huvudsak varit på en god nivå. Det finns dock stora skillnader mellan domstolarna, till och med inom samma domstolslinje. Målet bör vara att domstolar med svagare nyckeltal ska fås på samma nivå som enheter med de bästa nyckeltalen. Domstolsverket bör sträva efter detta mål genom att fördela resurserna rättvist i förhållande till den viktade arbetsmängden vid varje domstol, och domstolarna ska i sin tur aktivt utveckla sin egen rättskipningsverksamhet så att de viktigaste nyckeltalen fås på en nivå som är jämförbar med de bästa nyckeltalen.

Domstolarnas verksamhet kan inte bedömas enbart utifrån handläggningstider och nyckeltal som beskriver effektiviteten. Med tanke på medborgarnas rättsskydd är det viktigt att deras mål och ärenden handläggs inom skälig tid, men också att domstolarnas avgöranden till sitt innehåll är högklassiga och väl motiverade. En garanti för en högklassig rättskipningsverksamhet är att domstolarnas personal är yrkeskunnig och skicklig. Från domstolarnas sida har det kraftigt framförts att lönerna för domstolarnas personal inte är tillräckliga i förhållande till hur krävande arbetet är, varför lönerna inte heller är konkurrenskraftiga bland andra aktörer inom branschen i fråga om någon personalgrupp vid domstolarna. Ett viktigt mål för Domstolsverket är att förbättra domstolarnas arbetsgivarbild och därigenom öka domstolarnas attraktionskraft som arbetsgivare samt att få lönerna för domstolarnas personal på en nivå som motsvarar arbetets svårighetsgrad och ansvar. Domstolsverket ska också tillsammans med domarutbildningsnämnden se till att domstolarnas personal har möjlighet att få högklassig utbildning för att utveckla sin yrkesskicklighet.

I takt med att digitaliseringen av samhället framskrider har också domstolarnas arbete blivit allt mer beroende av digitala verktyg och informationssystem. Domstolarnas personal genomgår stora förändringar när HAIPA och AIPA har ersatt och håller på att ersätta de tidigare ärendehanteringssystemen för rättskipningsärenden och HILDA håller på att tas i bruk som ett ärendehanteringssystem för administrativa ärenden. Reformerna är betydande och införandet av nya system förutsätter inte bara att domstolarnas personal lär sig att använda det nya systemet, utan också att nya arbetsätt utvecklas. Detta kräver engagemang och tålamod både av

domstolarnas ledning och av personalen. Även coronaviruspandemin har tvingat domstolarna att utveckla arbetssätten så att man i högre grad än tidigare har kunnat handlägga mål och ärenden via fjärrförbindelse.

År 2020 har varit exceptionellt tungt och psykiskt krävande för domstolarnas personal. Trots alla svårigheter och utmaningar har domstolarna kunnat se till att medborgarnas rättsskydd trots förseningarna inte har varit hotat. Tack för detta hör till domstolarnas ledning, som sört för organiseringen av arbetet, och i synnerhet till domstolarnas kunniga och engagerade personal. Tyvärr har man också varit tvungen att inleda det innevarande året 2021 under coronaviruspandemin. Under dessa exceptionella omständigheter framhävs vikten av att sörja för välbefinnandet i arbetet och orken i arbetet.

Jag tackar domstolarnas och Domstolsverkets personal för deras fina arbete under exceptionella förhållanden och önskar dem ork och krafter i ett utmanande men samhälleligt mycket viktigt arbete!

Riku Jaakkola

Överdirektör

1.3. Tuloksellisuus

1.3.1. Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet

Tuomioistuinlaitokselle on asetettu vuodelle 2020 alla olevat toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet.

1. Tietojärjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa sekä mahdollistavat sähköisen asioinnin
2. Oikeusasteiden roolit ja tehtävät ovat selkeitä, lainkäyttö on laadukasta
3. Sisäinen ja ulkoinen yhteistyö ja kehittäminen tukevat toiminnan vaikuttavuutta
4. Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto ovat tarkoituksenmukaiset ja samalla tukevat tuomioistuimen toimintaa, tukevat henkilöstön osaamisen vahvistamista ja henkilöstöresurssit ovat tehtäviin nähden riittävät
5. Käsittelyketjut ja oikeudenkäyntimenettelyt määräytyvät asioiden laadun ja vaativuuden mukaan

Tuomioistuinlaitoksen toiminnan tuloksellisuutta tarkastellaan sitä kautta, kuinka hyvin tuomioistuimille asetetut toimenpiteet ovat toteutuneet. Toiminnallisen tuloksellisuuden toimenpiteiden kuvaukset ja toteumatiedot on jaoteltu tuomioistuinsektoreittain.

Valtionhallinnon viranomaiset toimeenpanevat valtioneuvoston periaatepäätöksen pysyvästi säilytettävien arkistoaineistojen digitoinnista osana Kansallisarkiston massadigitoinnin palvelua ja hanketta. Tuomioistuinlaitos tehnyt kertomusvuonna hanketta varten selvittely- ja valmistelutoimenpiteitä. Tuomioistuimet ovat mukana massadigitoinnin tiekartalla, jonka mukaisessa järjestyksessä valtion viranomaisten analogisessa muodossa olevat pysyvästi säilytettävät arkistoaineistot digitoidaan. Vuosina 2021-2024 digitoidaan tiekarttaryhmän 1 aineistot. Tuomioistuinlaitoksesta tiekarttaryhmään 1 kuuluvat käräjäoikeuksien koteloituidet perukirja-aineistot, jotka saatetaan siirtokuntoon ja digitoidaan sen aikana. Laajamittaisesti tuomioistuinten analogiset arkistot tulevat mukaan massadigitointiin tiekarttaryhmän 3 myötä. Tiekarttaryhmän 3 aineistoja aletaan digitoida aikaisintaan vuodesta 2027. Sen aikataulua ja rahoitusta ei vielä ole vahvistettu.

Hovioikeudet

Hovioikeuksien toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet toteutuivat kaikkien hovioikeuksien osalta. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Hovioikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 1.

Osa hovioikeuksista on ottanut käyttöön mini -AIPA:n (AIPA-asianhallintajärjestelmä) ja ryhtyneet tallentamaan sinne saapuvia asiakirjoja sekä kokoonpanolle jaettavan työkappaleen. Ratkaisuasiasiakirjojen laadinnassa on siirrytty kattavasti sähköiseen kiertoon. Koronaepidemia myötä on siirrytty entistä laajempaan etäyhteyksien käyttöön ja sähköisiä työvälineitä on hyödynnetty kattavasti sisäisessä yhteydenpidossa (esittelyt, kokoukset) ja koulutuksissa. Pääkäsittelyissä sähköisiä työvälineitä on lisätty erittäin merkittäväksi. Asioiden sähköinen kierto otettu käyttöön.

Sähköisten välineiden käytön laajentaminen AIPA:an siirtymisen onnistumisen tueksi oli asetettu viime vuoden tavoitteeksi ja siihen siirryttiin huomattavasti nopeutetussa tahdissa heti keväällä ja otettiin koronatilanteen takia myös uusia menettelytapoja käyttöön. Hovioikeuksissa hyödynnettiin perehdyttämiskoulutusta (work shop -tyyppiset tilaisuudet) ja ICT-tutorointia. Muutoksia on valmisteltu työryhmissä, joihin on osallistettu edustajia eri henkilöstöryhmistä. Muutoksista kuultu jäsen-, esittelijä- ja kansliatoimikuntia ja niistä tiedotettu henkilökuntaa ja koulutettu tarvittaessa.

Asia- ja työmäärien kehitystä seurataan johtoryhmätasolla säännönmukaisesti saatavilla olevien tilastotietojen ja yhteenvetojen pohjalta viikko-, kuukausi- ja vuositasolla. Tulosneuvottelujen yhteydessä voimavarojen riittävyys käydään perusteellisesti läpi.

Asioiden etenemistä seurataan säännönmukaisesti päivittäisjohtamisessa osastoittain ja käsittelijäkohtaisesti. Kvartaaliselvitysten avulla pyritään ennustamaan työtilanteen kehittymistä pidemmällä aikavälillä koko viraston tasolla, osastokohtaisesti ja myös käsittelijäkohtaisesti. Tarvittaessa tehdään korjaavia toimenpiteitä (jaon oikaisu, tukitoimet ja työhyvinvoinnin seuranta).

Etäkuulemisia on lisätty pääkäsittelyssä ja salien käyttö on maksimoitu koronatilanteen huomioiden. Istuntosalien käyttöä seurataan ja käyttökapasiteetti pyritään pitämään tehokkaana ja korkeana. Henkilötyövuositilannetta, osastojen työtilannetta sekä resurssien tehokasta jakautumista seurataan säännönmukaisesti.

Videoneuvottelut ja virka-apupyynnöt muille tuomioistuimille ovat lisääntyneet.

Videoneuvottelutiloja lisätty hovioikeuksiin. Hovioikeudet ovat toimittaneet sellaisia video-oikeudenkäyntejä, joissa osa kokoonpanosta on ollut toisella paikkakunnalla.

Raportit korkeimman oikeuden (KKO) ratkaisusta julkaistaan intrassa. Muutoksenhakujen määrän seurataan säännöllisesti ja annetuista asiaratkaisuista ja myönnettyistä valitusluvista tiedotetaan johdolle ja kokoonpanoille sekä tiedotetaan niistä kaikille.

Taulukko 1. Hovioikeuksien toiminnan tuloksellisuustoimenpiteiden toteumatiedot
(x = toteutunut)

Toiminnan tuloksellisuus toimenpiteet	Turku	Vaasa	Itä-Suomi	Helsinki	Rovaniemi
Sähköiset työvälineet otetaan tehokkaasti käyttöön	x	x	x	x	x
Onnistunut muutosjohtaminen mahdollistaa parhaiden työmenetelmien käyttöönoton	x	x	x	x	x
Seurataan voimavarojen riittävyttä	x	x	x	x	x
Kiinnitetään huomiota asioiden vireillöoloaikajakaumaan	x	x	x	x	x
Hovioikeus pyrkii siihen, että hovioikeuden henkilöstöresursseja sekä tiloja, mukaan lukien istuntosalit niihin kuuluvine laitteineen, käytetään tarkoituksenmukaisesti, kustannustehokkaasti ja asianosaisten oikeusturvaa edistävällä tavalla	x	x	x	x	x
Videoneuvottelumahdollisuutta käytetään tarkoituksenmukaisessa laajuudessa	x	x	x	x	x
Tuomioistuin seuraa ratkaisujensa pysyvyyttä	x	x	x	x	x

Hovioikeuksien toiminnalliset tuloksellisuustoimenpiteet toteutuivat kaikkien hovioikeuksien osalta.

Hallinto-oikeudet

Hallinto-oikeuksille asetetut toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet. Hallinto-oikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 2.

Hallinto-oikeuksien henkilöstöä on koulutettu sähköisten välineiden käyttöön sekä uuteen asianshallintajärjestelmä HAIPA:an (HAIPA-asianshallintajärjestelmä). Uuden ja vanhan järjestelmän rinnakkaiskäyttö siirtymävaiheessa alentaa työn tehokkuutta. Korona-pandemia on omalta osaltaan vauhdittanut sähköisten työvälineiden käyttöönottoa ja toimintatapojen muutosta.

Esimiehiä on valmennettu muutosjohtamisessa mm. Tuomioistuiviraston johtamiskoulutuksissa. Uuden HAIPA-asianshallintajärjestelmän kouluttaminen toteutettu vuonna 2020 ja käyttöönoton myötä työprosesseja on suunniteltu ja järjestelty uudelleen. Työn johtamiseen ja henkilöstön tukemiseen on kiinnitetty huomiota uudelleenorganisointien yhteydessä.

Hallinto-oikeuksissa on kiinnitetty erityishuomista yli vuoden vireillä olleiden valitusten käsittelyyn. HAIPA:n raportointijärjestelmän viivästynyt käyttöönotto on aiheuttanut tarvetta erilaisille väliaikaisratkaisuille, ja tämä on olennaisesti vaikeuttanut seurantaa. Hallinto-oikeuksissa seurataan käsittelyaikoja tarkkaan ja jokaiselle pitkään vireillä olleelle asialle täytyy olla jokin peruste. Ulkomaalaisasioiden suuri määrä on vaikeuttanut vireillä olevien asioiden tilannetta.

Hallinto-oikeuden päätösten pysyvyyttä seurataan korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) yksittäisiin päätöksiin antamien ratkaisujen kautta samoin kuin seuraamalla tilastollisesti vuosittain hallinto-oikeuden päätöksiin pisyvyyttä KHO:ssa. Lisäksi seurataan muutoksenhakualttiutta sekä pysyvyydessä mahdollisesti tapahtuvien merkittävämpien poikkeamien syitä. Tämä seuranta on jatkuva. HAIPA-tilastoinnin viivästyminen vaikeuttaa kaikkea seurantaa.

Suullisia käsittelyitä on järjestetty koronaepidemian aiheuttaman poikkeustilanteen aikana videoneuvottelulaitteista hyödyntäen. Muille tuomioistuimille on tarjottu virka-apua videokuulemisten muodossa. Videoneuvottelulaitteita käytetään sekä lainkäytössä että hallinnossa ja Korona-epidemia on entisestään lisännyt laitteiden käyttöä.

Taulukko 2. Hallinto-oikeuksien toiminnan tuloksellisuustoimenpiteiden toteumatiedot
(x = toteutunut)

Toiminnan tuloksellisuus toimenpiteet	Helsinki	Turku	Hämeen-linna	Itä-Suomi	Vaasa	Pohjois-Suomi
Sähköiset työvälineet otetaan tehokkaasti käyttöön	x		x	x	x	x
Onnistunut muutosjohtaminen mahdollistaa parhaiden työmenetelmien käyttöönoton	x	x		x	x	x
Kiinnitetään huomiota asioiden vireilläoloajakajakaumaan	x		x	x	x	x
Hallinto-oikeus seuraa ratkaisujensa pysyvyyttä	x		x	x	x	x
Videoneuvottelumahdollisuutta käytetään tarkoituksenmukaisessa laajuudessa	x	x	x	x	x	x

Hallinto-oikeuksille asetetut toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet.

Käräjäoikeudet

Käräjäoikeuksille asetetut toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet. Käräjäoikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 3.

Käräjäoikeuksiin on hankittu lisää videoneuvottelulaitteita. Käräjäoikeudessa on omaksuttu sähköisiä työskentelytapoja niin riita- kuin rikosasioissa. Lähes jokaisella työntekijällä on taidot ja mahdollisuus etätöiden tekemiseen sekä mm. Skype-kokouksiin osallistumiseen, joita järjestetään säännönmukaisesti. Koronaepidemian myötä etäkokousten määrä on entisestään kasvanut. ICT-koulutusta on annettu koko henkilöstölle. Lisäksi on tarjottu salitekniikkakoulutuksia, etäistuntokoulutuksia ja koulutuksia hakemusioiden AIPA -käyttöönottoon liittyen. Istuntoja on myös ryhdytty järjestämään huomattavasti aikaisempaa enemmän etäyhteyksin.

Sen lisäksi, että AIPA:ssa käsitellään jo nyt sähköisesti useita asiaryhmiä, käräjäoikeuksissa sähköisiä aineistoja hyödynnetään muissakin asiaryhmissä siten, että sähköpostilla saapuneet tai fyysisesti saapuneista skannatut asiakirjat pidetään saatavilla.

Esitutkintapöytäkirjat saapuvat sähköisesti ja istuinnoissa todistelu esitetään sähköisesti. Sähköisesti saapuneet jutut käsitellään sähköisesti käräjäoikeuksissa luodun sähköisen menettelyn mukaisesti. Yleisesti koulutusta järjestelmien käyttöön on lisätty huomattavasti. Tiedottamista ja uusien työmenetelmien läpikäymistä ennen niiden käyttöönottoa on lisätty. Johtamis- ja esimieskoulutusta on järjestetty sekä osaston johtajille että lähiesimiehille. Keskustelua käydään avoimesti uusien työmenetelmien käyttöönotosta ja kokemusten jakamisesta. Etätö on tuonut uusia kokemuksia. Osassa käräjäoikeuksia on tehty organisaatiouudistuksia. Muutostilanteissa vuorovaikutusta ja keskustelua henkilöstön sisällä ja eri henkilöstöryhmien välillä on lisätty. Se vähentää osaltaan muutostilanteisiin liittyvää epävarmuutta ja pelkoa. Työskentelytapojen muutokseen on luotu positiivinen ilmapiiri. Koulutus ja muutokseen tukeminen ovat helpottaneet ja nopeuttaneet työtehtävien suorittamista. Sähköisten työmenetelmien käyttöönottoon on kannustettu ja laajamittainen etätöskentely on edistänyt sitä merkittävästi.

Vireilläoloaikaa samoin kuin saapuvien, ratkaistujen ja vireillä olevien asioiden määrää seurataan jatkuvasti, jotta käräjäoikeuksien niukat resurssit voidaan jakaa ja hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla, ja jotta oikeussuojaa pystytään tuottamaan mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla. Painopiste on vanhimpien juttujen käsittelyssä, mutta nykyinen pandemia on vaikeuttanut laajempien pääkäsittelyjen järjestämistä. Tuomareiden työtilannetta on tarvittaessa tasattu.

Istuntosalit ovat olleet lähes maksimaalisessa käytössä ja aikaisempaa enemmän on kiinnitetty huomiota todelliseen ajan tarpeeseen, koska istuntosalikapasiteetti on rajallinen. Istuntokalentereita ja -suunnitelmia on laadittu ennakoon. Koronavirusepidemia on korostanut suunnittelun merkitystä, jotta istuntotoimintaa on pystytty jatkamaan niin normaalisti kuin mahdollista. Etäpalvelutiloja on järjestetty lisää, jotta etäistunnot ja videoyhteyksissä annettava virka-apu eivät kuluta salikapasiteettia.

Puhelintiedoksiantoä käytetään aina, kun se on mahdollista. Jos haastemiehen tiedoksianto on tarpeen, lähetetään ensin yhteydenottopyyntö tekstiviestillä tai sähköpostilla, jossa henkilöä kehoitetaan saapumaan hakemaan tiedoksiantonsa. Vasta tämän jälkeen haastemies hakee henkilön tiedoksiantoä varten. Puhelintiedoksiantojen osuus on kasvanut, mutta tiedoksiantotavan käyttöä tulisi edelleen lisätä.

Käräjäoikeuden ratkaisutoimintaa seurataan ja niistä tiedotetaan aktiivisesti.

Taulukko 3. Käräjäoikeuksien toiminnan tuloksellisuustoimenpiteiden toteumatiedot
(x = toteutunut)

Toiminnan tuloksellisuus toimenpiteet	Ahvenanmaa	Etelä-Karjala	Etelä-Pohjanmaa	Etelä-Savo	Helsinki	Itä-Uusimaa	Kainuu	Kanta-Häme	Kymenlaakso	Keski-Suomi	Lappi	Länsi-Uusimaa	Oulu	Pirkanmaa	Pohjanmaa	Pohjois-Karjala	Pohjois-Savo	Päijät-Häme	Satakunta	Varsinais-Suomi	
Sähköiset työvälineet otetaan tehokkaasti käyttöön	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Onnistunut muutosjohtaminen mahdollistaa parhaiden työmenetelmien käyttöönoton	x	x	x		x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kiinnitetään huomiota asioiden vireilläoloaikajakaumaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Peruuntuneiden istuntojen määrä vähenee ja peruutuksista asianosaisille koituva haitta vähenee	x		x	x		x	x	x	x	x		x		x	x				x	x	x
Tuomioistuin suunnittelee istuntopäivät siten, että istuntosalien käyttökapasiteetti hyödynnetään täysimääräisesti kaikkina arkipäivinä	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Puhelintiedoksianto käytetään täysimääräisesti. Haastemiestiedoksianto käytetään vain tarvittaessa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Videoneuvottelumahdollisuutta käytetään tarkoituksenmukaisessa laajuudessa	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tuomioistuin seuraa ratkaisujensa pysyvyyttä	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Käräjäoikeuksille asetetut toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet.

Erityistuomioistuimet

Erityistuomioistuimille asetetut toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet. Tuomioistuinkohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 4.

Markkinaoikeudessa lisääntyi ennen kaikkea etätöihin liittyvien työvälineiden käyttö. Tätä tehokkuutta on paikoitellen vaikeuttanut Skype -yhteyden toimimattomuus. Työtuomioistuimessa uusia salivarusteita (esim. videoneuvottelulaite) käytetty paljon etäkuulemisissa kuten myös Skype -yhteyttä. Valtti -työasemat on otettu onnistuneesti käyttöön. HAIPA:n käyttöönottoa on valmisteltu kouluttamalla henkilöstöä ja laatimalla kirjallisia ohjeita. Vakuutus-oikeudessa HAIPA on otettu vaiheittain käyttöön siinä määrin kuin se on ollut mahdollista. Lisäksi korona -epidemia toi mukanaan sen, että kaikkien virkamiesten oli otettava digiloikka kun siirryttiin etätöihin sekä kokousten, koulutusten ja muiden yhteisten tilaisuuksien ja istuntojen järjestämiseen etäyhteyksillä.

HAIPA:n käyttöönottoon liittyen on aktiivisesti kehitetty työ- ja toimintatapoja sähköiseen toimintaan. Henkilökuntaa on tiedotettu HAIPA:n käyttöönoton vaiheista.

Markkinaoikeudessa käsittelyaikaseuranta on vakiintunut osaksi johtoryhmässä käytävää tuloksen seuranta -keskustelua. Työtuomioistuimessa on mahdollisuuksien mukaan priorisoitu pitkään vireillä olleiden asioiden käsittelyä. Kiireelliset asiat on käsitelty nopeassa aikataulussa. Vakuutus-oikeus ratkaisee asiat pääsääntöisesti niiden saapumisjärjestyksessä ottaen kuitenkin huomioon tietyt kiireellisyyssperusteet. Asiaryhmien välillä on jonkin verran eroja vireilläoloaikojen suhteen, mutta asiaryhmät ja asiat ovat laadultaan erilaisia. Asioiden vireilläoloajakaumaan on kiinnitetty huomiota.

Erityistuomioistuimissa ratkaisujen pysyvyyden seuranta on vakiintunut osa tuomioistuimen toimintaa. Kaikki ylimpien oikeuksien ratkaisut jaetaan koko lainkäyttöhenkilökunnalle sekä niistä tarvittaessa keskustellaan myös laajemmin.

Videoneuvottelumahdollisuuksien käyttö on yleistynyt huomattavasti vuonna 2020.

Vakuutus-oikeudessa istuntojen järjestämisen videoneuvotteluille ei juurikaan ole tarvetta. Korona-aikana istuntoja on järjestetty muita etäyhteyksiä hyödyntämällä.

Taulukko 4. Erityistuomioistuinten toiminnan tuloksellisuustoimenpiteiden toteumatiedot (x = toteutunut)

Toiminnan tuloksellisuus toimenpiteet	Markkina-oikeus	Työtuomioistuimien	Vakuutus-oikeus
Sähköiset työvälineet otetaan tehokkaasti käyttöön	x	x	x
Onnistunut muutosjohtaminen mahdollistaa parhaiden työmenetelmien käyttöönoton	x	x	x
Kiinnitetään huomiota asioiden vireilläoloajakaumaan	x	x	x
Tuomioistuin seuraa ratkaisujensa pysyvyyttä	x	x	x
Videoneuvottelumahdollisuutta käytetään tarkoituksenmukaisessa laajuudessa	x	x	x

Erityistuomioistuimille asetetut toimenpiteet ovat toteutuneet.

1.3.2. Henkilöstötavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet

Tuomioistuinlaitokselle on asetettu vuodelle 2020 alla olevat henkilöstötavoitteet.

1. Johtaminen on innostavaa ja esimiestyö tukee tuloksellista toimintaa
2. Henkilöstö tunnistaa asemansa työyhteisön jäsenenä ja toimii vastuullisesti ja tehokkaasti
3. Osaamisen kehittäminen ja uudistuminen on osa jatkuvaa toimintaa
4. Henkilöstöpolitiikka on oikeudenmukaista ja mahdollistaa henkilöstön joustavan käytön
5. Tuomioistuinlaitos on kilpailukykyinen työnantaja

Tuomioistuinlaitoksen henkilöstötavoitteiden toteutumisesta tarkastellaan sitä kautta, kuinka hyvin tuomioistuimille asetetut toimenpiteet ovat toteutuneet. Tehtyjen toimenpiteiden kuvaukset ja toteumatiedot on jaoteltu tuomioistuinsektoreittain.

Hovioikeudet

Hovioikeuksien henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien hovioikeuksien osalta. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Hovioikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 5.

Hovioikeuksien henkilöstöä on osallistunut mm. virastopäällikköpäiville ja Tuomioistuinviraston järjestämiin johtamiskoulutuksiin ja muihin lähiesimieskoulutuksiin.

Koronavuodesta huolimatta työntekijöille pyritty järjestämään erilaisia tapahtumia, jotka tukevat työhyvinvointia ottaen huomioon koronaturvallisuus.

Hovioikeudet ovat järjestäneet työhyvinvointia tukevaa virkistystoimintaa koronaturvallisuus huomioon ottaen. Etätyömahdollisuuksia on hyödynnetty laajasti. Uusien menettelytapojen omaksumisesta johtuvaan koulutustarpeeseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Yhteydenpito työterveyden kanssa on säännöllistä ja työhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä käsitellään säännöllisesti.

Henkilökunnalle on järjestänyt koulutusta eri muodoissa. Erityisesti on kiinnitetty huomiota uusien työntekijöiden perehdyttämiseen, mikä on kuitenkin ollut haasteellista koronatilanteen ja siihen liittyvien etätöiden vuoksi. Vuosittain laaditaan koulutussuunnitelmat ja koulutusten toteutumista seurataan.

Avoinna olevista lainkäyttöhenkilöstön viroista on ilmoitettu valtiolle.fi -, oikeus.fi – ja TE-palveluiden sivustoilla. Tuomioistuinvirasto on huolehtinut tuomarivirkojen osalta tiedottamisesta. Esittelijöiden useat lyhyet määräaikaosuudet täytetään avointen hakemusten kautta.

Esimiehet seuraavat henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa sekä arvioivat ja etsivät keinoja työn kuormittavuuden vähentämiseksi. Joka toinen vuosi suoritetaan työtyytyväisyyskysely, mitä analysoidaan ja tehdään tarvittavat toimenpiteet puutteiden korjaamiseksi. Lisäksi joissakin hovioikeuksissa on tehty työpaikkaselvityksiä. Työterveyden kanssa asioita käydään läpi vuosittain ja poissaoloja seurataan aktiivisesti.

Hovioikeudet ovat päivittäneet henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmat ja tasa-arvosuunnitelman pääasiassa vuosittain. Hovioikeuksissa käydään vuosittain koko henkilökunnan kanssa tulos- ja kehityskeskustelut. Eläköitymissuunnitelma on otettu kaikissa hovioikeuksissa esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö on täyttänyt 65 vuotta.

Taulukko 5. Hovioikeuksien henkilöstötoimenpiteiden toteumatiedot

(x = toteutunut)

Henkilöstötoimenpiteet	Turku	Vaasa	Itä-Suomi	Helsinki	Rovaniemi
Järjestetään johtamis- ja työyhteisökoulutusta	x		x		x
Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista	x	x	x	x	x
Huolehditaan henkilöstön perehdyttämisestä ja osaamisen kehittämisestä	x	x	x	x	x
Järjestetään koulutusta uusiin sähköisiin välineisiin	x	x	x	x	x
Avoimena olevista lainkäyttöhenkilökunnan viroista ilmoitetaan myös muutoin kuin hallinnonalan sisäisesti	x		x	x	x
Henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa arvioidaan ja etsitään keinoja työn kuormittavuuden vähentämiseksi	x	x	x	x	x
Tuomioistuimet huolehtivat, että niillä on ajan tasalla olevat henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmat	x	x	x	x	x
Vähintään 30 henkilön työpaikoissa tulee olla tasa-arvosuunnitelma	x	x	x	x	x
Tuomioistuimissa käydään koko henkilökunnan kanssa tulos- ja kehityskeskustelut	x	x	x	x	x
Eläköitymissuunnitelma otetaan esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö täyttää 65 vuotta	x	x	x	x	x

Hovioikeuksien henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien hovioikeuksien osalta.

Hallinto-oikeudet

Hallinto-oikeuksien henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien hallinto-oikeuksien osalta. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Hallinto-oikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 6.

Hallinto-oikeuksissa on järjestetty johtamis- ja työyhteisökoulutusta johdolle, esimiehille, osastoille ja toimikunnille. Korona-aikana on keskitytty erityisesti uusien työntekijöiden perehdyttämiseen ja uusien etätyökäytäntöjen omaksumiseen.

Hallinto-oikeuksissa panostetaan työhyvinvoinnin konkreettiseen jalkauttamiseen osaksi arkityötä eri tavoin. Poissaoloja seurataan aktiivisesti ja käytössä on varhaisen välittämisen toimintamalli. Työhyvinvointitapahtumia järjestetään 1-2 kertaa vuodessa. Työterveyssovimukseen kuuluu kattavat työterveyspalvelut ja työterveyden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Työhyvinvointitoimikunnat ovat toimineet aktiivisesti ja virkistystoimintaa on järjestetty koronan sallimalla tavalla. Henkilöstöä on epidemian aikana suojattu työpaikalla erityistoimenpitein ja suojautumisesta on huolehdittu. Henkilöstöä on koulutettu oman itsensä sekä työaikansa johtamiseen.

Henkilöstön perehdyttämisprosessia kehitetään jatkuvin toimenpitein ja eri henkilöstöryhmille on laadittu omia oppaitaan. Uusille työntekijöille laaditaan henkilökohtainen perehdytysuunnitelma ja

nimetään perehdyttäjä. Vuosittain laaditaan koulutussuunnitelma hyödyntäen kehityskeskusteluissa ilmi tulleita tarpeita sekä Tuomioistuinviraston koulutussuunnitelmaa.

Helsingin hallinto-oikeus osallistui Haipa-järjestelmän pilotointivaiheeseen ja uusi asianhallinta otettiin käyttöön ja järjestettiin koulutusta koko henkilöstölle. Muissa hallinto-oikeuksissa on pyritty järjestämään Haipan koulutusta ja tähän on tehty kirjallista ohjeistusta. Hallinto-oikeudet tiedottavat säännöllisesti henkilöstöä saatavilla olevasta koulutuksesta sähköisten työvälineiden käyttöön. Henkilöstölle on järjestetty sekä omaa koulutusta että osallistuttu yhteisiin webinaareihin.

Henkilöstön töiden kuormittavuuteen on puututtu työterveyshuollon avustuksella sekä tarjoamalla lähiesimiehille työnohjausta. Henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa arvioidaan ja käsitellään mm. kehityskeskusteluissa, henkilöstökokouksissa ja osastokokouksissa. Virastoissa on järjestetty työsuojelutoimikunta, joka käsittelee henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa säännöllisesti.

Hallinto-oikeuksilla on ajantasaiset henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmat sekä tasa-arvosuunnitelma ja niitä päivitetään tarpeen mukaan. Hallinto-oikeuksissa pyritään käymään vuosittain koko henkilökunnan kanssa tulos- ja kehityskeskustelut. Eläköitymissuunnitelma on otettu kaikissa hallinto-oikeuksissa esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö on täyttänyt 65 vuotta.

Taulukko 6. Hallinto-oikeuksien henkilöstötoimenpiteiden toteumatiedot

(x = toteutunut)

Henkilöstötoimenpiteet	Helsinki	Turku	Hämeenlinna	Itä-Suomi	Vaasa	Pohjois-Suomi
Järjestetään johtamis- ja työyhteisökoulutusta	x	x		x	x	x
Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista	x	x	x	x	x	x
Huolehditaan henkilöstön perehdyttämisestä ja osaamisen kehittämisestä	x	x	x	x	x	x
Järjestetään koulutusta uusiin sähköisiin välineisiin	x	x	x	x	x	x
Avoimena olevista lainkäyttöhenkilökunnan viroista ilmoitetaan myös muutoin kuin hallinnonalan sisäisesti	x	x	x	x	x	x
Henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa arvioidaan ja etsitään keinoja työn kuormittavuuden vähentämiseksi	x	x	x	x	x	x
Ajan tasalla olevat henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmat	x			x	x	x
Vähintään 30 henkilön työpaikoissa tulee olla tasa-arvosuunnitelma	x	x	x	x	x	x
Koko henkilökunnan kanssa käydään tulos- ja kehityskeskustelut	x		x	x	x	x
Eläköitymissuunnitelma otetaan esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö täyttää 65 vuotta	x	x	x		x	

Hallinto-oikeuksien henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien hallinto-oikeuksien osalta.

Käräjäoikeudet

Käräjäoikeuksien henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien käräjäoikeuksien osalta. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Käräjäoikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 7.

Käräjäoikeudet ovat osallistuneet laajasti Tuomioistuinviraston tarjoamiin johtamis- ja työyhteisökoulutuksiin. Lisäksi käräjäoikeuksilla on omia esimiesvalmennuksia esimerkiksi työhyvinvoinnista, viestinnästä ja muutosjohtamisesta sekä järjestetty koko henkilöstölle työyhteisökoulutustilaisuuksia. Koulutuksissa on hyödynnetty myös etäyhteyksiä.

Esimiehille on järjestetty työsuojelukoulutusta, varhaisen tuen koulutusta ja panostettu varhaisen tuen malliin käyttöön entistä enemmän esimiehiä tukemalla. Fyysistä työympäristöä ja ergonomiaa tarkistetaan tarvittaessa yhdessä työterveyshuollon kanssa. Korona-epidemiolla on ollut vaikutusta järjestettäviin työhyvinvointitapahtumiin, joita on pyritty kuitenkin järjestämään joko ulkona tai etänä. Pandemia on vaikuttanut työhyvinvointiin erityisesti yhteistöllisyyden vähenemisen vuoksi sekä aiheuttanut yleistä epävarmuuden ja pelkoa. Pandemia on aiheuttanut merkittäviä muutoksia työhön ja työn tekemisen tapoihin. Etätyöskentelyn lisääntymisen on myös koettu lisäävän työhyvinvointia.

Käräjäoikeuksissa on laajalti kehitetty henkilöstön perehdyttämistä ja päivitetty perehdytysuunnitelmia, oppaita ja käsikirjoja uuden henkilöstön perehdyttämiseen. Lisäksi käräjäoikeuksissa on järjestetty laaja-alaisesti koulutusta. Henkilöstöä aktivoidaan osallistumaan valtakunnallisiin ja viraston omiin koulutuksiin.

Koronaepidemian takia on otettu vielä entistäkin laajemmin käyttöön mm. videoneuvottelu- ja Skype -kokouksyhteydet, mikä on lisännyt henkilöstön koulutustarvetta. Koulutusta pyritään tarjoamaan jatkuvasti. Tuomioistuinviraston koulutuksiin on osallistuttu mahdollisuuksien mukaan.

Vakituisista avoimista viroista ilmoitetaan mm. valtiolle.fi -sivustolla, kotisivuilla ja paikallisissa sanomalehdissä.

Joka toinen vuosi suoritettu VM-Baro -kysely on tärkeä väline hyvinvoinnin seurannassa ja siitä saadun informaation perusteella on ryhdytty tarvittaviin toimenpiteisiin. Lisäksi työterveyshuollon kanssa yhteistyössä on järjestetty suunnattuja työpaikkaselvityksiä ja henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa arvioidaan kehityskeskusteluissa. Varhaisen puuttumisen -malli on aktiivisessa käytössä ja yhteistyöhön työterveyshuollon kanssa on panostettu. Kanslia- ja henkilöstökokouksissa voidaan keskustella myös työkuormituksesta. Lisäksi seurataan työn tuloksia, työajankäyttöä ja sairauspoissaoloja.

Käräjäoikeuksilla on ajantasaiset henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmat sekä tasa-arvosuunnitelma ja niitä päivitetään tarpeen mukaan. Käräjäoikeuksissa käydään vuosittain koko henkilökunnan kanssa tulos- ja kehityskeskustelut. Eläköitymissuunnitelma on otettu kaikissa käräjäoikeuksissa esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö on täyttänyt 65 vuotta.

**Taulukko 7. Käräjäoikeuksien henkilöstötoimenpiteiden toteumatiedot
(x = toteutunut)**

Henkilöstötoimenpiteet	Ahvenanmaa	Etelä-Karjala	Etelä-Pohjanmaa	Etelä-Savo	Helsinki	Itä-Uusimaa	Kainuu	Kanta-Häme	Kymenlaakso	Keski-Suomi	Lappi	Länsi-Uusimaa	Oulu	Pirkanmaa	Pohjanmaa	Pohjois-Karjala	Pohjois-Savo	Päijät-Häme	Satakunta	Varsinais-Suomi
Järjestetään johtamis- ja työyhteisökoulutusta	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x
Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Huolehditaan henkilöstön perehdyttämisestä ja osaamisen kehittämisestä	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x	x
Järjestetään koulutusta uusiin sähköisiin välineisiin	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Avoimena olevista lainkäyttöhenkilökunnan viroista ilmoitetaan myös muutoin kuin hallinnonalan sisäisesti	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa arvioidaan ja etsitään keinoja työn kuormittavuuden vähentämiseksi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ajan tasalla olevat henkilöstö- ja yhdenvertaisuus-suunnitelmat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vähintään 30 henkilön työpaikoissa on tasa-arvosuunnitelma		x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x
Koko henkilökunnan kanssa käydään tulos- ja kehityskeskustelut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eläköitymissuunnitelma otetaan esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö täyttää 65 vuotta	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Käräjäoikeuksien henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien käräjäoikeuksien osalta.

Erityistuomioistuimet

Erityistuomioistuinten henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien tuomioistuinten osalta. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Erityistuomioistuinkohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 8.

Erityistuomioistuimissa on osallistuttu Tuomioistuinviraston järjestämiin koulutuksiin, ulkopuolisten tahojen järjestämiin johtamis- ja työyhteisökoulutuksiin, tutkintoon johtaviin opintoihin sekä webinaareihin. Korona -vuodesta johtuen henkilöstöön työhyvinvointiin liittyvä toimenpiteet ovat olleet jossain määrin rajattuja ja rajautuneet etänä pidettäviin tapahtumiin ja webinaareihin sekä ulkoiluun.

Vakuutusosoikeudessa on toteutettu työterveyshuollon kanssa yhteistyössä kysely etätöihin ja sen vaikutuksiin ja kyselyjen vastauksia on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä ja suunnittelussa.

Uusi henkilöstö perehdytetään eri henkilöstöryhmien varten laadittujen perehdyttämishojelmien ja tehtävien mukaan. Henkilöstö on osallistunut koronapandemiasta huolimatta Tuomioistuinviraston koulutuspalveluiden koulutuksiin ja sisäisiin substanssikoulutuksiin. Lisäksi hyödynnetään valmiita koulutuksia (esim. eOppiva) ja räätälöityjä koulutustilaisuuksia eri sähköisiin välineisiin.

HAIPAn käyttöönotto on aiheuttanut sisäisen koulutuksen järjestämisen tarpeen ja henkilökuntaa on koulutettu uuden järjestelmän käyttöönottoon.

Valtiolle.fi -järjestelmän kautta on ilmoitettu julkisesti haettavaksi kaikki yli 6 kk pidemmät lainkäyttöhenkilökunnan virkasuhteet ja vakinaisesti virat.

Joka toinen vuosi toteutettava VM-Baroa hyödynnetään työvälineenä henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa arvioitaessa. Lisäksi hyödynnetään työterveyshuollon palveluita. HAIPA:n käyttöönoton yhteydessä on pyritty miettimään, miten kehittää työn jakautumista, kun työskentelytavat muuttuvat. Koronaepidemian aikana on keskusteltu henkilöstön hyvinvoinnista etätöiden aikana.

Vakuutusosoikeudella ja markkinaoikeudella on ajantasaiset henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmat sekä tasa-arvosuunnitelma ja niitä päivitetään tarpeen mukaan. Työtuomioistuimissa henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelma laaditaan vuoden 2021 aikana. Erityistuomioistuimissa käydään vuosittain koko henkilökunnan kanssa tulos- ja kehityskeskustelut.

Eläköitymissuunnitelma otetaan esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö on täyttänyt 65 vuotta.

Taulukko 8. Erytistuumioistuinten henkilöstötoimenpiteiden toteumatiedot

(x = toteutunut)

Henkilöstötoimenpiteet	Markkina-oikeus	Työtuumioistuin	Vakuutus-oikeus
Järjestetään johtamis- ja työyhteisökoulutusta		x	x
Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista	x	x	x
Huolehditaan henkilöstön perehdyttämisestä ja osaamisen kehittämisestä	x	x	x
Järjestetään koulutusta uusiin sähköisiin välineisiin	x	x	x
Avoimista olevista lainkäyttöhenkilökunnan viroista ilmoitetaan myös muutoin kuin hallinnonalan sisäisesti	x		x
Henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa arvioidaan ja etsitään keinoja työn kuormittavuuden vähentämiseksi		x	x
Ajan tasalla olevat henkilöstö- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmat	x		x
Vähintään 30 henkilön työpaikoissa tulee olla tasa-arvosuunnitelma	x		x
Koko henkilökunnan kanssa käydään tulos- ja kehityskeskustelut	x	x	x
Eläköitymissuunnitelma otetaan esiin viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö täyttää 65 vuotta	x		x

Erytistuumioistuinten henkilöstötoimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien tuomioistuinten osalta.

1.3.3. Talouteen liittyvät tavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet

Hovioikeudet

Hovioikeuksien talouteen liittyvät toimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien hovioikeuksien osalta. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Hovioikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 9.

Hovioikeudet toteuttavat resurssisuunnittelua pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti. Vuosisuunnitelmassa määritellään työnjako ja kehittämistoimet. Hovioikeudet kohdentavat voimavarat tarkoituksenmukaisesti ja tasapuolisesti. Seurannan avulla pyritään tunnistamaan osastokohtaiset ja työntekijäkohtaiset ongelmatilanteet ja puuttumaan ajoissa niiden syihin sekä löytämään ratkaisukeinot.

Hovioikeudet ovat ottaneet uudet sähköiset työtavat laajasti käyttöön. Työskentelytapoja ja työmenetelmiä suunnitellaan etupainotteisesti AIPA-järjestelmän käyttöönottoa varten. Säästöpotentiaalia ei ole vielä kuitenkaan voitu arvioida, koska AIPA-järjestelmää ei ole vielä otettu käyttöön hovioikeuksissa. Handia hyödynnetään tilauksissa.

Hovioikeuksissa on valmisteltu vuonna 2021 alkavaa arkiston seulontahanketta. Arkistolaitoksen tiekartan mukaan digitointi tapahtuu vuosina 2027-2030 ja digitointiin on pyritty valmistautumaan hallinnonalalle suunnitellussa aikataulussa.

Taulukko 9. Hovioikeuksien talouteen liittyvien toimenpiteiden toteumatiedot
(x = toteutunut)

Talouteen liittyvät toimenpiteet	Turku	Vaasa	Itä-Suomi	Helsinki	Rovaniemi
Resurssisuunnittelu tehdään pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti		x	x	x	x
Voimavarat kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti ja tasapuolisesti	x	x	x	x	x
AIPA-hankkeen tuottama mahdollisuus työajan säästämiseksi otetaan huomioon henkilöstösuunnittelussa. Uudet työtavat otetaan käyttöön ja työskentelytapoja kehitetään	x	x	x	x	x
Hankintojen automaatioastetta lisätään hyödyntämällä digitaalista hankintatoimen tietojärjestelmää (Handi)	x		x	x	x
Digitointivaiheessa arkistojen tulee olla arkistolain mukaisessa siirtokunnossa aikataulun mukaisesti		x	x	x	x

Hovioikeuksien talouteen liittyvät toimenpiteet toteutuivat pääosin kaikkien hovioikeuksien osalta.

Hallinto-oikeudet

Hallinto-oikeuksien talouteen liittyvät toimenpiteet toteutuivat osittain. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Hallinto-oikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 10.

Hallinto-oikeudet toteuttavat resurssisuunnittelua pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti. Resurssisuunnittelu on jatkuvaa ja tässä hyödynnetään mm. osaamiskartoituksia.

Henkilöstön työmäärän jakautumista ja tarvittavaa resurssia seurataan säännöllisesti esimerkiksi HAIPA -työjonojen avulla. Työmäärää ja resursseja kohdennetaan mm. istuntolistoja laadittaessa. Organisoitumista uudistamalla pyritään työn tasapuolisen jakautumisen mahdollistamiseen. Turun hallinto-oikeudessa osastojako on turvapaikkaprojektin vuoksi ollut työnjaon kannalta ongelmallinen ja edellyttää muutoksia.

HAIPA -hankkeen tuottamaa mahdollisuutta työajan säästämiseksi ei pystytä arvioimaan, koska HAIPA -järjestelmän käyttö on vasta alkuvaiheessa. Hallinto-oikeuksilla on ollut samanaikaisesti kaksi asianhallintajärjestelmää käytössä. Nämä ovat johtaneet kirjaamis- ja esivalmistelutyön viivästyksiin. Henkilöstölle on järjestetty HAIPA -koulutusta sekä käynnistetty toimintatapojen uudelleenarviointia koskeva työskentely.

Handi - järjestelmää hyödynnetään kaikessa hankinnassa, missä se on mahdollista. Laskut tulevat Handin kautta ja suureen osaan on tehty budjettiperusteinen sopimus. Hankaluutta toiminnalle on aiheuttanut vuodenvaihteessa 2021 toimittajasopimusten uusiminen järjestelmässä.

Hallinto-oikeuksissa digitointiin on pyritty valmistautumaan hallinnonalalle suunnitellussa aikataulussa. Osassa hallinto-oikeuksissa valmistautumista on viivästyttänyt HAIPA -järjestelmään perehtyminen ja pitkäaikaiset poissaolot.

Taulukko 10. Hallinto-oikeuksien talouteen liittyvien toimenpiteiden toteumatiedot
(x = toteutunut)

Talouteen liittyvät toimenpiteet	Helsinki	Turku	Hämeenlinna	Itä-Suomi	Vaasa	Pohjois-Suomi
Resurssisuunnittelu tehdään pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti	x		x	x	x	
Voimavarat kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti ja tasapuolisesti	x		x	x	x	x
HAIPA-hankkeen tuottama mahdollisuus työajan säästämiseksi otetaan huomioon henkilöstösuunnittelussa. Uudet työtavat otetaan käyttöön ja työskentelytapoja kehitetään	x			x	x	
Hankintojen automaatioastetta lisätään hyödyntämällä digitaalista hankintatoimen tietojärjestelmää (Handi)	x	x	x	x	x	x
Digitointivaiheessa arkistojen tulee olla arkistolain mukaisessa siirtokunnossa aikataulun mukaisesti	x		x	x	x	

Hallinto-oikeuksien talouteen liittyvät toimenpiteet toteutuivat osittain.

Käräjäoikeudet

Käräjäoikeuksien talouteen liittyvät toimenpiteet toteutuivat osittain. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Käräjäoikeuskohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 11.

Käräjäoikeudet pyrkivät tekemään pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista resurssisuunnittelua. Työmäärän muutoksiin reagoidaan tarvittaessa käräjäoikeuden sisällä esim. resursseja kohdentamalla. Hankinnoissa noudetaan sovittua budjettia. Johtamisessa on panostettu sekä toimitila- että henkilöstöressurssien riittävyyden turvaamiseen. Asiamäärien kehitystä seurataan aktiivisesti ja siitä keskustellaan johtoryhmässä.

Työmäärien tasapuolista jakaantumista osastojen ja työntekijöiden välillä seurataan jatkuvasti ja näistä käydään keskusteluja johdon ja työntekijöiden kanssa. Voimavarojen kohdentamisen tarkastelu on keskeinen osa työn organisointia ja organisaation ja johtamisen kehittämistä. Osastot laativat vuosittain toimintasuunnitelmia ja tarvittaessa resursseja kohdennetaan uudelleen joko osaston sisällä tai niiden kesken. Työmäärän tasapuolinen jakautuminen ei ole toteutunut kaikilta osin yllättävien resurssivajeiden vuoksi. Tilannetta on vaikeuttanut koronaepidemian tuomat ruuhkat, suuri vaihtuvuus ja sairauslomat.

Alkuvaiheessa AIPA-järjestelmästä ei ole koettu saatavan henkilöstösäästäjä. Henkilöstöä on koulutettu AIPA:n käyttöönottoon ja luotu tarvittavat uudet työprosessit. Työtapoja on yhtenäistetty sekä muokattu AIPA:an ja muutoinkin sähköisiin toimintatapoihin sopiviksi. Koronaepidemia edesauttanut uusien työtapojen käyttöönottoa ja nähdään, että iso osa työstä voidaan hoitaa etänä (istuntoja lukuun ottamatta). Sähköisten työmenetelmiä kehitetään jatkuvasti viraston sisällä.

Hankintatoimen digitaalista järjestelmää (Handia) käytetään lähes päivittäin laskujen maksamiseen sekä laskujen laatimiseen. Käräjäoikeuksissa automaatioaste on yli 55 % ja sitä pyritään vielä lisäämään.

Käräjäoikeuksissa digitointiin on pyritty valmistautumaan hallinnonalalle suunnitellussa aikataulussa.

Taulukko 11. Käräjäoikeuksien talouteen liittyvien toimenpiteiden toteumatiedot

(x = toteutunut)

Talouteen liittyvät toimenpiteet	Ahvenanmaa	Etelä-Karjala	Etelä-Pohjanmaa	Etelä-Savo	Helsinki	Itä-Uusimaa	Kainuu	Kanta-Häme	Kymenlaakso	Keski-Suomi	Lappi	Länsi-Uusimaa	Oulu	Pirkanmaa	Pohjanmaa	Pohjois-Karjala	Pohjois-Savo	Päijät-Häme	Satakunta	Varsinais-Suomi
Resurssisuunnittelu tehdään pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Voimavarat kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti ja tasapuolisesti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
AIPA-hankkeen tuottama mahdollisuus työajan säästämiseksi otetaan huomioon henkilöstösuunnittelussa. Uudet työtavat otetaan käyttöön ja työskentelytapoja kehitetään	x		x		x		x	x				x	x	x					x	x
Hankintojen automaatioastetta lisätään hyödyntämällä digitaalista hankintatoimen tietojärjestelmää (Handi)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Digitointivaiheessa arkistojen tulee olla arkistolain mukaisessa siirtokunnossa aikataulun mukaisesti	x	x	x		x			x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x

Käräjäoikeuksien talouteen liittyvät toimenpiteet toteutuivat osittain.

Erityistuomioistuimet

Erityistuomioistuinten talouteen liittyvät toimenpiteet pääosin toteutuneet. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin tehtyjä toimenpiteitä. Tuomioistuinkohtaiset toteumat ilmenevät taulukosta 12.

Resurssisuunnittelu tehdään erityistuomioistuimissa pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti niiltä osin kun se on budjettivuositarkastelun valossa mahdollista. Resurssisuunnittelua on aikataulutettu ja tehtäviä toteutettu prioriteettijärjestyksessä. Henkilökunnassa on vaihtuvuutta, joka vaikeuttaa pitkäjänteistä suunnittelua.

Työn tasapuolista seuranta suoritetaan eri toimenpitein niin lainkäyttöhenkilöstön kuin hallintohenkilöstön osalta. HAIPA:n käyttöönnoton vaikutuksia säästöpotentialin näkökulmasta on vielä tällä hetkellä vaikea arvioida.

Taulukko 12. Erityistuomioistuinten talouteen liittyvien toimenpiteiden toteumatiedot
(x = toteutunut)

Talouteen liittyvät toimenpiteet	Markkina-oikeus	Työtuomioistuimien	Vakuutus-oikeus
Resurssisuunnittelu tehdään pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti	x	x	x
Voimavarat kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti ja tasapuolisesti	x	x	x
HAIPA-hankkeen tuottama mahdollisuus työajan säästämiseksi otetaan huomioon henkilöstösuunnittelussa. Uudet työtavat otetaan käyttöön ja työskentelytapoja kehitetään			x
Hankintojen automaatioastetta lisätään hyödyntämällä digitaalista hankintatoimen tietojärjestelmää (Handi)	x	x	x
Digitointivaiheessa arkistojen tulee olla arkistolain mukaisessa siirtokunnossa aikataulun mukaisesti			x

Erityistuomioistuinten talouteen liittyvät toimenpiteet pääosin toteutuneet.

1.4. Toiminnan vaikuttavuus

1.4.1. Käsittelyajat ja tuomioistuinlaitoksen vaikuttavuus

Tuomioistuinten hyvä ja tehokas toiminta on edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle. Vuoden 2020 talousarvion mukaan vaikuttavuustavoitteena oli, että riita-, rikos- ja hallintolain- käyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti.

Tuomioistuinten toiminnan vaikuttavuuden kannalta oikeusturvan ajallisella saatavuudella on suuri merkitys. Oikeudellisiin ongelmiin tulee saada ratkaisu kohtuullisessa ajassa. Pitkät viiveet voivat johtaa siihen, että ratkaisun oikeusturvavaikuttavuus heikkenee. Ajan kulumisen voi johtaa siihen, että ratkaisulla ei välttämättä ole oikeudellista asemaa käytännössä korjaavaa vaikutusta. Tuomioistuinlaitoksen vaikuttavuutta heikentää pitkät käsittelyviiveet.

Oikeudenkäyntien kokonaiskestosta tulee ottaa riittävästi vastuuta kaikissa vaiheissa, jotta kokonaiskäsittelyajat eivät pitkittyisi. Suurempien yksikkökokojen avulla turvataan osaamisen vahvistamista, erityisosaamista, laatua ja tuottavuutta. Kussakin oikeusasteessa tavoitteena oli pitää käsittelyajat kohtuullisina muun muassa kiinnittämällä huomiota tuomioistuimessa yli 12 kuukautta vireillä olleiden asioiden mahdollisimman nopeaan käsittelyyn. Tavoitteena oli myös estää asioiden kokonaiskeston pitkittymistä. Oikeusturvan yhtäläisen saatavuuden kannalta on tärkeää, että yksikkökohtaiset käsittelyajat eivät saman tyyppisissä asioissa poikkea merkittävästi koko maan keskiarvosta ja että oikeudenkäynnin kokonaiskesto on kohtuullinen. Yksittäisen tuomioistuimen keskimääräisen käsittelyajan ei tulisi poiketa merkittävästi koko maan keskiarvosta.

Talousarviotavoitteena oli, ettei yksittäisen hovioikeuden keskimääräinen käsittelyaika ole yli 2 kuukautta koko maan keskiarvosta. Hovioikeuksissa poikkeama oli 1,4 kuukautta vuonna 2020 (1,1 kk v. 2019). Hallinto-oikeuksien tavoitteena oli, ettei poikkeama koko maan keskiarvosta ole yli 3 kuukautta. Pisin hallinto-oikeuskohtainen käsittelyaika poikkesi 4,7 kuukautta (4,0 kk v.2019) koko maan keskiarvosta. Käräjäoikeuksien osalta oikeusturvan ajallisen saatavuuden alueellista tasa-arvoa kuvaava tavoite oli, ettei minkään käräjäoikeuden keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa ylitä maan keskiarvoa yli kolmella kuukaudella. Kaikkien käräjäoikeuksien keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa oli 4,8 kuukautta. Helsingin käräjäoikeuden keskimääräinen käsittelyaika oli 8,4 kuukautta, joten tavoite ei toteutunut.

Hovioikeusvaiheessa rikosasioiden kokonaiskäsittelyaikaan kuuluvat esitutkinnassa, syyteharkinnassa, käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa asian käsittelyyn yhteensä kulunut aika. Siviiliasioissa kokonaiskäsittelyaika muodostuu käräjäoikeuskäsittelyn ja hovioikeuskäsittelyn yhteenlasketusta ajasta. Koska hovioikeuteen saakka päätyvät asiat ovat tavanomaisesti monimutkaisempia, voidaan rikosasioiden 27 kuukauden (2019: 25 kuukautta) ja siviiliasioiden 23 kuukauden (2019: 20 kuukautta) kokonaiskäsittelyaika pitää vielä kohtuullisena. Vuoden 2020 lopussa käräjäoikeuksissa oli 2 159 yli 12 kuukautta vireillä ollutta laajaa riita-asiaa. (Vanhojen asioiden määrä oli 1 811 vuonna 2019). Laajoja riita-asioita oli vuoden 2020 lopussa vireillä yhteensä 7 044 (Vuoden 2019 lopussa 6 419). Asiaryhmittäin asioiden luonne huomioon ottaen tuomioistuinten keskimääräiset käsittelyajat olivat suurimmalta osin kohtuulliset ja pääosin aiempien vuosien tasolla. Käräjäoikeuksien laajoissa riita-asioissa keskimääräinen käsittelyaika oli 9,2 kuukautta (2019: 9,7 kuukautta) ja rikosasioissa 5,3 kuukautta (2019: 4,8 kuukautta). Hallinto-oikeuksien keskimääräinen käsittelyaika oli 8,9 kuukautta (2019: 9,1 kuukautta). Vakuutus- ja oikeuden keskimääräinen käsittelyaika oli 9,4 kuukautta (2019: 9,6 kuukautta) ja markkinaoikeuden keskimääräinen käsittelyaika oli 7,9 kuukautta (2019: 8,5 kuukautta).

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Käsittelyketjujen ja oikeudenkäyntimenettelyjen tulee määräytyä asioiden laadun ja vaativuuden mukaan. Hovioikeudet soveltavat vireille tuleviin asioihin jatkokäsittelylupasäännöksiä, joiden perusteella valitus tutkitaan tarkemmin asioissa, joissa jatkovalituslupa myönnetään. Menettely mahdollistaa sen, että hovioikeudet voivat kohdentaa voimavaroja asioihin, joissa on todellista oikeussuojan tarvetta. Vuonna 2020 jatkokäsittelylupa evättiin 2 641 (2019: 2 935) sellaisessa asiassa, jossa jatkokäsittelylupasäännökset soveltuivat koko asiaan. Edellä mainitut kielteiset luparatkaisut mukaan lukien hovioikeudet antoivat yhteensä 7 698 (2019: 8 227) ratkaisua.

Asianosaiset voivat vaatia hyvitystä, jos asian käsittely on pitkittynyt. Viivästymishyvitystä maksettiin noin 154 000 euroa 40 diarioidussa asiassa v. 2020 (140 000 eur ja 47 asiaa v2019). Viivästymisiä ei saisi olla lainkaan. Vuosittain käsiteltävien asioiden määrään nähden hyvityksiä ei ole kohtuuttoman paljon. Hyvitysten määrä ei kuitenkaan aukottomasti kuvaa oikeudenkäyntien viivästymisten kokonaistilannetta, koska rikosasioissa viivästyminen voidaan ottaa huomioon tuomiota alentavana tekijänä.

Rikosasioissa prosessin kohtuuton kesto hyvitetään rikoksesta tuomitulle ensisijaisesti lieventämällä rangaistusta, joten viivästymisten hyvittämistä koskevan lain perusteella tuomitut korvaukset eivät anna kokonaiskuvaa viivästymisistä. Euroopan ihmisoikeus- tuomioistuimen (EIT) käsiteltäväksi päätyvät viivästyksiä koskevat asiat eivät myöskään enää indikoi viivästyneiden asioiden lukumääriä. EIT ei ota tutkittavaksi tapauksia, joissa oikeudenkäynnin ylipitkä kesto on kansallisella tasolla asianmukaisesti hyvitetty tai joissa asianosainen on jättänyt käyttämättä mahdollisuuden sellaisen hyvityksen saamiseen. Viivästymisten hyvittämistä koskevan kansallisen lainsäädännön voimaantulon jälkeen EIT on antanut Suomelle vain muutamia viivästymistä koskevia ratkaisuja. Yhdessäkään vuonna 2020 lopullisesti ratkaistussa tapauksessa ei todettu oikeudenkäynnin pituutta koskevaa loukkausta.

Euroopan komission vuosittain julkaisema EU:n oikeusalan tulostaulu on vertaileva yleiskatsaus EU:n jäsenvaltioiden oikeuslaitosten toimivuudesta, laadusta ja riippumattomuudesta. Vuoden 2020 tulostaulussa Suomen osalta on todettu, että yli 80 % kansalaisista katsoo riippumattomuuden olevan erittäin hyvällä tai melko hyvällä tasolla. Erityisen hienoa on, että kansalaisten luottamus oikeuslaitoksen riippumattomuuteen kasvaa vuosi vuodelta. EU:n alueella luku vaihtelee noin 25–86 prosentin välillä, ja Suomi on saavuttanut Tanskan ja Itävallan jälkeen kolmanneksi parhaan lukeman.

Seuraavassa tarkastelemme tuomioistuimittain, miten he ovat saavuttaneet heille tulossopimuksessa sovitut yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet.

1. Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti
2. Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa
3. Tuomioistuintoiminta on avointa

1.4.1.1. Korkein oikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa, ja sen päätehtävä on antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia korkealaatuisia ennakkopäätöksiä. Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksillä on laaja vaikuttavuus oikeuslaitoksessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Vuonna 2020 korkein oikeus antoi tällaisia ennakkopäätöksiä tavanomaisen määrän. Korkeimman oikeuden toiminnan laatu oli korkea myös muissa sen tehtävissä.

Korkeimmassa oikeudessa on viime vuosina saatu lyhennettyä käsittelyaikoja erityisesti valitusasioissa, joissa on myönnetty valituslupa. Näiden asioiden keskimääräisessä käsittelyajassa päästiin vuonna 2020 tavoitellulle tasolle, ja myös muiden asioiden käsittelyajat säilyivät hyvällä tasolla.

Korkeimman oikeuden työn vaikuttavuus ja tuloksellisuus olivat hyviä vuonna 2020 siitä huolimatta, että toiminnassa jouduttiin sopeutumaan koronapandemian aiheuttamiin poikkeusolosuhteisiin. Pandemian seurauksena korkeimpaan oikeuteen saapuneiden asioiden määrä jonkin verran aleni.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Riippumattomat tuomioistuimet ovat olennainen osa oikeusvaltiota, ja ylimpiin valtioelimiin kuuluvalla korkeimmalla oikeudella on erityiset tehtävänsä tuomioistuinlaitoksessa. Tuomioistuimet antavat asianosaisille oikeussuojaa oikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä, ja niiden ratkaisuisa otetaan huomioon ja toteutetaan asianosaisten perus- ja ihmisoikeuksia. Perus- ja ihmisoikeuksien soveltaminen on usein esillä korkeimman oikeuden käsittelemissä asioissa, kuten myös vuonna 2020 annetuissa ratkaisuisa.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Korkeimman oikeuden ennakkopäätökset julkaistaan kaikille avoimessa maksuttomassa Finlex-tietopankissa, ja toiminnasta viestitään myös muutoin. Lainkäyttöasioiden käsittelyssä noudatetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annettua lakia ja hallintoasioiden käsittelyssä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Oikeudenkäynti ja asiakirjat ovat julkisia, jollei laissa toisin säädetä. Toiminnassa huolehditaan samalla tietosuojasta ja -turvasta.

1.4.1.2. Korkein hallinto-oikeus

Hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

KHO on vuonna 2020 ratkaissut (5 365) enemmän asioita kuin on tullut vireille (5 204). Kaikkien asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 7,4 kuukautta. Yli puolet (53 %) asioista ratkaistiin alle kuudessa kuukaudessa ja 16 % kuuden ja yhdeksän kuukauden välillä. Yli 24 kuukauden käsittelyaika kirjattiin yhdessä prosentissa asioista.

Ulkomaalaisasioiden, joita ratkaistiin 2 805, keskimääräinen käsittelyaika oli 4,8 kuukautta. Koska ratkaistujen asioiden määrä oli näin suuri ja koska valtaosassa asioista valituslupaa ei myönnetty, käsittelyaikaluku kuvaa suhteellisen tarkasti myös niiden asioiden käsittelyaikaa, jossa valituslupahakemus on hylätty (4,6 kuukautta).

Ratkaisujen laadulle on vaikeaa asettaa täsmällisiä mittareita. Yhtenä kriteerinä voitaneen pitää julkaistujen ennakkopäätösluonteisten ratkaisujen määrää. Vuonna 2020 julkaistiin 170 niin sanottua vuosikirjapäätöstä ja noin 50 lyhyttä ratkaisuselostetta.

KHO:ssa oli vuonna 2020 käytettävissä noin 120 henkilötyövuotta. Koko henkilökuntaan suhteutettuna ratkaistiin siis lähes 45 asiaa henkilötyövuotta kohden.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Tätä vaikuttavuustavoitetta voitaneen kuvailla viittaamalla vuoden aikana annettuihin ennakkopäätöksiin, joissa on erityisesti perus- ja ihmisoikeuspainotuksia eri oikeudenaloilla. Näitä vuonna 2020 annettuja vuosikirjaratkaisuja ovat ainakin numerot 166 (EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröiminen, virolainen vanhus, tytär Suomessa), 159-160 (yhdenvertaisuuslaki hedelmöityshoidoissa), 124 (saamelaisten oikeudet, koneellinen kullankaivu), 114 (puolustus-voimain asiakirjan julkisuus), 108 (tartuntatautilain mukainen päätös, oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan), 97 (sateenkaaripappi), 94 (Jehovan todistajien kansainvälinen suojeleminen, Venäjä), 91 (naisturvapaikanhakijan menettelylliset oikeudet), 87 (valituskiellon tulkitseminen perusoikeusmyönteisesti virkamiesasiassa) ja 60 (maksuton koulukuljetus, kohtuulliset mukautukset).

Tuomioistuintoiminta on avointa

Toiminnan avoimuuteen kiinnitetään erityistä huomiota viestimällä ratkaisuista ja muista toiminnan kannalta olennaisista seikoista tehokkaasti. Vuoden 2020 aikana uudistetut kotisivut toimivat alkuvaikeuksien jälkeen moitteettomasti. Kotisivujen uudistamisen yhteydessä on pyritty selkeyttämään muun ohella valituslupamenettelyyn liittyvää ohjausta.

KHO:n Twitter-tilillä julkaistaan maininta jokaisesta vuosikirjaratkaisusta, minkä lisäksi tiedotetaan nimityksistä sekä harkinnan mukaan muista yleisöä mahdollisesti kiinnostavista seikoista, kuten annetuista lausunnoista. vuonna 2020 KHO antoi 27 lausuntoa, jotka julkaistaan kotisivuilla.

Merkittävimmistä ratkaisuista ja muun ohella katselmuksista tiedotetaan medialle ja tiedote laitetaan myös kotisivuille ja Twitteriin. LinkedInissä tiedotetaan henkilöstön rekrytoinneista.

Keskeinen osa viestintää ovat julkaistut ratkaisut, joista on edellä jo mainittu, joiden lisäksi kotisivun Muita päätöksiä -osiossa tiedotetaan päätöksistä, joiden arvioidaan kiinnostavan alueellisesti tai paikallisesti muutoin kuin ennakkopäätösmielessä. Tällaisia asioita ovat tyypillisesti muun muassa maankäyttö- ja ympäristöasiat sekä hankinta-asiat.

1.4.1.3. Hovioikeudet

Turun hovioikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Turun hovioikeudessa ratkaistiin enemmän asioita kuin sinne saapui ja 24 asiaa enemmän kuin mitä korjatussa tulostavoitteessa oli syksyllä 2020 sovittu. Myös Turun hovioikeuden jäsenmäärään suhteutettuna hovioikeuteen saapui ja siellä ratkaistiin hovioikeuksista eniten asioita. Yli vuoden vanhojen asioiden määrä väheni vuoden aikana 39 asialla.

Korkein oikeus on vuonna 2020 antanut ratkaisunsa 317 Turun hovioikeuden ratkaisusta. Korkein oikeus ei myöntänyt valituslupaa 291 ratkaisusta. Tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisterit ovat ajan tasalla.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Turun hovioikeudessa seurataan ja käsitellään EIT:n ratkaisuja säännöllisesti lainkäyttötoimikunnassa, joka kokoontui 6 kertaa vuonna 2020. Lainkäyttötoimikunnan pöytäkirjat julkaistaan hovioikeuden intranetissä.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Hovioikeuden pääkäsittelyt ovat pääosin julkisia ja niitä pääsee seuraamaan myös ulkopuoliset, esim. opiskelijat ja toimittajat. Hovioikeuden pääkäsittelyjen seuraaminen on tarpeen mukaan järjestetty myös videon välityksellä toiseen saliin.

Lehdistö saa päivittäin automaattisesti tiedokseen julkipanelistat. Hovioikeuden ratkaisut julkisilta osin lähetetään sähköpostilla tilauksen tehneille. Tätä käytäntöä kehitettiin loppuvuodesta 2020. Tiedote laaditaan asioissa, jotka ovat herättäneet yleistä mielenkiintoa tai ovat periaatteellisesti merkittäviä. Vuonna 2020 julkaistiin 3 lehdistötiedotetta. Oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 25 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa hovioikeuden ratkaisusta laaditaan julkinen seloste. Julkinen seloste annettiin 4 asiassa. Merkittävimpiä ratkaisuja julkaistaan Finlex-säädospankissa ja vuonna 2020 niitä julkaistiin 11 asiassa.

Hovioikeuden toimintakertomus julkaistaan hovioikeuden verkkosivuilla.

Covid-19 -epidemian takia hovioikeudessa ei ole vastaanotettu vierailijaryhmiä edellisvuosien tapaan. Epidemiatilanteen salliessa vierailuryhmät ovat jälleen tervetulleita. Vierailijoille kerrotaan sekä hovioikeuden toiminnasta että Akatemiatalosta.

Vaasan hovioikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Vaasan hovioikeus on koronaviruksen aiheuttamista poikkeusolosuhteista huolimatta pystynyt tuomioistuinviraston resurssien uudelleenkohdentamiseen ja hovioikeuden omien toimintojensa kehittämiseen ja koronatilanteeseen sopeutumiseen liittyvien toimien avulla ratkaisemaan enemmän asioita kuin niitä on vuonna 2020 saapunut. Hovioikeuden toiminnan tuloksellisuus on pysynyt suurin piirtein samana kuin kolmena edeltävänä vuonna, joiden aikana on pystytty ratkaisemaan suunnilleen sama määrä asioita kuin on saapunut. Saapuneiden asioiden määrä on tuolloin ollut noin 10 % suurempi kuin vuonna 2020.

Hovioikeudella ennakoidaan olevan melko hyvät mahdollisuudet ratkaista myös vuonna 2021 saapuvat käräjäoikeuksissa viivästyneet asiat kohtuullisessa ajassa, vaikka saapuvien asioiden määrä tänä vuonna kasvaneekin. Muutoksenhakujen määrä hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen on vuoden 2020 aikana laskenut, mikä kuitenkin mahdollisesti johtuu pitkälti siitä, että ”valitusherkempien” pääkäsittelyasioiden ratkaiseminen painottui loppuvuoteen, joten niiden valitusmääräajat eivät ole vielä umpeutuneet. Vuoden 2020 osalta emme ole tarvinneet lisärahoitusta ja 2021 vuodenkin osalta lisärahoituksen tarve on hyvin maltillinen.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa noudatetaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita. Lainkäytössä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeudet.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Vaasan hovioikeus laatii julkisia selosteita salaisissa asioissa. Hovioikeus laatii lehdistötiedotteita yhteiskunnallisesti merkittävissä ja julkisuudessa kiinnostusta herättäneissä asioissa. Hovioikeus on pystynyt toimittamaan siltä tilatut jäljennökset ratkaisuihin kohtuullisessa ajassa niitä tilanneille asiakkaille, jotka ovat pääosin tiedotusvälineiden, oikeudenhoidon ja oikeustieteellisen tutkimuksen ammattilaisia.

Itä-Suomen hovioikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Hovioikeuteen saapuneiden asioiden ja hovioikeuden antamien ratkaisujen lukumäärä on ollut jokseenkin yhtä suuri. Ratkaisemattomien asioiden määrä ei ole lisääntynyt merkittävästi.

Pandemia on aiheuttanut haasteita erityisesti pääkäsittelyn järjestämiselle. Tästä huolimatta asioiden käsittelyajat eivät ole merkittävästi pidentyneet. Käsittelyajat ovat pysyneet lyhyinä ja olleet valtakunnallista keskiarvoa lyhyempiä.

Hovioikeuden ratkaisujen laatu on ollut hyvä. Hovioikeuden ratkaisuja ei ole muutettu Korkeimmassa oikeudessa tavanomaista enempää.

Hovioikeus on pystynyt toimimaan sille asetettujen määrärahojen puitteissa. Oikeudenkäynnit on toteutettu mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti, oikeudenkäyntikulujen pitämiseksi kohtuullisina.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Hovioikeus on valvonut perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Perus- ja ihmisoikeudet on otettu huomioon hovioikeuden antamissa ratkaisuisissa, eikä ratkaisuisissa ole tältä osin ilmennyt merkittäviä puutteita tai virheitä.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Oikeudenkäynnissä on noudatettu oikeudenkäynnin julkisuutta koskevia säännöksiä. Hovioikeus on tiedottanut toiminnastaan verkkosivuillaan sekä vuosittain annettavassa toimintakertomuksessaan.

Helsingin hovioikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Hovioikeuden ratkaisutoiminnan laatu pidettiin vuonna 2020 korkeana asiamääristä huolimatta. Asiat pyrittiin ratkaisemaan viivytyksettä ja edullisesti käytettävissä olleiden henkilöresurssien puitteissa.

Hovioikeudessa käsittelyajat olivat pidemmät kuin muissa hovioikeuksissa, ja ne pitkittyivät koronaepidemian aikana entisestään. Keskimääräinen käsittelyaika kaikissa asioissa oli 1.1.-31.12.2020 ratkaistuissa asioissa 7,7 kk (mediaani 5,1), kun se oli ennen koronaa edeltäneen vuoden aikana (1.3.2019-29.2.2020) 6,9 kk (mediaani 4,8). 53,5 % kaikista asioista kyettiin ratkaisemaan 6 kk aikana (1.1.-31.12.2020). Tilastot osoittavat, että näiden pääkäsittelyasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 14,9 kk (mediaani 14,6 kk), kun tämä aika oli 12,7 kk ajanjaksolla 1.3.2019-29.2.2020 ja 11,5 kk (mediaani 11,1) vuotta aikaisempaan ajanjaksona. Loppuvuodesta 2020 pääkäsittelyjä jouduttiin sopimaan jo vuodelle 2022.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Keskeisenä toimenpiteenä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa vuonna 2020 oli osaamisen kehittäminen.

Hovioikeudessa on lainkäytön yhtenäisyyden seurantatoimikunta, joka järjesti lainkäytön iltapäiviä. Niissä koulutettiin lainkäyttöhenkilökuntaa ja varmistettiin sitä kautta lainkäytön yhtenäisyyden toteutumista.

Hovioikeudessa on koulutustoimikunta, jonka tehtävänä on lainkäyttöhenkilökunnan koulutustarpeiden seuranta, koulutusten suunnittelu ja järjestäminen sekä henkilökunnan nimeäminen hovioikeuden ulkopuolisiin koulutustilaisuuksiin. Lisäksi hovioikeudessa on kansliahenkilöstön koulutustyöryhmä, jonka tehtävänä on kansliahenkilöstön koulutustarpeiden selvittäminen sekä koulutusten suunnittelu ja toteutus yhteistyössä kansliapäällikön kanssa.

Maaliskuussa alkaneen koronaviruspandemian vuoksi koulutukset järjestettiin pääosin etäyhteyksien välityksellä. Mahdollisuus osallistua koulutuksiin etäyhteydellä vaikuttaa lisäneen koulutuksiin osallistuneiden määrää.

Hovioikeuden käsityksen mukaan perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat hovioikeudessa asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Käsittelyaikojen lyhentäminen edellyttää lisäresursseja.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Hovioikeudessa on viestintäsuunnitelma, jonka mukaisesti sisäistä ja ulkoista viestintää hoidettiin. Esim. hovioikeus julkaisi ratkaisuja Finlex-tietokannassa ja tiedotteita internet-sivuillaan sekä lähetti päivittäin toimittajille annettujen ratkaisujen listan, jonka avulla he osasivat tehdä tietopyyntöjä. Hovioikeus hoiti ne ja kaikki muutkin tietopyynnöt lain mukaan.

Hovioikeus huolehti siitä, että tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteri on ajan tasalla.

Rovaniemen hovioikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Rovaniemen hovioikeus on vuonna 2020 ratkaissut asiat varsin kohtuullisilla käsittelyajoilla ottaen huomioon koronaepidemian vaikutukset toimintaan. Yli vuoden vanhoja asioita oli vuodenvaihteessa 26, joista lähes kaikki olivat koronan vuoksi kertaalleen lykättyjä syksyille 2020 ja jotka lykättiin uudelleen vuoden 2021 alkuun asianosaisten koronaepidemiasta johtuvien esteiden vuoksi.

Toiminnan laatuun on kiinnitetty jatkuvasti huomiota esimerkiksi hovioikeuden laadunarviointijärjestelmän kyselyiden kautta saatavan palautteen pohjalta sekä tietenkin myös tuomiopiirin lainkäytön laatuhankeeseen puitteissa. Osaamista on muutoinkin kehitetty monipuolisella koulutuksella koronan sallimissa rajoissa.

Oikeudenkäyntien kustannuksia on pystytty vähentämään ottamalla etäkuulemiset ja sähköinen oikeudenkäynti entistä tehokkaammin käyttöön vuoden 2020 aikana.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Hovioikeudessa noudatetaan tiukasti oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita, huolehditaan kielellisten oikeuksien sekä vähemmistöjen ja erityisryhmien oikeuksista. Kaikkien hovioikeudessa asioivien ja erityisesti koronan suhteen riskiryhmiin kuuluvien turvallisuudesta huolehditaan.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Hovioikeudessa noudatetaan vastikään uudistetun viestintäsuunnitelman periaatteita toiminnan avoimuudesta esimerkiksi laatimalla tiedotteita ja julkisia selosteita, rajaamalla ratkaisujen salassapitoa vain välttämättömään sekä kiinnittämällä yksittäisissä ratkaisuissa huomiota perusteluiden avoimuuteen. Tuomioistuintoiminnan avoimuus on myös yksi mediatuomarijärjestelmän periaatteista. Rovaniemen hovioikeudesta järjestelmään kuuluu kaksi tuomaria.

1.4.1.4. Hallinto-oikeudet

Helsingin hallinto-oikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Vuonna 2020 Helsingin hallinto-oikeuteen tuli vireille lähes 7400 asiaa. Hallinto-oikeus ratkaisi näistä runsaat 6800 valitusta keskimäärin 8,6 kuukaudessa. Käsittelymääriin ja -aikoihin vaikuttivat vuoden 2020 aikana vallitseva koronaepidemia, joka johti useiden suullisten käsittelyiden peruuntumiseen tai siirtämiseen epidemian alkuvaiheessa. Hallinto-oikeuteen saapuvista valituksista noin puolet ovat ulkomaalaisasioita, joissa usein järjestetään suullinen käsittely. Toisaalta poikkeusolot ovat lisänneet myös vireille tulleiden lastensuojelu- ja mielenterveysasioiden määrää, mikä osaltaan on johtanut suullisen käsittelyn järjestämisen viivästyminen poikkeusoloissa. Keskeytyksessä olevien juttujen määrää seurattiin vuonna 2020 viikoittain ja Tuomioistuimet-talon salikapasiteetti otettiin täysimääräisesti käyttöön viitenä päivänä viikossa. Lisää saliresurssia saatiin, kun Markkinaoikeus ja Työtuomioistuin saivat saliresurssia vuokratuksi Messukeskuksen tiloista.

Merkittävää oli myös uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönotto ja siihen liittyvä ulkomaalaisasioiden migraatio, jotka veivät hallinto-oikeuden esivalmisteluorganisaation resurssia odotettua suuremmassa määrin. HAIPA-järjestelmän hitauteen ja toiminnallisuuteen vaikuttavat virheet näkyivät puolestaan lainkäytön työtä hankaloittavina tekijöinä.

Oikeudenkäynnin viivästyminen hyvittämiä on haettu vuonna 2020 kaikkiaan viidessä jutussa, joista kahdessa maksettiin hyvitystä. Keskimääräinen käsittelyaika pysyi vuonna 2020 koronaepidemiasta huolimatta lähes tulossopimuksessa sovitulla tasolla, eikä se ylitä hallinto-oikeuksien keskiarvoa käsittelyajoissa (8,9kk). Ulkomaalaisasioissa, joissa suullisia käsittelyitä jouduttiin epidemian vuoksi siirtämään, käsittelyaika on pidentynyt.

Hallinto-oikeus on ottanut käyttöön uudet sähköiset työvälineet ja kouluttanut henkilöstöään. Uusia työskentelytapoja on pilotoitu jo HAIPA-pilotoinnin aikana. Koronaepidemian aikana on hyödynnetty videoneuvottelulaitteistoja asianosaisten etäkuulemiseen eri saleista tai viranomaisen sijaintipaikalla. Juttuja on istuttu etäyhteyksien välityksellä tietosuoja huomioiden. Yli vuoden vireillä olevien määrää on saatu tavoitteellisesti laskemaan.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Hallinto-oikeus on purkanut ns. koronaruuhtaa suullisissa käsittelyissä koko vuoden 2020 ja saanut ruuhtaa purettua kohtuullisessa määrin. Keskeytyksessä oli tammikuussa 2021 noin 100 juttua, mikä oli reilut 60 juttua vähemmän kuin epidemian alkaessa. Keskeytyksessä oleviin on merkitty esimerkiksi lastensuojeluasiat, joissa suullisen käsittelyn järjestäminen on venynyt normaalin 4-5 viikon sijaan noin kahteen kuukauteen käsittelyn järjestämisestä päättämisestä. Prioriteettina suullisia käsittelyitä järjestettäessä ovat olleet kiireelliset asiaryhmät, joiden käsittelyajoista on säädetty laissa (esim. mielenterveysasiat).

Tuomioistuintoiminta on avointa

Helsingin hallinto-oikeus on laatinut vuonna 2020 sisäisen valvonnan -arvioinnin ja määritellyt siinä kehittämiskohteet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta. Tuomareiden ja asiantuntijajäsenten tiedot ovat sidonnaisuus- ja sivutoimirekisterissä ajan tasalla. Tuomioistuin kirjaa sille saapuvat asiat noudattaen kirjaamisohjeita tilastojen luotettavuuden takaamiseksi. Uuden asianhallintajärjestelmä HAIPA:n raportointia ja tilastointia koskevan kokonaisuuden ollessa vuonna 2020 kehityksen alla, hallinto-oikeus ei ole voinut luotettavasti seurata toimintaansa ilman

käsin tehtävää tilastointia. Lotus Notes ja HAIPA -asianhallintajärjestelmien raportoinnin yhteensovittamiseen liittyvät ongelmat ovat sittemmin jatkuneet vuoden 2021 puolella.

Hallinto-oikeuden tavoitteiden toteutumisen kannalta olennaisin riski on osaavan henkilöstön riittävyys. Suurten ikäluokkien eläköitymisen aloittama virkojen vapautuminen sekä vuoden 2015 alkanut turvapaikka-asioiden ruuhkautuminen ovat johtaneet hallinto-oikeudessa mittaviin rekrytointeihin. Määräaikaisten virkasuhteiden suuri määrä vaikeutti vuonna 2020 parhaan saatavilla olevan henkilöstön rekrytoimista, ammattitaidon kehittymistä ja osaamisen säilyttämistä; hallinto-oikeus ei esimerkiksi saanut täytettyä kaikkia avoimina olleita määräaikaista hallinto-oikeustuomarin virkasuhteita. Hallinto-oikeus panosti vuonna 2020 aikaisempaa enemmän uuden henkilöstön perehdytykseen ja tutorointiin. Kaikkien hallinto-oikeuksien kesken on alulla laadun kehittämishanke, jossa Helsingin hallinto-oikeus tulee olemaan osaltaan vahvasti mukana. Tuon hankkeen tarkoitus on sujuvoittaa prosesseja, laajentaa osaamista, jakaa hyviä käytänteitä ja motivoida kehittämään lainkäyttötyössä kaikissa henkilöstöryhmissä.

Koronaepidemian jatkuessa vuoden 2021 puolella oletettavasti vielä pitkään hallinto-oikeus hallitsee toiminnalleen muodostuvaa riskiä hyödyntämällä vuonna 2020 erityistilanteisiin muotoutuneita uusia työtapoja sekä käyttöönotettua uutta tekniikkaa. Hallinto-oikeus on epidemiasta huolimatta pystynyt kohtuullisen toimintakykyisenä mm. laajalti käyttöönotetuista etätyökäytännöistä johtuen sekä järjestämällä suullisia käsittelyitä tarpeen mukaan asianosaisia eri saleista kuullen. Hallinto-oikeus on antanut videokuulemisissa virka-apua myös muille tuomioistuimille.

Turun hallinto-oikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Turun hallinto-oikeudessa käsittelyajat ovat vuonna 2020 pidentyneet kaikissa muissa pääasiaryhmissä kuin pääasiaryhmässä ulkomaalaisasiat. Pidentymisen syynä ovat olleet ns. turvapaikkaprojektin pitkittyminen, HAIPA-järjestelmään siirtyminen ja siihen kouluttautuminen sekä koronapandemian vaikutus. Kaikkien asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 9,6 kuukautta, kun se kaikissa hallinto-oikeuksissa oli 8,9 kuukautta. Pääasiaryhmissä 'Itsehallinto' ja 'Taloudellinen toiminta' mukaan lukien 'Liikenne ja viestintä' käsittelyajat olivat valtakunnallista käsittelyaikaa selkeästi lyhyempiä, kun taas pääasiaryhmässä 'Verotus' käsittelyaika oli selvästi pidempi. Muissa pääasiaryhmissä käsittelyaika oli jonkin verran pidempi kuin muissa hallinto-oikeuksissa.

Päätökset ovat laadukkaita. Hallintolainkäyttö on edullista, koska edelleen suuri osa asioista eli sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat asiat pääosin sekä kansainvälistä suojelua koskevat asiat ovat maksuttomia. Oikeudenkäyntimaksu (260 euroa) ei ole kovin suuri. Avustajan käytöstä aiheutuu kustannuksia, mutta suurella osalla asiakkaista on oikeus julkiseen oikeusapuun. Avustajan käyttö ei myöskään ole välttämätöntä, vaan asia on mahdollista hoitaa itse.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Uudistettu prosessilaki eli laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa on tullut voimaan vuoden 2020 alusta.

Perus- ja ihmisoikeudet ovat merkittävässä roolissa sosiaali- ja terveydenhuoltoasioissa, erityisesti lastensuojelussa ja kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa. Kansainvälistä oikeuskäytäntöä, kuten EIT:n ratkaisuja seurataan. Erityisesti kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa on paljon kansainvälistä koulutusta.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Suuri osa hallinto-oikeudessa käsiteltävistä asioista on salassa pidettäviä suoraan lain nojalla. Hallinto-oikeuden suulliset käsittelyt järjestetään pääasiassa salassa pidettävissä asioissa, kuten lastensuojelu ja kansainvälinen suojelu.

Turun hallinto-oikeus julkaisee verkkosivuillaan viikoittain ratkaisutiedotetta, jossa julkaistaan valikoima hallinto-oikeuden julkisia ratkaisuja. Finlex-ratkaisuselosteita julkaistaan myös salassa pidettävissä asioissa, kuten veroja, sosiaali- ja terveydenhuoltoa tai kansainvälistä suojelua koskeissa asioissa. Hallinto-oikeus tekee myös tiedotteita erityisen merkittävistä asioista.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on vuonna 2020 ratkaissut yhteensä 2 686 asiaa jääden vuodelle asetetusta tulostavoitteesta (2 700 asiaa) vain 14 asiaa. Varsin hyvästä tuloksesta huolimatta vuoden lopussa vireillä olevien asioiden määrä lisääntyi 195 asialla verrattuna tilanteeseen 31.12.2019, ja ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika piteni 9,6 kuukauteen, kun kaikkien hallinto-oikeuksien vastaava keskiarvo oli 8,9 kuukautta. Tavoitteena olleesta keskimääräisestä käsittelyajasta (8 kk) jäätiin selvästi.

Hallinto-oikeuksissa tilastoitiin koronapandemian takia keskeytettyjä ja ratkaisematta olevia asioita 7.6.2020 mennessä yhteensä 310 asiaa, joista Hämeenlinnan hallinto-oikeuden asioita oli vain kaksi. Luvun pienuus osoittaa osaltaan, että poikkeusolojen negatiivinen vaikutus tuomioistuimen toimintaan ei ollut niin merkittävä, kuin keväällä 2020 pelättiin.

Eryteisesti esittelijähenkilöstön suuri vaihtuvuus vuoden 2020 keväällä asetti haasteita sekä ratkaisutoiminnan määrästä että laadusta huolehtimisen osalta.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Mikään ei anna aihetta arvioida, että perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa olisi ollut puutteita sen paremmin hallinto-oikeuden antamien ratkaisujen kuin hallinto-oikeuden prosessienkaan osalta. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden työ on perinteisesti ollut laadullisesti korkeatasoista, eivätkä poikkeusolot ole tätä laatua heikentäneet.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Hämeenlinnan hallinto-oikeus julkaisee harkintansa mukaan viikkotiedotetta valtakunnallisesti/paikallisesti kiinnostaviksi arvioiduista ratkaisuista.

Hallinto-oikeuden ratkaisuja julkaistaan ratkaisukokoonpanon harkinnan mukaan myös Finlexissä. Julkaistavien ratkaisujen määrää suhteessa ratkaistujen asioiden kokonaismäärään rajoittaa se, että suuri osa hallinto-oikeuden ratkaisuista koskee salassa pidettäviä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia asioita sekä ulkomaalaisasioita. Näissä asiaryhmissä annettavat ratkaisut ovat usein myös hyvin yksittäistapauksellisia, mikä vähentää niiden julkaisu-arvoa.

Hallinto-oikeus julkaisee vuosittain toiminnastaan vuosikertomuksen, joka jaetaan kaikkiin sanomalehtiin ja tärkeimmille sidosryhmille. Osa avoimuutta on myös jatkuvasti lisääntyviin tietopyyntöihin vastaaminen ja erilaisten tutkimuslupien myöntäminen.

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Itä-Suomen hallinto-oikeus on molempina vuosina 2019 ja 2020 saanut vähennettyä vireillä olevien asioiden määrää ja niiden keskimääräistä käsittelyaikaa. Tämä vaikuttaa väistämättä käsittelyaikaisten lyhentymiseen jatkossakin. Hallinto-oikeuden päätösten muutosprosentti KHO:ssa oli noin 7 prosenttia. Muutosprosentti on pienempi, jos ei oteta huomioon KHO:n kumoamia ja palauttamia asioita, joissa vasta KHO:ssa on esitetty uutta selvitystä ja kyse on näin ollen ollut kumoamisen ja palautuksen osalta pelkästään prosessuaalisesta perusteesta.

Hallinto-oikeudessa käytetään kahden jäsenen kokoonpanoja laajasti aina silloin, kun se on mahdollista ja oikeusturva huomioiden perusteltua. Hallinto-oikeuden henkilötyövuositehokkuus laski. Tähän on erilaisia syitä, joskin henkilötyövuositehokkuuden parantamiseen pyritään kiinnittämään enemmän huomiota.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Käsittelyajat ovat osa oikeusturvaa. Käsittelyaikaisten osalta viitataan edelliseen. Kiireelliseksi säädettyjen perus- ja ihmisoikeuksiin syvällisesti liitännäisten asiaryhmien käsittelyaikaisten kiinnitetään jatkossakin tarkkaa huomiota. Kontradiktorisuus ja tällöin kuulemisten ohella asianosaisten pääseminen täysimääräisesti osallistumaan oikeudenkäynteihin ovat tärkeitä asioita. Hallinto-oikeuslain mahdollistamiin vanhoihin (suulliset käsittely ja katselmuks) ja uusin lisäselvityskäytäntöihin (valmisteleva suullinen käsittely ja tarkastus) tulee kiinnittää enemmän huomiota. Hallinto-oikeudessa järjestetään nykyään määrällisesti varsin paljon suullisia käsittelyjä. Henkilökunnan koulutuksesta huolehditaan nykyään hallitummin hallinto-oikeuteen perustetun koulutustyöryhmän avulla ja henkilötasolla menevällä seurannalla koulutuksiin osallistumisista.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Hallinto-oikeus vastaa tietopyyntöihin asianmukaisessa ajassa ja pyydettyjä salaisiin asiaryhmiin kuuluvia ratkaisuja anonymisoidaan runsaasti. Hallinto-oikeus tekee Finlex-ratkaisuja ja mediatiedotteita. Internet-sivuja on uudistettu ja niiden aktiivinen päivittäminen on jatkossa tärkeää. Hallinto-oikeuden vuosittaisen toimintakertomuksen jakelua on lisätty vuosittain suuremmaksi. Hallinto-oikeudessa seurataan aktiivisesti julkista keskustelua eri sanomalehdistä. Hallinto-oikeus oli jo suunnitellut viestintäiltapäivän, joka jouduttiin koronan vuoksi siirtämään. Hallinto-oikeus on laatinut uuden esitteen toiminnastaan ja sitä on jaeltu yliopistoihin, joissa on oikeustieteellinen tiedekunta. Hallinto-oikeudessa mietitään some-mahdollisuuksia ja näistä on myös keskusteltu Tuomioistuinviraston kanssa.

Vaasan hallinto-oikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Hallintolainkäyttöasioiden käsittelyssä laatuksiteeri on täyttynyt hyvin, koska päätösten pysyvyys jatkovalituksissa korkeimpaan hallinto-oikeuteen on ollut alhainen. Myöskään avoimessa laatuarvioinnissa KHO:n kanssa ei ole tullut esiin mitään olennaisia puutteita.

Päätösten ratkaisemisessa viivytyksettä on eräiden asiaryhmien kuten vesi- ja ympäristöasioiden osalta ollut jatkuvasti ongelmia, joihin on puututtu, ja saadut lisäresurssit antavat mahdollisuuden päästä näissäkin asiaryhmissä alle 12 kuukauden keskimääräiseen käsittelyaikaan kahden vuoden kuluessa. Toisaalta kiireellisissä asiaryhmissä kuten mielenterveysasioissa on käsittely ollut jatkuvasti viivytyksetöntä.

Nopea henkilökunnan vaihtuvuus on merkinnyt sitä, että kokeneita ja nopeita asiantuntijavirkamiehiä on siirtynyt eläkkeelle, ja tilalle on saatu kehityskelpoisia, mutta aluksi työteholtaan vaatimattomampia osaajia. Tämä on nostanut asiakohtaisen resurssoinnin määrää ja samalla kustannuksia, mutta aiempaa parempi henkilökunnan pysyvyys sekä työtyytyväisyyteen liittyvä tunnollisuus sekä oma-aloitteisuus on monen osalta jo alkanut parantaa henkilökohtaista tulosta ja myötävaikuttanut työtehon paranemiseen yleisellä tasolla. Kaikkein laajimpien ja veikeimpien asioiden osalta, joissa käytetään kokeneimpia asiantuntijoita, työn rationalisoinnin ja oikeudenkäynnin edullisuuden on jo nyt arvioitava olevan hyvällä tasolla.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Lainkäytössä noudatetaan johdonmukaisesti perus- ja ihmisoikeussopimuksia

sekä niihin liittyvää oikeuskäytäntöä ja niiden kanssa yhdenmukaista sekä täydentävää kansallista oikeutta. Ainoa huolenaihe on ollut asioiden viivytyksetön käsittely eräissä asiaryhmissä, mutta tässäkin suhteessa päästään normalisoimaan tilanne ilmeisesti kahden vuoden kuluessa.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Toiminnan julkisuus ja avoimuus toteutuvat tietosuojaan ja julkisuuden rajoittamiseen liittyvän lainsäädännön asettamin poikkeuksin. Hallinto-oikeus julkaisee ja antaa medialle aktiivisesti tietoa merkittävistä ratkaisuistaan ja antaa vastauksia erilaisiin tietopyyntöihin ja kyselyihin. Hallinto-oikeus pitää omaa Internet-sivua, julkaisee vuosikertomuksensa

ja ottaa normaalioloissa vastaan vierailijaryhmiä. Puhelinkeskus ja kirjaamo antavat asiakkaille opastusta oikean viranomaistahon löytämiseksi mahdollisuuksien mukaan. Avoimuus ja siihen liittyvä vuorovaikutus median sekä suuren yleisön kanssa ovat hyvällä tasolla.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Resurssit pyritty käyttämään tehokkaasti hyväksi. Johtoryhmä seurannut säännöllisesti erikseen työtilannetta ja pitkään vireillä olleiden juttujen tilannetta. Laatua pyritty ylläpitämään mm. sisäisellä koulutuksella ja kannustamalla osallistumaan ulkopuoliseen koulutukseen.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Hallinto-oikeus on pyrkinyt toteuttamaan toiminnassaan perus- ja ihmisoikeuksia.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Runsaisiin tietopyyntöihin on yritetty vastata joutuisasti. Finlexissä julkaistiin viisi päätöstä.

1.4.1.5. Käräjäoikeudet

Ahvenanmaan käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Käräjäoikeus pyrkii kaikessa toiminnassaan ratkaisemaan asiat viivästyksettä säilyttäen oikeudellisesti oikeiden ratkaisujen vaatimuksen. Käräjäoikeus on ratkaissut vuonna 2020 hieman vähemmän rikosasioita kuin niitä on saapunut, mutta käsittelyaika on ollut ennakoitua lyhyempi. Muiden rikos- ja pakkokeinoasioiden määrä on kasvanut merkittävästi. Käräjäoikeus on ratkaissut yhtä monta pakkokeinoasiana kuin on saapunut, mutta muissa rikosasioissa ratkaistujen määrä oli pienempi. Molemmissa ryhmissä saavutettiin asetetut tavoitteet.

Käräjäoikeuteen saapui vuonna 2020 vähemmän varsinaisia riita-asioita kuin ennakkoon oli arvioitu; arvioidun 60 sijaan 39. Ratkaistuja oli 16 enemmän eli 55, mikä oli kuitenkin 5 vähemmän kuin oli arvioitu. Istunnossa käsiteltyjen asioiden käsittelyaika oli edelleen liian pitkä, mutta on kuitenkin otettava huomioon, että kun asioiden määrä on niin alhainen, myös yksittäisen asian pidempi käsittelyaika vaikuttaa ratkaisujen käsittelyajan keskiarvoon. Summaaristen asioiden määrä on laskenut 269:llä 978:aan. Ratkaistuja oli 13 enemmän kuin saapuneita ja käsittelyaika oli vain 2 kuukautta. Muiden hakemusasioiden määrä nousi merkittävästi arvioidusta 126:sta 199:ään. Ratkaistuja asioita oli hieman vähemmän, 173 kappaletta. Avioeroasioiden määrä laski arvioidusta 82:sta 51:een. Ratkaistuja avioeroja oli 68. Hakemusasioiden käsittelyajat noudattavat pitkälti tulosneuvotteluissa sovittua. Käräjäoikeus on ratkaissut yhden velkajärjestelyasian enemmän kuin oli saapunut, viisi ratkaistua neljän saapuessa. Sovittu käsittelyaika on alitettu.

Käräjäoikeus on ratkaissut yksittäisiä hallintolainkäyttöasioita sitä mukaa, kuin niitä on saapunut.

Hovioikeus ei ole 21 prosentissa käräjäoikeudesta saapuneista ratkaisuista myöntänyt jatkokäsittelylupaa, 16,9 prosentissa ei ole muuttanut lainkaan ja 12,7 prosentissa vain muuttanut perusteluja, mikä osoittaa, että käräjäoikeuden ratkaisut noudattavat pitkälti kansallista standardia.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Asioiden käsittelyssä otetaan huomioon oikeudenkäymiskaaresta ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetusta laista ilmenevien menettelyllisten perusperiaatteiden lisäksi asianosaisten kielelliset oikeudet. Kun asianosaisella on oikeus käännökseen tai tulkkaukseen, käräjäoikeus järjestää tämän. Henkilöstö toimii ennakoivasti ja pyrkii esimerkiksi aina ottamaan haastehakemuksen käännöstarpeen rikosasioissa huomioon jo haasteen tiedoksiannossa. Jos asianosainen saapuu pääkäsittelyyn ilman avustajaa, tarve sellaiseen selvitetään ja jos tällaista tarvetta on, avustaja järjestetään mahdollisuuksien mukaan heti tai vaihtoehtoisesti peruutetaan, jotta asianosainen voi hankkia avustajan. Käsittelyjen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon, onko jommallakummalla osapuolella esimerkiksi perusteltu tarve tulla kuulluksi ilman toisen osapuolen läsnäoloa samassa huoneessa. Henkilöstö kiinnittää huomiota myös siihen, että osapuolten ja muiden yhteistyökumppaneiden kohtelu on asianmukaista ja puolueetonta.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Yleisön ja tiedotusvälineiden tiedusteluihin vastataan viivästyksettä ja oikein. Suljetuin ovin käsitellyistä asioista laaditaan julkinen seloste niistä käsitellyistä asioista, joilla arvioidaan olevan yleistä kiinnostusta. Paikalliset sanomalehdet ja paikallisradio tulevat useita kertoja viikossa ja käyvät diaaria läpi, jotta saavat selville, mitä asioita on saapunut. Käräjäoikeus myös informoi

tiedotusvälineitä käsiteltävistä asioista. Koronapandemian aikana kärjäoikeus on myös ottanut huomioon tarpeen järjestää käsittelyt siten, että myös medially on mahdollisuus seurata neuvotteluja.

Etelä-Karjalan kärjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Tähän pyritään ja ylivoimaisessa osassa asioissa myös toteutuu. Kärjäoikeuden käsittelyajat ovat summaarisia riita-asioita lukuun ottamatta kaikissa asiaryhmässä alle valtakunnallisen keskiarvon, osassa selvästikin. Summaaristen asioiden osalta pitkissä käsittelyajoissa kysymys on ollut ennen summaaristen asioiden käsittelyn uudistamista kasautuneesta juttukertymästä, jota on purettu systemaattisesti. Viivästystä aiheuttavat tällä hetkellä koronatilanteen lisäksi itärajan sulkeminen, mikä estää venäläisiin liittyvien asioiden käsittelyt. Laatuja pääsääntöisesti kuvaava hovioikeuden muutosprosentti on hyvällä tasolla.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Nämä periaatteet ovat ratkaisutoiminnan ydintä. Toteutuvat hyvin.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Avoimuus toteutuu kärjäoikeudessa, myös korona-aikana on noudatettu käsittelyjulkisuutta koskevia määräyksiä.

Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Kärjäoikeuden käsittelyajat ovat kaikissa asiaryhmässä alle valtakunnallisen keskiarvon, lukuun ottamatta konkurssiasioita. Konkurssiasioiden käsittelyaikoja seurataan erityisesti ja asioiden siirretään notaarilta tuomarille käsiteltäväksi. Missään asiaryhmässä kärjäoikeuden käsittelyajat eivät ylitä 3 kuukautta valtakunnallista keskiarvoa.

Korona ei ole vaikuttanut merkittävästi kärjäoikeuden toimintaan. Rikosasioiden käsittelyaika oli 3,3 kk (2,8 kk 31.12.2019). Rikosasioita vireillä 113 enemmän kuin edellisenä vuonna. Koronan aiheuttama jutturuuhka saataneen lopullisesti purettua vuonna 2021.

Kaikki mahdolliset sähköisen lainkäytön keinot on otettu käyttöön. Kaikkien asiaryhmien asiakirjat tallennetaan yhteiselle asemalle. Täydellinen etätyöskentely on siten mahdollista. AIPA-tietojärjestelmä (hakemusasiat) on otettu käyttöön ensimmäisessä mahdollisessa erässä.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa on noudatettu perus- ja ihmisoikeuksia.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Kärjäoikeus noudattaa annettuja kirjaamisohjeita. Ainoastaan haastemiesten antamien puhelintiedoksiantojen osalta kärjäoikeuden kirjaamiskäytäntö poikkeaa siitä, miten suurimmassa osassa kärjäoikeuksista toimitaan.

Käräjäoikeudessa on tehty vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma. Vuonna 2020 on todettu kriittiseksi toiminnaksi pakkokeino-osasto (osaaminen keskittynyt vain yhdelle henkilölle), käräjänotaarien toiminta (perehdys, ohjaus ja valvonta puutteellista) ja esimiestyö siten, että toimitaan työntäjän edustajana. Työjärjestysmuutoksella 1.10.2020 on puututtu näihin. Käräjänotaarien koulutussuunnitelmaa uudistetaan. Esimiesvalmennus on aloitettu.

Etelä-Savon käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Maailmanlaajuisesta koronapandemiasta huolimatta käräjäoikeus on vuoden 2020 aikana pystynyt ratkaisemaan rikos-, riita- ja hakemusasioita lähes vastaavan tasoisesti kuin vuonna 2019. Siitäkin huolimatta, että viraston henkilöstöresurssia on vähennetty ja lainkäyttöhenkilökunnan keskuudessa on ollut pitkiä sairaspöissaoloja eikä korvaavaa henkilökuntaa ole saatu. Eri asiaryhmissä käsittelyajat ovat pysyneet kohtuullisella tasolla, käsittelyn viivästyminen on ollut lähinnä laajoissa riita-asioissa.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Perus- ja ihmisoikeuden otetaan huomioon asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti, puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja asiat käsitellään viivytyksettä. Käräjäoikeuteen asioivien henkilöiden turvallisuudesta huolehditaan. Otetaan erityisryhmät huomioon (vammat, liikuntarajoitteisuus) yleisötilojen suunnittelussa.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Virastolla on verkkosivut, joilla tiedotetaan tarvittaessa viraston toiminnassa tapahtuneista muutoksista esim. koronarajoitukset. Virasto tekee yhteistyötä median edustajien kanssa, erityisen tiivistä se on paikallislehtien kanssa. Virasto toimittaa kuukausittain mediaraportit iltapäivälehdille ja viikoittain juttulistat paikallismedialle. Virasto tekee paikallisesti yhteistyötä syyttäjien, asianajajien, oikeusavun, Digi- ja väestötietoviraston, poliisin ym. kanssa. Salassa pidettäväksi määräytyistä asioista laaditaan julkiset ratkaisuselosteet.

Helsingin käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Vuonna 2020 Covid-19 pandemia on pysäyttänyt erityisesti rikos- ja riita-asioden käsittelyajoissa käräjäoikeudessa viime vuosina tapahtuneen myönteisen kehityksen. Maaliskuusta 2020 lukien koronaviruspandemia on viivästyttänyt ja ruuhkauttanut sekä rikos- että riita-asioden käsittelyä. Mainittujen asioiden keskimääräiset käsittelyajat ovat edelleen myös pitempiä kuin muissa käräjäoikeuksissa ja yleisestikin ottaen oikeusturvan toteutumisen näkökulmasta liian pitkiä.

AIPA on otettu käyttöön hakemusasioissa. Tämä on vuoden 2020 lopulla hidastanut ainakin väliaikaisesti asioiden käsittelyä.

AIPAn tämän hetken toiminnallisuudet eivät riittävästi tue uusien työtapojen käyttöön ottamista eivätkä ne tarjoa tarvittavia työkalua toiminnan kehittämiseen. Erityisesti asiakasportaalin puuttuminen on johtanut siihen, että muuten kuin sähköpostilla saapuvat asiakirjat joudutaan

skannaamaan sähköiseen muotoon. Sähköpostin liitteenä saapuvien asiakirjojen osalta ongelmana on, että liitteet ovat olleet sellaisissa muodoissa, joita AIPA ei ole hyväksynyt. Tämä on lisännyt käräjäoikeudessa tehtävän työn määrää. Vain summaarisissa asioissa on toimiva asiakasportaali.

Käräjäoikeudessa on syksyllä 2020 jatkettu rikosasioiden käsittelyn tehostamiseen tähtäävää organisaation kehittämistyötä, jonka koronaviruspandemia keskeytti. Uudet menettelytavat on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2021 aikana.

Käräjäoikeudessa on kiinnitetty huomiota erilaisten toiminta- ja käsittelytapojen asiakkaille aiheuttamiin kustannusvaikutuksiin sekä korostettu tehokkaiden ja samalla edullisten toimintatapojen tärkeyttä.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Käräjäoikeus on täyttänyt perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamisessa sille asetetut velvoitteet parhaan kykynsä mukaan. Esimerkkinä voidaan mainita, että mm. seksuaalirikoksen, perheväkivallan tai muun väkivaltarikoksen uhrin asemaan on kiinnitetty erityistä huomiota.

Rikos- ja riita-asioissa asioiden keskimääräiset käsittelyajat ovat edelleen liian pitkiä.

Kielelliset oikeudet toteutuvat tyydyttävällä tavalla. Tulkkauksessa on edelleen ollut ongelmia niin saatavuuden kuin tulkkauksen laadunkin kohdalla. Ongelmat ovat tulkkaustarpeiden lisääntymisen vuoksi kasvaneet.

Käräjäoikeus on osallistunut perus- ja ihmisoikeuksia koskevaan koulutukseen ja järjestänyt sitä, seurannut oikeuskäytäntöä sekä osallistunut myös teemaan liittyviin kehittämishankkeisiin.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Oikeudenkäynnin julkisuus on toteutunut asioiden käsittelyssä koronaviruspandemian aiheuttamista välttämättömistä rajoituksista (esim. yleisö määrä) huolimatta.

Käräjäoikeudella on oma tiedottaja. Käräjäoikeus on huolehtinut merkittävien ratkaisujensa tiedottamisesta oma-aloitteisesti laajan mediajakelun kautta.

Käräjäoikeus on aktiivisesti osallistunut mediatuomaritoimintaan ja ollut mukana kehittämässä sitä.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Käräjäoikeus pyrkii järjestämään organisaationsa ja toimintansa niin, että se tukee ratkaisutoimintaa mahdollisimman tehokkaasti. Käräjäoikeuden strategiassa visiona on tuottaa oikeusturvaa laadukkaasti ja sujuvasti. Tähän pyritään erikoistumisella, koulutuksella sekä resurssien oikealla kohdentamisella.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Laadukas ratkaisutoiminta sisältää jo itsessään perus- ja ihmisoikeuksien huomioimisen.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Tämä on myös yksi strategiamme tavoitteista. Avoimuuteen pyritään kiinnittämällä tähän asiakaspalvelussa ja ratkaisutoiminnassa huomiota sekä kouluttamalla henkilökuntaa julkisuus- ja tietosuoja-asioissa.

Kainuun kärjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Poikkeusoloista huolimatta asiat on kyetty ratkaisemaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Pienenä kärjäoikeutena Kainuun kärjäoikeus on kyennyt ketterästi sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin. Kärjäoikeudella on ollut tekniset valmiudet ja osaaminen käsitellä asioita sähköisesti ja etäyhteyksillä. Näitä valmiuksia ja osaamista on käytetty maksimaalisesti ja yhteistyössä asiakkaiden kanssa hyväksi.

Riita- ja hakemusasioissa sovittelun käytön lisääminen on auttanut osaltaan siinä, että ruuhkia ei ole päässyt syntymään. Tekniikan hyödyntäminen ja sovittelun kehittäminen ovat edellyttäneet kärjäoikeuden henkilökunnalta jatkuvaa kouluttautumista sekä tiivistä yhteydenpitoa asianosaisiin ja sidosryhmiin oikeudenkäyntien eteenpäin viemiseksi. Kärjäoikeus on järjestänyt avustajille ja syyttäjille tekniikka- ja sovittelukoulutusta ja näin osaltaan vähentänyt kynnystä etäosallistumiselle ja kehittänyt sovittelukulttuuria.

Tuomarien aktiivinen prosessinjohto, tiivis yhteistyö sidosryhmien kanssa, tekniikan hyödyntäminen ja sovittelukulttuurin kehittäminen ovat myös jatkossa keinoja kehittää oikeudenhoitoa niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Oikeusturva on toteutunut poikkeusoloista huolimatta edullisesti, laadukkaasti ja viivästyksettä.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Kainuun kärjäoikeus on aktiivisesti yhteydessä mediaan. Kainuun kärjäoikeudesta on säännönmukaisesti juttuja paikallismediassa. Kärjäoikeudessa ratkaistujen juttujen lisäksi esillä ovat muutkin oikeudenhoitoon liittyvät kysymykset esimerkiksi tekniikan hyödyntäminen oikeudenkäynneissä, turvallisuuteen liittyvät kysymykset, sovitteluteema, sotilasoikeudenhoito yms.

Kainuun kärjäoikeus järjestää säännöllisesti tapaamisia ja koulutusta sidosryhmille. Vuonna 2020 mm. lapsioikeuden muutoksista, tekniikkakoulutusta ja sovittelukoulutusta. Lisäksi kärjäoikeuden edustajat tapaavat säännöllisesti sidosryhmien edustajia. Kainuun kärjäoikeus on mukana mediatuomariverkostossa ja muussakin valtakunnallisessa yhteistyössä. Sisäisestä tiedottamisesta/avoimuudesta huolehditaan mm. kärjäoikeuden omalla INTRA:lla ja säännöllisillä palaverikäytännöillä.

Kanta-Hämeen käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hakemusasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Koronaviruspandemia vaikutti vuonna 2020 muun ohessa tuomioistuinten toimintaan. Kanta-Hämeen käräjäoikeus on pystynyt ylläpitämään toimintaansa vaikeissa oloissa turvallisesti siten, että viruksen leviäminen on kyetty samalla estämään. Asioita ei ole merkittävästi rästytyntynyt, eivätkä käsittelyajat ole pidentyneet.

Kun asiat eivät ole rästytyneet, ei Kanta-Hämeen käräjäoikeudella ole ollut tarvetta lisämäärärahoille, vaan toiminta on pystytty järjestämään laadukkaasti ja edullisesti tulosneuvotteluissa sovitulla määrärahoilla.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Perus- ja ihmisoikeudet ovat toteutuneet asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa, kuin myös kaikessa muussa Kanta-Hämeen käräjäoikeuden toiminnassa.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Kanta-Hämeen toiminta on avoimuuden suhteen perustunut julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntöön. Säännöksiä on noudatettu.

Kymenlaakson käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Kymenlaakso käräjäoikeus on käsitellyt ja ratkaissut edellä mainitut asiat viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Yksittäisissä tapauksissa on ollut pääosin käräjäoikeudesta riippumattomia viivästyksiä. Kaikki Itä-Suomen hovioikeuspiirin summaariset riita-asiat siirtyivät 1.9.2019 alkaen Kymenlaakson käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Summaarisista asioista aluksi aiheutunut ruuhka on purettu vuoden 2020 loppuun mennessä. Koronepidemiasta johtuvien ruuhkien purkamisen on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Käräjäoikeus on saavuttanut pääosin vuodelle 2020 asetetut tulostavoitteet. Poikkeuksena ovat rikosasioiden osittainen ruuhkautuminen korona- epidemian vuoksi. Myös laajoissa riita-asioissa ja velkajärjestelyasioissa epidemia aiheutti jossakin määrin ruuhkautumista.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Käräjäoikeus on kaikessa toiminnassaan ottanut huomioon perus- ja ihmisoikeudet kuten aikaisempinakin vuosina.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Käräjäoikeuden toiminta on ollut avointa. Koronaepidemiasta huolimatta avoimuus on voitu toteuttaa.

Keski-Suomen kärjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Keski-Suomen kärjäoikeuden käsittelyajat eri asiaryhmissä ovat olleet tulostavoitteiden mukaisia ja myös valtakunnallisesti vertaillen hyvällä tasolla. Taloudellisuuden- ja tuottavuuden mittareilla arvioiden kärjäoikeuden toiminta on ollut tehokasta. Ratkaisujen pysyvyydellä mitaten voidaan todeta, että ratkaisutoiminta on ollut myös laadukasta.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Perus- ja ihmisoikeuslähtöinen ajattelutapa on vakiintunut osaksi päivittäistä oikeudenhoitoa.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Lainkäytön julkisuutta on korostettu ja niissäkin tapauksissa, joissa käsittelyn ja ratkaisujen julkisuutta on yksityisyyden suojelemiseksi jouduttu rajaamaan ja toiminnan avoimuutta on näissäkin yhteyksissä edistetty julkisia selosteita laatimalla. Avoimuutta on toteutettu myös julkisen tiedonvälityksen tarpeita huomioimalla. Ratkaisukäytännössä on korostettu perustelujen avoimuuden tärkeyttä osana oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä.

Lapin kärjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Kärjäoikeuden ratkaisemien rikosasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 4,5 kuukautta. Se oli hiukan tulostavoitetta pidempi, mutta kuitenkin selvästi lyhyempi kuin kaikkien kärjäoikeuksien keskimääräinen käsittelyaika.

Laajojen riita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika 8,6 kuukautta oli vastaavasti noin kuukautta lyhyempi kuin kaikkein kärjäoikeuksien keskimääräinen käsittelyaika. Keskimääräinen käsittelyaika oli myös tulostavoitteen mukainen.

Kärjäoikeus ei saavuttanut riidattomien riita-asioiden käsittelyaika-tavoitetta. Asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli myös selvästi pidempi kuin koko maan keskimääräinen käsittelyaika.

Kärjäoikeuden ratkaisuja muutettiin muutoksenhakumenettelyssä suhteellisesti enemmän kuin vuonna 2020. Ratkaisujen pysyvyydessä ei ollut kuitenkaan merkittävää eroa koko maassa annettujen ratkaisujen pysyvyyteen.

Kärjäoikeuden ratkaisemien asioiden määrä vastasi koronaepidemiasta aiheutuneista istuntojen peruutuksista huolimatta saapuneiden asioiden määrää summaarisia riita-asioita lukuun ottamatta.

Kärjäoikeus on käyttänyt etäyhteyksiä istunnoissa asianosaisten ja todistajien toiveiden mukaisesti lain sallimissa rajoissa. Kärjäoikeus on järjestänyt etäkuulemisia varten riittävän määrään etäkuulemistiloja. Kärjäoikeus on sen vuoksi kyennyt toteuttamaan omiin ja muiden tuomioistuinten pitämiin istuntoihin liittyneet etäkuulemiset kiitettävästi myös koronaepidemian

aikana. Käräjäoikeus on muutoinkin pyrkinyt vähentämään oikeudenkäynneistä asiakkaille aiheutuvia kustannuksia ja muita menetyksiä.

Käräjäoikeus on ottanut käyttöön AIPA:ipan salaisissa pakkokeinoasiassa sekä avioero- ja hakemusasioissa. Käyttöönotto on lisännyt oikeudenkäyntiaineiston käsittelyyn sitoutuvaa työmäärää merkittävästi erityisesti hakemusasioissa, koska käräjäoikeuden asiakkaiden käytössä ei ole vastaavaa asiointiportaalia kuin summaarisissa riita-asioissa. On olemassa riski, että portaalin puuttuminen heikentää käräjäoikeuden toiminnan tuottavuutta ja vaikuttavuutta merkittävästi AIPA:ipan käytön laajentuessa muihin asiaryhmiin.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Käräjäoikeus on osallistunut aktiivisesti sekä käräjäoikeuksien valtakunnalliseen että Rovaniemen hovioikeuspiirin tuomioistuinten laatuhankeeseen. Hankkeiden tavoitteena on ollut yhtenäistä tuomioistuinten menettelyä sekä parantaa tuomareiden aineellista osaamista ja ratkaisujen laatua erityisesti perustelujen osalta. Kyseinen laatu työ on ollut omiaan parantamaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista käräjäoikeuden toiminnassa.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Käräjäoikeus on tiedottanut antamistaan salassa pidettävistä ja julkisista ratkaisuksista sekä yleistä kiinnostusta herättäneiden asioiden käsittelyvaiheista ja muusta toiminnastaan viestintäsuunnitelmansa mukaisesti.

Käräjäoikeus on järjestänyt yleisölle mahdollisuuden seurata istuntoja etäyhteydellä käräjäoikeuden tiloissa, mikäli yleisön läsnäoloa istunnossa on jouduttu rajoittamaan koroepidemiasta aiheutuneiden rajoitusten vuoksi.

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden uusi syyskuusta 2019 toiminut lainkäyttöorganisaatio perustuu substanssierikoistumiseen. Se mahdollistaa osaamisen keskittämisen ja kehittämisen sekä toiminnan tehostamisen. Organisaatio on jo lyhyessä ajassa osoittanut toimivuutensa, sillä käräjäoikeus käsitteli ja ratkoi asioita ennen koronavirusepidemiaa (samoin kuin jälleen kesäkuun 2020 alusta lukien) kaikissa asiaryhmissä vähintään samaa vauhtia kuin uusia asioita saapui. Erityisen hyvin tämä on näkynyt laadultaan kiireellisissä asioissa, muissa nopeasti käsiteltävissä asioissa ja muun ohella myös tuomistuinsovitelussa ratkaistavissa asioissa. Nopeasti käsiteltäviin asioihin panostamisella käräjäoikeus on pyrkinyt myös vapauttamaan resursseja laajempien ja vaativampien asioiden käsittelyyn. Jatkossa – sen jälkeen, kun koronavirusepidemian johdosta kertynyt jutturästi on purettu – käräjäoikeudella on hyvät mahdollisuudet lyhentää nykyisiä käsittelyaikojaan.

Osaamiseen on panostettu myös muissa kuin lainkäyttötehtävissä. Esimerkkinä tästä on tiedoksiantotoiminta, jossa loppuvuoden 2020 aikana perustettiin ns. puhelintiedoksiantoyksikkö. Myös kirjaamon ja hallinnon toiminnan kehittämiseen on panostettu merkittävästi.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Ilman koronavirusepidemiaa kärjäoikeus olisi pystynyt vuoden 2020 aikana mitä suurimmalla todennäköisyydellä pienentämään vireillä olevien asioiden määrää ja lyhentämään käsittelyaikoja ainakin jossain määrin.

Kärjäoikeus on kaksikielinen ja sillä on ruotsinkielistä henkilökuntaa tällä hetkellä riittävästi. Näin ollen se pystyy toteuttamaan kielelliset oikeudet hyvin.

Kielelliset asiat ovat muutenkin kärjäoikeudessa arkipäivää. Kärjäoikeudella on toimivat yhteydet tulkkaus- ja käännöspalveluja tarjoaviin tahoihin.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Kärjäoikeus on sovitusti huolehtinut siitä, että sidonnaisuus- ja sivutoimirekisterin tiedot ovat ajan tasalla. Kärjäoikeus on myös kiinnittänyt huomiota sisäiseen ja ulkoiseen tiedottamiseen, mistä esimerkkinä on mediatuomari, joka kärjäoikeudessa on tehtävään nyttemmin nimitetty.

Oulun kärjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Oulun kärjäoikeus ratkaisi vuonna 2020 yli 33.000 rikos-, riita- ja hakemusasiasa. Vuoden 2020 tulossopimuksen yhteydessä oli pyritty ennakoimaan saapuvien asioiden määriä. Saapuneiden asioiden toteuma oli rikosasioissa ja laajoissa riita-asioissa merkittävästi ennakoitua suurempi. Myös lapsioikeudellisia hakemusasioita saapui runsaasti. Toisaalta summaarisia riita-asioita, velkajärjestely-, yrityssaneeraus- ja konkurssiasioita saapui ennakoitua vähemmän.

Vuonna 2020 koronaepidemia asetti haasteita suullisissa menettelyissä käsiteltävien asioiden läpivirtaukseen. Rikosasioissa, laajoissa riita-asioissa, lapsioikeudellisissa hakemusasioissa ja maa-oikeusasioissa vireillä olevien asioiden määrä kasvoi, vaikka niitä myös saatiin ratkaistua poikkeuksellisissa epidemiaolosuhteissa hyvin. Em. asiaryhmissä vireillä olevien asioiden määrän kasvu vastaa usean tuomari-sihteerin -työparin vuosittaista työmäärää, mikä tulee ottaa huomioon kärjäoikeuden resurssoinnissa. Muissa asiaryhmissä asioita ratkaistiin enemmän tai yhtä paljon kuin niitä saapui.

Oulun kärjäoikeuden toiminta on laadukasta. Henkilökunnan perehdyttäminen on järjestetty systemaattisesti. Asioita käsittelevät erikoistuneet tuomarit. Lisäksi on oikeudenaloittain nimettyjä vastuutuomareita ja -sihteereitä. Kärjäoikeudessa panostetaan jatkuvaan osaamisen ja ammattitaidon kehittämiseen. Henkilökunta osallistuu aktiivisesti valtakunnallisiin yhteistyöverkostoihin, tuomioistuinviraston ja kärjäoikeuden järjestämiin koulutuksiin sekä Rovaniemen hovioikeuspiirin lainkäytön laatuhankeeseen koulutuksiin ja muuhun toimintaan.

Kärjäoikeudessa tuomioistuinsovittelun käyttö oikeudenkäynnin vaihtoehtona on runsasta. Valtaosassa asiaryhmiä Oulun kärjäoikeuden keskimääräiset käsittelyajat ovat valtakunnallisia keskiarvoja lyhyempiä. Hovioikeudessa kärjäoikeuden ratkaisujen muutosprosentti on ollut valtakunnan alhaisimpia.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Käräjäoikeus noudattaa toiminnassaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, mikä turvaa myös perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen. asiat käsitellään joutuisasti, laadukkaasti ja välttämättä tarpeettomia kustannuksia.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Oulun käräjäoikeus pitää tärkeänä tuomioistuintoiminnan avoimuutta ja julkisuuden toteutumista. Toisaalta salassapidosta tulee huolehtia silloin, kun se on lainsäädännön perusteella tarpeen. Käräjäoikeudessa noudatetaan tietosuoja- ja julkisuuslainsäädäntöä.

Käräjäoikeudella on viestintäsuunnitelma. Käräjäoikeudessa laaditaan tarvittaessa tiedotteita ja julkisia selosteita. Tiedostusvälineiden edustajilla on mahdollisuus seurata istuntoja, ja tarvittaessa heille järjestetään työskentelytilat istunnon ajaksi. Tiedostusvälineille toimitetaan tietoja vireille tulleista rikosasioista, laajoista riita-asioista sekä konkurssi- ja yrityssaneerausasioista.

Käräjäoikeudella on kotisivut Internetissä. Käräjäoikeus on Facebookissa ja Twitterissä.

Käräjäoikeuteen on nimetty kolme mediatuomaria, jotka ovat osa valtakunnallista mediatuomariverkostoa. Käräjäoikeus laatii vuosittain toimintakertomuksen.

Pirkanmaan käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Käräjäoikeus on päässyt tavoitteeseen. Käräjäoikeuden käsittelyajat alittavat maan keskiarvokäsittelyajat. Ratkaisujen muutosprosentti on maan keskiarvoa parempi. Käräjäoikeuden taloudellisuus- ja tuottavuusluvut ovat maan parhaat.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Käräjäoikeus on päässyt tavoitteeseen. Käräjäoikeudessa noudatetaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Käräjäoikeus on päässyt tavoitteeseen. Käräjäoikeudella on saavutettavuuskriteerit täyttävät verkkosivut. Käräjäoikeuden vuosikertomus on verkossa. Istunnoissa noudatetaan julkisuuslainsäädäntöä. Lisäksi käräjäoikeus pitää säännöllisiä yhteistyökokouksia sidosryhmien kanssa.

Pohjanmaan käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Pohjanmaan käräjäoikeuden lainkäyttötoiminta tapahtuu kahdessa kansliassa, Vaasassa ja Kokkolassa, sekä lisäksi Pietarsaaren istuntopaikalla. Yhdistymisen jälkeen on kahden vuoden aikana Vaasassa toimittu erillisistä riita- ja rikososastoista käsin, kun taas Kokkolassa on ollut sekaosasto. Vuoden 2021 alusta käräjäoikeudessa on kaksi osastoa yli koko käräjäoikeuden alueen. Tarkoitus uudistuksen kanssa on saada tehokkuutta ja laatua lisää ja rakenne on edesauttanut tavoitteen saavuttamista. Yhteistyö sidosryhmien kanssa on tehostunut ja

tuomareiden erikoistuminen vahvistettu linjojen sisällä. Rikosasioiden puolella tilanne on edelleen haasteellinen, mm. koronan takia, mutta näemme tässäkin valoa tunnelin päässä. Ratkaisujen edullisuuteen voimme vaikuttaa lähinnä tiukentamalla istuntojärjestelyjä ja asianajajien laskuista karsimalla. Tulkkien toiminta ja laskutus on herättänyt huolta.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Olemme Pohjanmaalla tottuneet erilaisista taustoista olevien ihmisten kanssa työskentelemisestä. Tulkkien käyttö istunnoissa on miltei jokapäiväistä ja toimimme sujuvasti molemmilla kansalliskielillä.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Käräjäoikeus on jatkuvassa keskustelussa ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tuomarikuntaan on rekrytoitu lakimiehiä eri taustoista ja sihteereitä on kaikista ikäluokista. Korona on estänyt fyysisiä tapaamisia yhteistyötahojen kanssa, mutta sähköisesti on kokoustettu ja tehty yhteisiä suunnitelmia siitä, miten toimintaa voidaan yhteisesti kehittää. Median edustajat ovat usein seuraamassa kiinnostavia istutokäsittelyjä ja ottavat yhteyttä eri kysymysten tiimoilta.

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Vaikka Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden istuntoja jouduttiin peruuttamaan huomattava määrä keväällä 2020 koronaepidemian alkuvaiheessa, käräjäoikeus pystyi jatkamaan istunto toimintaa jo kesäkuusta 2020 lukien erityisjärjestelyin (käyttöön laajat etäyhteydet). Ruuhkaa on päästy purkamaan elokuusta 2020 alkaen ja ruuhkan purku jatkuu. Vaikka istuntoja joudutaan edelleen ajoittain peruuttamaan korona-altistusilmoitusten vuoksi, asioiden käsittelyajat on pystytty säilyttämään kohtuullisina ja käräjäoikeuksien keskiarvojen rajoissa.

Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämistä edellyttäviä asioita käräjäoikeudessa ei ole ollut. Tuomioiden laatuun kiinnitetään jatkuvasti huomiota seuraamalla muutoksenhakua ja kohdistamalla koulutusta oikeasuuntaisesti.

Käräjäoikeuden omat toimenpiteet tähtäävät oikeudenkäyntikulujen minimoimiseen. Käräjäoikeuden mahdollisuudet vaikuttaa oikeudenkäyntikulujen määrään ovat kuitenkin hyvin rajalliset. Kulut muodostuvat pääsääntöisesti oikeudenkäyntiavustajien palkkioista ja erityisesti riita-asioissa on edelleen nähtävissä täysin ylimitoitettua ja tarpeetonta avustajatoimintaa. Dispositiivisessa riita-asiaa tuomioistuimella ei ole kompetenssia puuttua laskujen määrään muutoin kuin oikeusavun piiriin kuuluvissa tapauksissa, mikäli osapuolet eivät itse riitautu toistensa laskuja.

Konkreettisenä toimenpiteenä oikeudenkäyntikulujen minimoimiseksi käräjäoikeus pyrkii tukemaan sovintoa aina, kun se on mahdollista. Tällä hetkellä Pohjois-Karjalan käräjäoikeudessa sovitaan yli 40 % laajoista riita-asioista.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Perus- ja ihmisoikeuden pyritään ottamaan huomioon kaikkien asioiden käsittelyprosessissa ja ratkaisuisissa. Erityisesti kontradiktorisuuden merkitystä korostetaan kaikille uusille lainkäytön virkamiehille pidettävässä perehdyttämiskoulutuksessa. Virastossa täytetään jokaiselle uudelle

työntekijälle lähiperehdytyssuunnitelma, jonka toteutumista seurataan. Kaikille perehdytettäville nimetään perehdyttäjät.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Kaikki saapuneet asiat kirjataan välittömästi noudattaen yleisiä kirjaamisohjeita.

Käräjäoikeudessa on yksilöity ohjeistus siitä, miten asioiden käsittelyä seurataan säännöllisesti osastoittain. Jokainen yksikkö tekee yksityiskohtaisen sisäisen valvonnan arvioinnin vuosittain. Tuomareiden ja lautamiesten tiedot ovat sidonnaisuus- ja sivutoimirekisterin ohjeiden mukaisesti ajan tasalla ennen kuin henkilö saa aloittaa toimintansa tehtävässään.

Koronaepidemia on aiheuttanut haasteita erityisesti oikeudenistuntojen avoimuudelle. Kaikki paikalle saapuvat henkilöt ovat päässeet seuraamaan oikeudenistuntoja, mutta erityisesti koululaisryhmille on jouduttu asettamaan etukäteen rajoituksia ryhmäkoolle.

Erikoistilanteissa julkisuus turvataan tarvittaessa erityisjärjestelyin siten, että oikeudenistuntoa pystyy seuraamaan videoyhteydellä toisesta istuntosalista käsin. Tietosuojalainsäädäntö edellyttää myös käräjäoikeudelta selvästi aikaisempaa tarkempaa harkintaa siitä mitä tietoja, miten ja minkälaisin rajoituksin tuomioistuimesta voidaan antaa. Tältä osin on pyritty löytämään tasapaino tietosuojalainsäädännön ja oikeudenkäynnin julkisuutta koskevan lainsäädännön eri suuntaisten intressien välillä. Yleisön ja median tiedonsaannin tarve turvataan kaikissa tilanteissa tarvittaessa esimerkiksi julkisin selostein tai rajoitetuilla asiakirjaluvuutuksilla (arkaluonteiset henkilötiedot peitettyinä).

Pohjois-Savon käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Rikosasioiden osalta tavoite on toteutunut viime vuosina hyvin, mutta keväästä 2020 Korona-pandemia muutti tilanteen täydellisesti ja rikosasioiden käsittely pysähtyi käytännössä kokonaan joksikin aikaa. Tuomioistuin on loppusyksystä 2020 pystynyt kuitenkin ylimääräisen henkilökuntaresurssin turvin purkamaan aiheutunutta ruuhkaa ja pystyy siihen edelleen aina silloin, kun pandemiatilanne sen sallii ja ylimääräistä resurssia on käytettävissä.

Riita-asioiden osalta käsittelyajat ovat olleet huonompia, mutta vanhoja viipyneitä riita-asioita on saatu käsiteltyä ja ratkaisua. Käräjäoikeudessa pyritään siirtämään riita-asioita ja huoltoriitoja sovittelumenettelyyn, joka on asianosaistenkin kannalta edullinen, nopea ja joustava keino konfliktien ratkaisuun verrattuna kankeaan ja kalliiseen oikeudenkäyntiin.

Sisäisellä ja hallinnonalan koulutuksella kehitetään lainkäyttöhenkilökunnan ammattitaitoa.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Käräjäoikeus huolehtii lainkäyttötoiminnassa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Käräjäoikeus huolehtii oikeudenkäynnin julkisuuden toteutumisesta ja suhtautuu myönteisesti median tarpeisiin ja pyrkii vastaamaan niihin. Toisaalta otetaan huomioon myös salassa pidettävien juttujen asianosaisten edut sekä tietosuojan vaatimukset.

Päijät-Hämeen käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Päijät-Hämeen käräjäoikeuden rikosoikeudellisista asioista 7,5 prosenttia käsitellään yli 12 kuukautta. Tämä on selvästi alle valtakunnallisen luvun. Yli 81 prosenttia rikosasioista ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa.

Siviilioikeudellisista asioista yli vuoden kestävien asioiden osuus on 8,5 prosenttia. Siviilioikeudellisista asioista 70 prosenttia ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa.

Ratkaistujen asioiden käsittelyajat ovat valtakunnallista keskiarvoa lyhyemmät. Ratkaisujen muutosprosentti hovioikeudessa vastaa valtakunnallista keskiarvoa.

Koronaviruspandemiasta huolimatta käräjäoikeudessa on pyritty muun muassa etäyhteyksien avulla järjestämään istuntoja niin kuin on ollut mahdollista. Tästä huolimatta osa istunnoista on jouduttu peruuttamaan, ja sen vuoksi keskimääräiset käsittelyajat tulevat käräjäoikeuden arvion mukaan pidentymään. Ennen koronaviruspandemian alkamista mitään varsinaista jutturuuhkaa ei ole ollut. Jutut on saatu käsiteltyä viivytyksettä.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Päijät-Hämeen käräjäoikeus kirjaa asiat noudattaen kirjaamisohjeita. Käräjäoikeus huolehtii asianmukaisesta toiminnasta suhteessa mediaan esimerkiksi toimittamalla medialle vireille tulleista asioista säännöllisesti diaarilistauksen. Käräjäoikeus tekee yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Opiskelijat saavat tulla seuraamaan istuntoja.

Satakunnan käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Käräjäoikeuden käsittelyajat ovat niin riita- kuin rikosasioissa keskimääräistä paremmat ja ratkaisut laadultaan hyviä. Riita-asioista sovintoon päättyy kohtuullinen määrä. Käräjäoikeuden tuomarit seuraavat ylempien oikeuksien ratkaisukäytäntöä

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Tätä tavoitellaan päivittäisessä toiminnassa ottamalla huomioon asianosaiset heidän asemansa ja erityispiirteensä päivittäisessä ratkaisutoiminnassa

Tuomioistuintoiminta on avointa

Tiedotusvälineille toimitetaan istuntolistat automaattisesti niin riita- kuin rikosjutuissa tilausten mukaisesti. Ns. salaisissa asioissa tehdään julkinen seloste. Tarvittaessa mielenkiintoa herättäneestä jutusta laaditaan tiivistelmä. Kansalaiset saavat tietoa käräjäoikeuden ratkaisuista tietosuojasäännösten puitteissa.

Varsinais-Suomen käräjäoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Vuoden 2020 aikana on asioiden ratkaisutoiminnan ylläpitämiseksi erityisesti kiinnitetty huomiota

- toiminnan ylläpitämiseen poikkeus- ja poikkeuksellisissa olosuhteissa
- pandemian edellyttämiin tehokkaisiin suojaustoimenpiteisiin
- pandemian edellyttämien työtapamuutosten edistämiseen sekä
- käräjäoikeuden toiminnallisen organisaation toimivuuteen
- käräjäoikeuden käsiteltävien asioiden tasapuoliseen jakaantumiseen
- henkilökunnan sijoittumiseen eri tehtäviin
- henkilökunnan osaamisen kehittämiseen
- työtapojen kehittämiseen

Käräjäoikeuden ratkaisumäärissä vuonna 2020 näkyy covid-19-pandemian johdosta erityisesti keväällä 2020 aiheutunut istuntotoiminnan voimakas rajoittuminen. Pandemian johdosta aiheutunut käsittelyn keskeytyminen ilmenee käsittelyajan pidentymisenä istutokäsittelyä vaativissa rikos- ja riita-asioissa, eräissä asiaryhmissä, kuten insolvenssiasioissa käsittelyajat ovat puolestaan lyhentyneet.

Muissa kuin istutokäsittelyä vaativissa asioissa asioiden käsittely- ja ratkaisumäärät sekä käsittelyajat on voitu säilyttää normaaleina. Kiireellistä käsittelyä vaativat asiat on voitu hoitaa viivästyksettä. Pandemian jatkuessa myös kevään ja kesän 2020 jälkeen on asioiden istutokäsittelyä tehostettu suojaustoimia ja erilaisia etäyhteyksimahdollisuuksia hyödyntäen niin, että kevään 2020 aikana syntyneen asiaruuhkan purkamisen on voitu aloittaa jo syksyllä 2020.

Uudet työtavat, etätyön hyödyntäminen ja etäosallistuminen istuntoihin on otettu tehokkaasti käyttöön. Sähköisen salivarustelutekniikan ja videoneuvottelumahdollisuuksien laajentaminen olennaisesti vuodenvaihteesta 2020-2021 lähtien parantaa edelleen mahdollisuuksia istutokäsittelyä edellyttävien asioiden käsittelemiseen.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen on keskeinen oikeusvaltion olemassaoloa. Käräjäoikeus voi omalla toiminnallaan tukea perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista ja keskeisessä asemassa tässä ovat tuomioistuimessa työskentelevät tuomarit, joiden tulee kyetä havaitsemaan ja ottamaan huomioon työssään perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen asettamat vaatimukset.

Tämän johdosta tuomareille on jatkuvasti tarjolla sekä aineellisoikeudellisen että prosessioikeudellisen ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen liittyvää koulutusta sekä ulkopuolisten koulutuksen järjestäjien järjestämänä että käräjäoikeudessa järjestettynä.

Pandemiatilanteen vuoksi koulutuksiin osallistuminen on vuonna 2020 tapahtunut pääasiassa etäyhteyksin.

Pakkokeinoasiat otetaan käräjäoikeudessa aina käsiteltäväksi nopeasti ja niissä annetaan perustellut ratkaisut. Samalla tavoin muut, kiireellisenä käsiteltäväksi säädettyt asiat, käsitellään lain asettamissa määräajoissa. Kaikki ratkaisut perustellaan, rikosasiassa syylliseksi lukevaan tuomioon liittyvät seuraamukset perustuvat laissa säädettyyn.

Asioiden käsittelyn julkisuutta rajoitetaan vain välttämättömistä syistä ja välttämättömässä laajuudessa. Tieto asioiden käsittelyn ajankohdasta on kaikkien saatavilla. Henkilötietoja tallennetaan vain lain sallimissa rajoissa ja suojataan tehokkaalla käyttöoikeusmenettelyllä sekä tietosuojaan liittyvällä koulutuksella ja ohjeistuksella.

Tuomareiden sidonnaisuudet on ilmoitettu julkiseen rekisteriin. Tiedonvälityksen näkökulma otetaan huomioon istuntojen järjestämisen ja oikeudenkäyntien yhteydessä.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Tuomioistuimen toiminnan avoimuus on tärkeä elementti luottamuksen ylläpitämisessä tuomioistuinlaitokseen. Käräjäoikeuteen saapuneiden asioiden diaari on julkinen, samoin tieto jokaisen asian käsittelyn aikataulusta. Yleistä mielenkiintoa herättävien asioiden käsittelyaikataulusta on laadittu etukäteen tiedote.

Asioiden käsittely tai asian ratkaisu salataan vain lain edellyttämässä tilanteissa ja vain välttämättömässä laajuudessa. Yleistä mielenkiintoa herättävien asioiden ratkaisusta laaditaan tiedote tai seloste.

Tietopyyntöihin vastataan mahdollisimman nopeasti. Tiedotusvälineiden tarpeet oikeudenkäynneistä tiedottamiselle otetaan huomioon. Käräjäoikeus osallistuu mediatuomaritoimintaan, jonka avulla lainkäyttöön ja lakien soveltamiseen liittyviä periaatteita voidaan selventää yleisölle. Käräjäoikeus tiedottaa toiminnastaan kotisivuillaan internetissä. Käräjäoikeuden toimintamallia sosiaalisessa mediassa selvitetään parhaillaan.

1.4.1.6. Erityistuomioistuimet

Markkinaoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Vuoden 2020 osalta ratkaistujen asioiden keskimääräinen kokonaiskäsittely markkinaoikeuden osalta vastasi asetettua tavoitetta. Markkinaoikeuden ratkaisujen laadulle erityisen vaatimuksen asettaa se, että markkinaoikeus on käytännössä kaikissa ratkaisemisissa asioissa viimeinen tuomioistuinaste, sillä muutoksenhaku niin korkeimpaan oikeuteen kuin korkeimpaan hallinto-oikeuteen tapahtuu valituslupajärjestelmää noudattaen.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Markkinaoikeudessa käsiteltävissä asioissa korostuu useimmiten oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien vaatimusten turvaaminen, mihin asioiden käsittelyssä määrätietoisesti pyritään.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Tuomioistuintoimintaa sääntelevät oikeudenkäynnin julkisuutta koskevat lait, joiden noudattaminen kaikessa lainkäyttötoiminnassa on luonnollisesti yksi peruslähtökohdista.

Toiminnan avoimuutta markkinaoikeus pyrkii korostamaan sillä, että markkinaoikeuden verkkosivuilla julkaistaan käytännössä kaikki asiaratkaisun sisältävät markkinaoikeuden ratkaisut.

Työtuomioistuin

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Oikeudenkäynnin viivästyksen hyvittämistä edellyttäviä asioita ei ole ollut. Työtuomioistuimen ratkaisuja ei ole purettu tai poistettu ylimääräisen muutoksenhaun kautta. Mahdollisuuksien mukaan on priorisoitu pitkään vireillä olleiden asioiden käsittelyä. Kiireelliset asiat on käsitelty nopeassa aikataulussa. Lainkäyttöhenkilöstö on käynyt säännöllisesti kotimaisissa ja kansainvälisissä koulutuksissa ja verkostotapaamisissa. Kuukausittain on pidetty lainkäyttöhenkilöstön palaveria.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Perus- ja ihmisoikeusulottuvuudesta käydään säännöllisesti keskustelua lainkäyttöhenkilöstön kesken. Lainkäyttöhenkilöstöä on osallistunut ERAn perus- ja ihmisoikeuskoulutuksiin sekä tietoutta on jaettu edelleen viraston sisällä. Perus- ja ihmisoikeudet otetaan asianmukaisesti huomioon asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Asiat kirjataan kirjaamisohjeita noudattaen. Tietopyynnöt käsitellään ja ratkaistaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädettyjen määräaikojen puitteissa. Nettisivut on päivitetty syksyn 2020 aikana.

Vakuutusoikeus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivästyksettä, laadukkaasti ja edullisesti

Vakuutusoikeus on sosiaaliturva-asioiden erityistuomioistuimien. Lähes kaikki vakuutusoikeudessa käsiteltävät asiat koskevat jollakin tapaa muutoksenhakijan toimeentuloa. Keskimääräinen käsittelyaika on laskenut viime vuosina huomattavasti ja se oli 9,4 kuukautta vuonna 2020 niissä asioissa, jotka on ratkaistu LotusNotes-järjestelmässä ja kun laskentaan yhdistetään HAIPAssa vuonna 2020 ns. pilottiasioina käsitellyt asiat, keskimääräinen käsittelyaika oli 8,7 kuukautta.

Tuomioistuimen toimintaa arvioitaessa tuottavuus ja taloudellisuus ovat objektiivisia kriteereitä. Näitä kahta kriteeriä merkittävämpänä kriteerinä vakuutusoikeus pitää kuitenkin vaikeammin mitattavissa olevaa toiminnan laatua. Kohtuullisessa ajassa saadut ja laadukkaasti perustellut päätökset ovat oikeusturvan ehdoton edellytys. Yksityishenkilölle on tärkeää, että hän ymmärtää päätöksen perusteluista, miksi lopputulokseen on päädytty, etenkin silloin kun lopputulos ei ole hänelle myönteinen. Ottaen huomioon korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden antamat ratkaisut vakuutusoikeuden ratkaisuja koskevissa asioissa voidaan todeta, että vakuutusoikeuden päätösten pysyvyys on ylemmissä asteissa ollut hyvä.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Vakuutusoikeus noudattaa toiminnassaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja vakuutusoikeudessa perus- ja ihmisoikeuksien huomioon ottaminen ja ristiriitaisissa tilanteissa ihmisoikeusmyönteinen tulkinta on olennainen osa lainkäyttötoimintaa. Lisäksi on selvää, että ratkaisutoiminnassa otetaan huomioon myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntö.

Tuomioistuintoiminta on avointa

Vakuutusoikeus noudattaa toiminnassaan julkisuuslakeja. Ottaen huomioon vakuutusoikeudessa käsiteltävät asiat, jotka pääsääntöisesti pitävät sisällään salassa pidettäviä tietoja, on siihen, ettei salassa pidettäviä tietoja julkaista kiinnitettävä erityistä huomiota. Vakuutusoikeus julkaisee vuosittain toimintakertomuksen sekä tiedottaa toiminnastaan verkkosivuillaan. Vakuutusoikeuden ratkaisuselosteita julkaistaan verkkosivujen lisäksi Finlex-tietokantapalvelussa.

1.4.1.7. Tuomioistuinvirasto

Tuomioistuinvirasto käynnistää toimintansa ja ohjaa tuomioistuinlaitosta siten, että tuomioistuinlaitoksen toiminta on vaikuttavaa ja oikeusturva toteutuu tehokkaasti

Tuomioistuinvirasto aloitti toimintansa 1.1.2020. Tuomioistuinvirasto on itsenäinen keskusvirasto, joka palvelee koko tuomioistuinlaitosta. Viraston tehtävänä on huolehtia siitä, että tuomioistuimet kykenevät käyttämään tuomiovaltaa laadukkaasti ja, että tuomioistuinten hallinto on tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti järjestetty. Ylintä päätösvaltaa Tuomioistuinvirastossa käyttää tuomarienemmistöinen johtokunta. Virastossa on kolme osastoa vastuualueinaan talous, kehitys ja hallinto.

Johtokunnassa on käsitelty tuomioistuinten toiminnan kannalta merkittäviä asioita kuten tulosohjausta ja tuomioistuinten henkilöstön palkkauksen kehittämistä. Tuomioistuinvirastossa on aloitettu strategiatyö, joka on tarkoitus saattaa loppuun keväällä 2021. Virkajärjestely- ja virkaehtosopimusasioihin liittyvä toimivalta on siirtynyt oikeusministeriöltä Tuomioistuinvirastolle 1.1.2021. Vuonna 2020 toimivallan siirtymistä on valmisteltu siten, että muutos tapahtuisi mahdollisimman hallitusti ja sujuvasti. Muita merkittäviä vuonna 2020 aloitettuja hankkeita ovat muiden muassa tulosneuvotteluprosessin kehittäminen sekä selvitystyö tuomioistuimissa hoidettavien muiden kuin lainkäyttötehtävien mahdollisesta keskittämisestä.

1.4.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset

Kirjanpitoyksikkö on vaihtunut vuoden 2020 alusta ja vertailuluvut on korjattu vastaamaan nykyistä jaottelua, jotta ne ovat vertailukelpoiset.

Vuonna 2020 momentin 25.10.50 kokonaismenot tuomioistuinviraston kirjanpitoyksikössä olivat noin 73,3 miljoonaa euroa, mikä on 2 % edellistä vuotta vähemmän (75,1 miljoonaa euroa vuonna 2019). Vuonna 2020 oikeusapuasioiden menot olivat noin 62,5 miljoonaa euroa, mikä on 4 % edellistä vuotta vähemmän (65,3 miljoonaa euroa vuonna 2019).

Julkisen oikeusavun asianhallintajärjestelmästä saadun tiedon mukaan yksityiset oikeusavustajat hoitivat 34 155 asiaa vuonna 2020 (36 301 asiaa vuonna 2019). Yhden asian käsittely voi sisältää useamman käsittelyn esim. käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa. Yksityisten avustajien hoitamista oikeusapuasioista 66 % oli rikosasioita (64 % vuonna 2019). Ulkomaalaislainmukaisia asioita oli 13 % (15 % vuonna 2019). Avioliitto- ja perheoikeudellisia asioita oli 13 % (12 % vuonna 2019).

Yksityishenkilön velkajärjestelylain mukaiset korvaukset olivat noin 1,3 miljoonaa euroa, mikä on 40 % edellistä vuotta vähemmän (2,1 miljoonaa euroa vuonna 2019). Syytteestä vapautettujen oikeudenkäyntikulujen korvaukset olivat noin 4,9 miljoonaa euroa, mikä on 29 % edellistä vuotta vähemmän (7,0 miljoonaa euroa vuonna 2019). Konkurssilain mukaiset julkisselvittäjien palkkiot olivat noin 0,9 miljoonaa euroa (0,8 miljoonaa euroa vuonna 2019).

1.5. Toiminnan tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1. Toiminnan tuottavuus, taloudellisuus, suoritteiden määrät ja palvelukyky

Koronaviruspandemialla oli merkittäviä vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan. Tuomioistuimet rajoittivat suullisia käsittelyjä pääosin kiireellisiin asioihin ja suuri osa vireillä olevista asioista laitettiin koronatilanteen vuoksi keskeytykseen.

Keskeytyksessä olleiden asioiden määrä oli suurimmillaan kesäkuun alussa, jolloin asioita oli keskeytettyä yhteensä noin 8 100 asiaa. Oheinen taulukko 13. kuvaa koronaviruspandemian vuoksi keskeytyksessä olleiden asioiden määrän kehitystä kesäkuulta vuoden 2020 loppuun saakka.

Taulukko 13. Koronaviruspandemian vuoksi keskeytettyjen asioiden määrä

	7.6.2020	10.1.2021
Käräjäoikeudet, rikosasiat	6 079	2 078
Käräjäoikeudet, siviiliasiat	1 369	442
Hovioikeudet	300	96
Hallintotuomioistuimet	310	186
Erytistuomioistuimet	47	23
Yhteensä	8 105	2 825

Vuoden 2020 lopussa keskeytyksessä oli enää kolmannes siitä, mitä luku oli suurimmillaan kesäkuun alussa. Vaikka keskeytyksessä olleiden asioiden määrää saatiin loppuvuoden aikana merkittävästi vähennettyä, tuomioistuimiin saapuneita uusia asioita ei ole pystytty käsittelemään vastaavassa määrin, kun uusia asioita on saapunut. Tämä johtuu toisaalta siitä, että tuomioistuimet käsittelevät asioita lähtökohtaisesti saapumisjärjestyksessä, jolloin tuomioistuinten työpanos on kohdistunut pitkälti keskeytyksessä olleiden asioiden käsittelyyn. Toisaalta asioiden käsittelyä on hidastanut myös koronaviruspandemiasta johtuvat järjestelyt, kuten etäyhteyksien käyttö. Tämän vuoksi, vaikka keskeytettyjen asioiden määrä on vähentynyt, vireillä olevien asioiden määrä oli vuoden 2020 lopussa kasvanut noin 6 000 rikosasiolla ja 600 laajalla riita-asialla verrattuna vuoden alun tilanteeseen. Hovioikeuksissa vireillä olevien määrä on vähentynyt 323 asiolla ja hallinto-oikeuksissa kasvanut 1 011 asiolla. Erytistuomioistuimissa vireillä olevien asioiden määrä vähentynyt 360 asiolla (työtuomioistuin - 21 asiaa, vakuutusosoikeus - 390 asiaa ja markkinaoikeus + 51 asiaa).

Vuoden lopussa käräjäoikeuksissa oli vireillä yhteensä 26 325 rikosasiaa ja 7 044 laajaa riita-asiaa. Asioiden ruuhkautuminen on nopeasti pahentunut pitkään vireillä olleiden asioiden osalta. Käräjäoikeuksissa yli 12 kuukautta vireillä olleiden rikosasioiden määrä kasvoi 89 % ja laajojen riita-asioiden 48 % verrattuna vuoden 2010 tilanteeseen.

Kaikissa hovioikeuksissa vireillä olevien asioiden määrä on vähentynyt, vaikka jokaisen hovioikeuden ratkaisumäärä jäi tavoitteesta. Saapuvien asioiden määrä oli kaikissa hovioikeuksissa arvioitua ja edellisvuotta pienempi. Asioiden ruuhkautuminen käräjäoikeuksissa on vaikuttanut siihen, että asioita ei ole saapunut tavanomaiseen tapaan hovioikeuksiin. Yleisten tuomioistuinten osalta hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden työtilanteet eivät ole vielä ruuhkautuneet samassa

määrin kuin käräjäoikeuksien. Jatkossa työmäärä näissäkin tulee kasvamaan merkittävästi siinä vaiheessa, kun käräjäoikeudet saavat purettua asiaruuhkaa.

Hallinto-oikeudet ovat joutuneet koronaepidemian vuoksi keskeyttämään suullisia käsittelyjä erityisesti turvapaikka- ja lastensuojeluasioissa. Vireillä olevien asioiden kokonaismäärä on hallinto-oikeuksissa hieman kasvanut. Korona -tilanteen ennakoidaan lisäävän valituksia hallinto-oikeuksiin ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Vuonna 2020 kasvua ei vielä ollut. Ainoastaan Pohjois-Suomen ja Vaasan hallinto-oikeuksiin saapui asioita hieman enemmän kuin edellisellä vuonna. Muissa hallinto-oikeuksissa asiamäärä väheni edellisestä vuodesta ja oli avoimena pienempi.

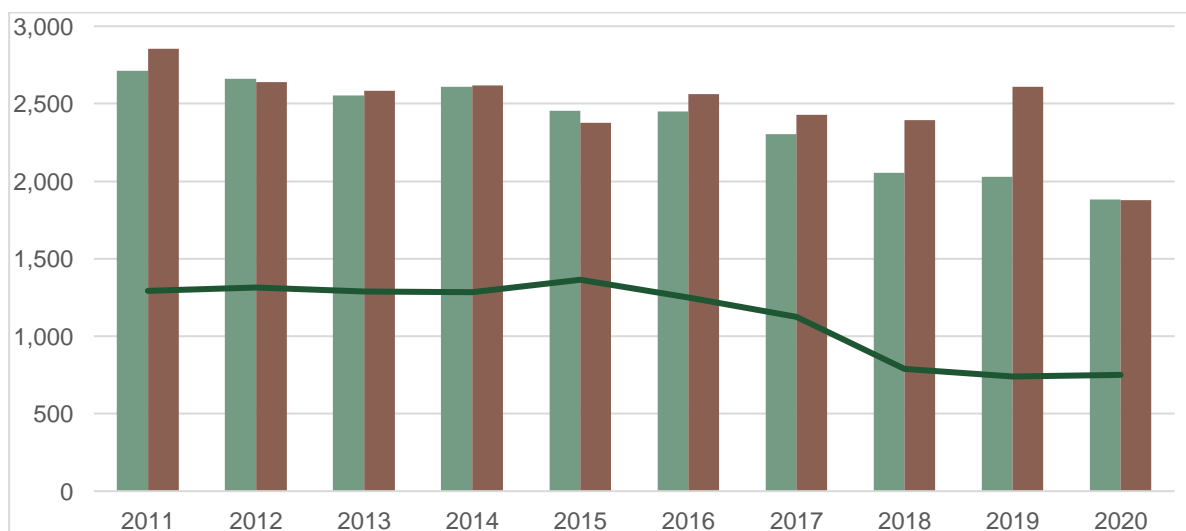
1.5.1.1. Korkein oikeus

Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tehtävänä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita tutkimalla ja ratkaisemalla antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräistä muutoksenhakua koskevia asioita sekä antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskeissa asioissa. Korkein oikeus valvoo alempien tuomioistuinten lainkäyttöä.

Tiettyissä oikeudellisissa asioissa on tarpeen saada nopeasti ennakkoratkaisu, jolla on alemmissa asteissa ratkaisuja yhtenäistävä ja muutoksenhakua vähentävä vaikutus. Tulostavoitteena on, että vuoden 2020 lopussa vireillä olevista valitusasioista (valitusluvan saaneet ja suorat valitukset) enintään 45 % on ollut vireillä yli 12 kuukautta. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että vireillä olevista valitusasioista vähintään 33 % on ollut vireillä alle 9 kuukautta, noin 33 % 9–12 kuukautta ja enintään 33 % yli 12 kuukautta.

Korkeimman oikeuden kokonaisasiamäärä laski hieman edellisen vuoden tasosta. Vuonna 2020 asioita saapui yhteensä 1 882 asiaa. Saapuneista asioista suurin osa oli valitus- lupahakemuksia, joita tuli vireille yhteensä 1 696. Valituslupahakemuksista 812 eli 43 % koski siviiliasioita, joita ovat riita-asiat, vakuutusasiat, hakemusasiat ja maa- oikeusasiat. Rikosasioita koskevia hakemuksia saapui 884 eli 52 % valituslupahakemuksista. Valituslupahakemusten lisäksi korkeimmassa oikeudessa tuli vireille purku- ja kanteluasioita (153), toisen asteen valitusasioita (7) sekä eräitä muita asioita.

Hovioikeuden jatkokäsittelyluvasta oli kyse 574 asiassa. Ennakkopäätösvalituksesta oli kyse 8 asiassa. Korkein oikeus antoi 133 valituslupaa vuonna 2020. Samana vuonna tai aiemmin valitusluvan saaneissa asioissa korkein oikeus antoi 141 asiaratkaisua.

Kuva 1. Korkeimman oikeuden asiamäärien kehitys vuosina 2011-2020

Keskimääräinen käsittelyaika oli 17,5 kk asiaratkaisuissa ja 3,9 kk hylätyissä valituslupa-asioissa. Vuotta 2020 koskeva käsittelyaikatavoite asiaratkaistuissa oli 17,5 kk ja valituslupa-asioissa 4,0 kk. Pisimmät käsittelyajat vaikuttavat merkittävästi keskimääräisen käsittelyajan muodostumiseen. Asiaratkaistuista asioista kolme (3 kpl v. 2019) kesti yli kolme vuotta ja 28 (31 kpl v. 2019) yli kaksi vuotta. Korkein oikeus antaa vuosittain hieman yli 100 oikeuskäytäntöä ohjaavaa ennakkopäätöstä. Näissä asioissa käsittelyaika voi muodostua pitkäksi muun muassa sen vuoksi, että asia odottaa toisen pilottijuttuna käsiteltävän prejudikaatin antamista tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävänä olevan sellaisen asian ratkaisemista, jolla on liittymäkohta korkeimmassa oikeudessa vireillä olevaan asiaan. Korkeimman oikeuden keskimääräinen käsittelyaika kaikissa asioissa yhteensä oli kohtuullinen 5,3 kuukautta.

Korkein oikeus ei saavuttanut toiminnalliselle tehokkuudelle asetettuja tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteita.

Taulukko 14. Korkeimman oikeuden toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

	Toteutunut 2018	Toteutunut 2019	TA 2020 tavoite/arvio	Tulos-sopimus tavoite/arvio 2020	Toteutunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulossopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	2 055	2 028		2 050	1 882	-7 %	-8 %
Ratkaistut asiat	2 395	2 069	2 100	2 150	1 876	-9 %	-13 %
Vireillä olevat asiat	789	740		600	750	1 %	25 %
Vireillä yli 12 kk	Ei tietoa	172			198	15 %	
Myönnetyt valitusluvut	116	123			133	8 %	
Asiaratkaisut valituslupa-asioissa	123	142	130	130	141	-1 %	8 %
Julkaistut ratkaisut	91	112	100	100	100	-11 %	0 %
Toimintamenot 1000 eur	8 658	8 751	8 796	8 827	8 459	-3 %	-4 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	432	375			350	-7 %	
Kustannukset 1000 eur	8 629	8 793			9 320	6 %	
Henkilöstömäärä htv	74	74		74	74	-0,4	-0,4
Tuottavuus ¹⁾	32	28	30	29,1	25,5	-9 %	-12 %
Taloudellisuus ²⁾	3 615	4 229	4 000	4 106	4 509	7 %	10 %
Taloudellisuus ³⁾	3 603	4 250			4 968	17 %	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk							
Valituslupa-hakemukset	4,3	3,8	5,5	4	3,9	0,1	-0,1
Asiaratkaisut	18,7	18	17,5	17,5	17,5	-0,5	0

- 1) Ratkaisut asiat/henkilötyövuodet
- 2) Euroa/ratkaistu asia
- 3) Kustannukset/ratkaistu asia

Toimintamenoissa on mukana toimintakertomusvuoden aikana toteutunut toimintameno määrärahan käyttö. Kustannustiedoissa investointihankinnat ajoittuvat eri vuosille ptoisten muodossa. Kustannuksissa on mukana myös virastojen omien tukitoimintojen lisäksi

osuus kunkin virastoryhmän yhteisistä talous-, henkilöstö- ja tietohallintokustannuksista. Maksullisen toiminnan laskelmat on esitetty kohdassa 1.5.2.

1.5.1.2. Korkein hallinto-oikeus

Korkein hallinto-oikeus ratkaisee hallintopäätöksistä tehdyt valitukset ylimpänä oikeusasteena. Korkein hallinto-oikeus myös valvoo hallintolainkäyttöä.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) tuli voimaan 1.1.2020. Lain voimaantulon jälkeen muutoksenhaku hallinto-oikeuksien päätöksiin on edellyttänyt valituslupaa, jollei erikseen toisin säädetä. Kattava valituslupajärjestelmä mahdollistaa lainkäyttötoiminnan resurssien aiempaa tarkoituksenmukaisemman kohdentamisen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemista asioista lähes 90 % koskee alueellisten hallinto-oikeuksien antamia päätöksiä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus ratkaisee muun muassa markkinaoikeuden sekä valtioneuvoston päätöksistä tehdyt valitukset. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista asioista suurimpia asiaryhmiä ovat ulkomaalaisasiat, sosiaali- ja terveydenhuolto, rakentaminen ja ympäristö, verotus, valtio-oikeus ja yleishallinto sekä taloudellinen toiminta kuten kilpailuasiat ja julkiset hankinnat. Ulkomaalaisasioista suurin osa koskee hallinto-oikeuden kielteistä ratkaisua turvapaikkaa koskevissa asioissa. Vuonna 2015 kansainvälistä suojelua hakevien määrä kasvoi huomattavasti. Turvapaikkaa koskevien valitusten määrä oli edelleen suuri korkeimmassa hallinto-oikeudessa v. 2020. Tulostavoitteena oli, että ulkomaalaisasiat, joissa valituslupaa ei myönnetä, ratkaistaan keskimäärin alle 4 kuukaudessa. Valituslupan saavien ulkomaalaisasioiden osalta tavoitteena on, että käsittelyaika on enintään 10 kuukautta.

Tavoitteena oli, että asioista 40 % ratkaistaan alle 6 kuukaudessa ja 27 % 6–9 kuukaudessa.

Tulostavoiteasiakirjassa vuodelle 2020 korkein hallinto-oikeus arvioi, että asiat, joissa valituslupa ei tule myönnettäväksi, voidaan käsitellä keskimäärin kuudessa kuukaudessa ja valitusasiat (mukaan lukien asiat, jossa valituslupa myönnetään) noin vuodessa.

Kaikkien asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 7,4 kuukautta. Yli puolet (53 %) asioista ratkaistiin alle kuudessa kuukaudessa ja 16 % kuuden ja yhdeksän kuukauden välillä.

Ulkomaalaisasioita ratkaistiin yhteensä 2 805. Keskimääräinen käsittelyaika oli 4,8 kuukautta. Niiden asioiden, joissa valituslupaa ei myönnetty (2 583 asiaa), keskimääräinen käsittelyaika oli 4,6 kuukautta. Yli kolmen kuukauden käsittelyaika kirjattiin 69,5 %:ssa tapauksia. Vastaavasti niissä ulkomaalaisasioissa, joissa valituslupa myönnettiin (222 asiaa), keskimääräinen käsittelyaika oli 10,5 kuukautta ja yli kuuden kuukauden käsittelyaika 87 %:ssa asioista. Nämä luvut kuvaavat sitä, että ylivoimaisessa valtaosassa asioista valituslupaa ei myönnetä, jolloin kaikkien ulkomaalaisasioiden käsittelyaika kuvaa varsin tarkasti niitäkin asioita, joissa valituslupa evätään.

Ulkomaalaisasioista kansainvälistä suojelua koskevia asioita oli vireillä vuoden 2020 alussa 791. Vuoden aikana saapui 1 531 asiaa ja ratkaistiin peräti 1 812. Tässäkin ryhmässä keskimääräinen käsittelyaika oli 4,6 kk, mutta ns. nopeutettujen (käytännössä uusintahakemusten) keskimääräinen käsittelyaika oli 3,4 kk.

Keskimääräisiä käsittelyaikoja koskevat tavoitteet saavutettiin melko hyvin. Merkittävimmät erot toteutuman ja tulostavoitteen välillä johtuvat koronapandemiasta. Yhtäältä asioita tuli vireille selvästi ennustettua vähemmän, toisaalta niitä ratkaistiin jonkin verran arvioitua vähemmän. Keskeinen tavoite ratkaista asioita enemmän kuin niitä saapuu, kuitenkin saavutettiin. Positiivinen kehitys johtuu erityisesti siirtymisestä yhä laajempaan valituslupajärjestelmään ja ehkä osittain myös uudesta HAIPA-aipejärjestelmästä, joka mahdollistaa niiden asioiden, joissa valituslupahakemus hylätään, allekirjoittamisen ja siirtämisen ratkaistavien työjonoon jo istunnon kestäessä. Ulkomaalaisasioiden osalta tiukkoihin käsittelyaikatavoitteisiin ei sitä vastoin aivan päästy. Alle puoli vuotta vireillä olevien ratkaistujen asioiden prosenttiosuus ylitti merkittävästi käsittelyaikatavoitteen.

Sisään tulleiden asioiden määrissä suurin ero ennusteisiin verrattuna näyttää liittyneen kansainvälisen suojelun ulkomaalaisasioihin. Pandemian aika on vähentänyt ensimmäiset

turvapaikkahakemukset hyvin alhaiselle tasolle, ja uusintahakemusten suhteellisen suuresta määrästä huolimatta KHO:ssa vireille tulleiden asioiden määrä väheni merkittävästi. Osin tämä johtunee myös siitä, että hallinto-oikeuksissa oli käsittelyssä muun muassa palautettuja asioita, joissa tuli järjestää suullinen käsittely, ja korona-aikana suullisten käsittelyjen määrä väheni.

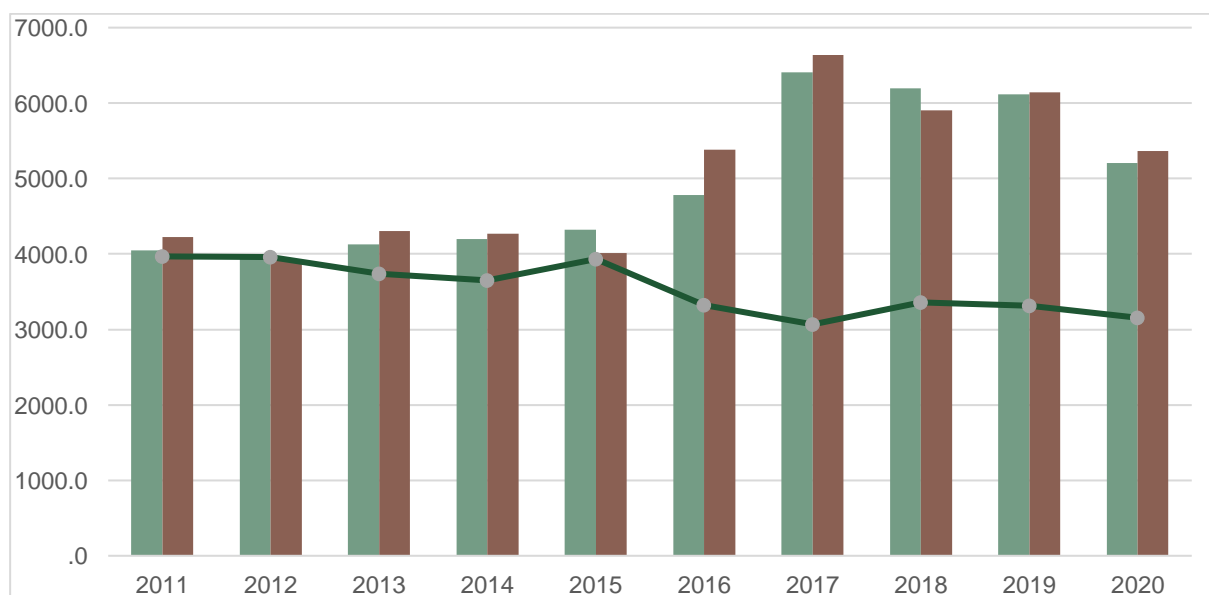
Ratkaistujen asioiden määrää vähensi niin ikään korona, joka aiheutti merkittäviä rekrytointiviivästyksiä ja -vajeita. Toiminta saatiin sinänsä järjestettyä tehokkaasti, mutta laaja etätyö aiheutti jonkin verran systemaattista viivästymää käsittelyketjuissa. Vuonna 2020 järjestettiin yksi suullinen käsittely sekä useita katselmuksia maankäyttö- ja ympäristöasioissa.

Vuoden 2020 lopussa oli käsittelyssä noin 170 saamelaiskäräjävaaleihin liittyvää valitusasiaa, jotka ennakoitiin ratkaistavan kyseisenä vuotena. Päätösten antaminen kuitenkin lykkäytyi alkuvuoteen 2021 muun ohella kuulemismenettelyyn sekä koronapoiikkeustoimiin liittyvistä syistä. Vuoteen 2019 verrattuna selvästi vähäisempää sisään tullutta asiämäärää selittää osaltaan – kansainvälisen suojelun asioiden vähenemisen ohella – se, että vuonna 2019 KHO:een tuli vireille yli 500 saamelaisiin liittyvää muutoksenhakua.

Korkein hallinto-oikeus ratkaisi asioita edellistä vuotta vähemmän. Ratkaisumäärä jäi hieman alle tavoitteen. Ratkaistujen asioiden kokonaismäärä oli suurempi kuin vireille tulleiden asioiden määrä, joten vireillä olevien asioiden määrä väheni hieman edellisvuoteen verrattuna.

Ratkaistuista asioista 10 prosentissa muutoksenhaun alaista päätöstä muutettiin tai asia palautettiin alemmalle tuomioistuimelle tai viranomaiselle, sen lopputulosta ei muutettu 9 prosentissa. Muutoksenhakemus jätettiin tutkimatta tai hakemus raukesi 5 prosentissa ratkaistuista asioista ja hylättiin 75 prosentissa asioista.

Suurimpia asiaryhmiä olivat ulkomaalaisasiat (54 %), sosiaali- ja terveydenhuolto (16 %) ja valtio-oikeus ja yleishallinto (7 %).

Kuva 2. Korkeimman hallinto-oikeuden asiämäärien kehitys vuosina 2011–2020

Toimintamenoissa on mukana toimintakertomusvuoden aikana toteutunut toimintameno määrärahan käyttö. Kustannustiedoissa investointihankinnat ajoittuvat eri vuosille poistojen muodossa. Kustannuksissa on mukana myös virastojen omien tukitoimintojen lisäksi osuus kunkin virastoryhmän yhteisistä talous-, henkilöstö- ja tietohallinto- kustannuksista. Maksullisen toiminnan laskelmat on esitetty kohdassa 1.5.2.

Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot olivat 11,8 milj. euroa vuonna 2020. Korkein hallinto-oikeus saavutti toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteet.

Taulukko 15. Korkeimman hallinto-oikeuden toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

	Toteutunut 2018	Toteutunut 2019	TA 2020 tavoite/arvio	Tulos-sopimus tavoite/arvio 2020	Toteutunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulossopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	6 199	6 031		5 800	5 204	-14 %	-10 %
Ratkaistut asiat	5 902	6 124	5 600	5 600	5 365	-12 %	-4 %
Vireillä olevat asiat	3 354	3 243		3 800	3 151	-3 %	-17 %
Vireillä yli 12 kk	358	266			273	3 %	
Toimintamenot 1000 eur	12 169	12 145	11 600	13 556	11 806	-3 %	-13 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	722	729			818	12 %	
Kustannukset 1000 eur	12 693	12 596			13 203	5 %	
Henkilöstömäärä, htv	120	116		131	119	2,6	-12,3
Tuottavuus ⁽¹⁾	49	53	45	42,7	45,2	-15 %	6 %
Taloudellisuus ⁽²⁾	2 062	1 983	2 250	2 421	2 201	11 %	-9 %
Taloudellisuus ⁽³⁾	2 151	2 057			2 461	20 %	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7	7,3	9	10	7,4	0,1	-2,6

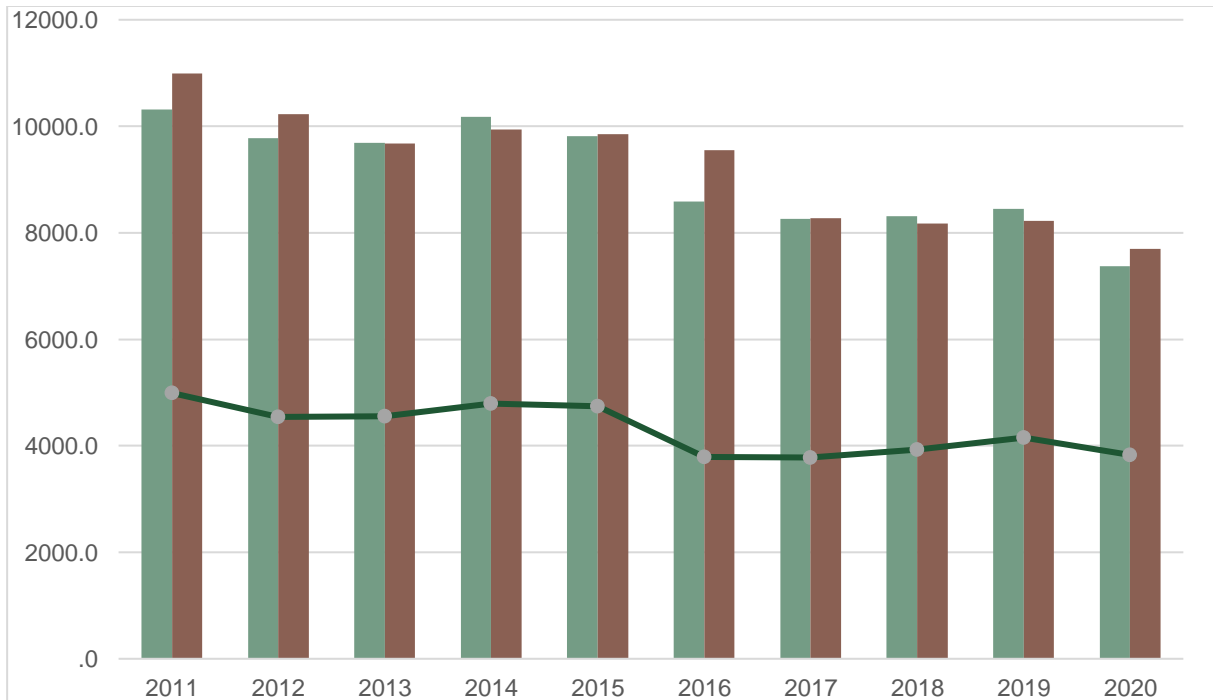
1) Ratkaisut asiat/henkilötyövuodet

2) Euroa/ratkaistu asia

3) Kustannukset/ratkaistu asia

1.5.1.3. Hovioikeudet

Hovioikeuksiin saapui 7 369 asiaa, joka on noin 1000 asiaa vähemmän kuin vuonna 2019. Saapuneista asioista rikosasioita oli 66 % ja 34 % muita asioita. Hovioikeudet antoivat yhteensä 7 698 ratkaisua. Vireillä olevia asioiden määrä väheni noin 320 asialla edellisestä vuodesta.

Kuva 3. Hovioikeuksien asiamäärien kehitys vuosina 2011–2020

Vuoden lopussa vireillä olevia asioita oli 52 % suhteessa koko vuoden aikana saapuneisiin asioihin. Yli vuoden vireillä olleita asioita oli 753 eli 20 % vireillä olevista asioista.

Jatkokäsittelylupaa koskevat säännökset tulivat voimaan vuoden 2011 alussa ja soveltamisalaa laajennettiin 1.10.2015 lukien. Vuonna 2019 jatkokäsittelylupasäännöksiä sovellettiin koko asiaan 5 542 asiassa eli 73 prosentissa kaikista annetuista ratkaisuista. Jatkokäsittelylupaa ei myönnetty 2 641 asiassa, eli lupaa edellyttävistä asioista 48 prosentissa (48 % v. 2019) jatkokäsittelylupa evättiin.

Keskimääräinen käsittelyaika oli 6,3 kuukautta vuonna 2020, joka oli 0,5 kk pidempi kuin edellisenä vuonna. Rikosasioissa kesto oli 6,3 kuukautta ja riita-asioissa 7,4 kuukautta. Alle kuudessa kuukaudessa ratkaistiin 61 % asioista. Vanhojen, yli vuoden käsiteltyjen asioiden, osuus oli 19 % ratkaistuista asioista. Esittelyssä ratkaistut asiat viipyivät 4,3 kuukautta ja pääkäsittelyssä ratkaistut asiat 12,5 kuukautta. Jatkokäsittely-säännösten perusteella ilman valituslupaa jääneissä asioissa käsittelyaika oli 2,1 kuukautta.

Alueellisten erojen tasoittamiseksi hovioikeuksien voimavaroja on uudelleenkohdennettu ja 1.4.2014 voimaan tullut hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistus loi entistä paremmat edellytykset kohdentaa voimavarat tarkoituksenmukaisesti. Hovioikeudessa, jossa keskimääräinen käsittelyaika oli pisin, käsittelyaika poikkesi koko maan keskiarvosta vain 1,4 kuukautta.

Pääkäsittelyssä oli yhteensä 1 919 asiaa ja matkakäräjät järjestettiin yhteensä 254 asiassa. Ratkaisuja oli yhteensä 7 698 asiaa, joten pääkäsittelyssä olleita asioita oli 25 % suhteessa ratkaisuihin asioihin. Hovioikeuskohtaisesti tarkasteltuna pääkäsittelyjä suhteessa ratkaisuihin oli Rovaniemen hovioikeudessa 20 % ja muissakin hovioikeuksissa alle 30 %. Kaikkien hovioikeuksien osalta pääkäsittelyssä olleista asioista 13 % käsiteltiin matkakäräjillä. Suurimmat matkakäräjien osuudet olivat Rovaniemen hovioikeudessa (43 %) ja Vaasan hovioikeudessa (42 %).

Osa hovioikeuksien ratkaisemista asioista oli niin laajoja, että niiden istuntokäsittely kestää jopa yli 8 tuntia. Vuonna 2020 ratkaistuista asioista 268 asiassa (3 %) oli yli 8 tuntia kestänyt pääkäsittely. Näiden osuus kaikista ratkaistuista asioista pysyi edellisvuoden tasolla. Vuonna 2020 pitkään käsiteltyjen asioiden osuus hovioikeuden ratkaisemista asioista oli samaa suuruusluokkaa kaikissa hovioikeuksissa ja vaihteluväli oli 2–5 % kaikista ratkaistuista asioista. Kaikista vuoden 2020 aikana ratkaistuista asioista pisin pääkäsittely oli Helsingin hovioikeuden ratkaisemassa asiassa, jossa rikosasiaa käsiteltiin pääkäsittelyssä yhteensä yli 280 tuntia.

Rovaniemen hovioikeutta lukuun ottamatta kaikissa hovioikeuksissa oli vähintään yksi yli 50 tuntia pääkäsittelyssä kestänyt asia.

Vuonna 2020 hovioikeuksien ratkaisulla käräjäoikeuden päätösten perusteluja ja lopputulosta muutettiin tai asia palautettiin yhteensä 28 prosentissa niistä asioista, joista oli haettu muutosta hovioikeudessa. Niiden päätösten osuus, joissa käräjäoikeuden ratkaisua ei muutettu tai muutettiin vain perusteluja taikka muutos koski vain ratkaisun epäoleellista osaa, oli 27 %. Muita ratkaisuja olivat muun muassa: ei jatkokäsittelylupaa, jäänyt sillensä ja jätetty tutkimatta.

	Toteutunut 2018	Toteutunut 2019	TA 2020 tavoite/arvio	Tulos-sopimus tavoite/arvio 2020	Toteutunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulossopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	8 316	8 453		8 760	7 369	-13 %	-16 %
Ratkaistut asiat	8 177	8 227	8 500	8 810	7 698	-6 %	-13 %
Vireillä olevat asiat	3 922	4 149		4 866	3 826	-8 %	-21 %
Vireillä yli 12 kk	363	516			753	46 %	
Työmäärä	19 097	18 297		20 980	17 734	-3 %	-15 %
Toimintamenot 1000 eur	35 361	36 621		38 091	37 324	2 %	-2 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	793	757			668	-12 %	
Kustannukset 1000 eur	39 886	42 193			46 145	9 %	
Henkilöstömäärä, htv	418	427		437	433	5,5	-4,5
Tuottavuus ⁽¹⁾	46	43	45	48	41	-5 %	-15 %
Taloudellisuus ⁽²⁾	1 852	2 002	1 800	1 816	2 105	5 %	16 %
Taloudellisuus ⁽³⁾	2 089	2 306			2 602	13 %	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	5,6	5,8	5,5	5,5	6,3	0,5	0,8

Taulukko 16. Hovioikeuksien toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

- 1) Työmäärä/henkilötyövuodet
- 2) Euroa/työmäärä
- 3) Kustannukset/työmäärä

Toimintamenoissa on mukana toimintakertomusvuoden aikana toteutunut toiminta- määrärahan käyttö. Kustannustiedoissa investointihankinnat ajoittuvat eri vuosille poistojen muodossa. Kustannuksissa on mukana myös virastojen omien tukitoimintojen lisäksi osuus kunkin virastoryhmän yhteisistä talous-, henkilöstö- ja tietohallinto- kustannuksista. Maksullisen toiminnan laskelmat on esitetty kohdassa 1.5.2.

Hovioikeuksien toimintamenoihin käytettiin vuonna 2020 yhteensä 37,3 milj. euroa ja menot kasvoivat edellisestä vuodesta noin 0,7 milj. eurolla.

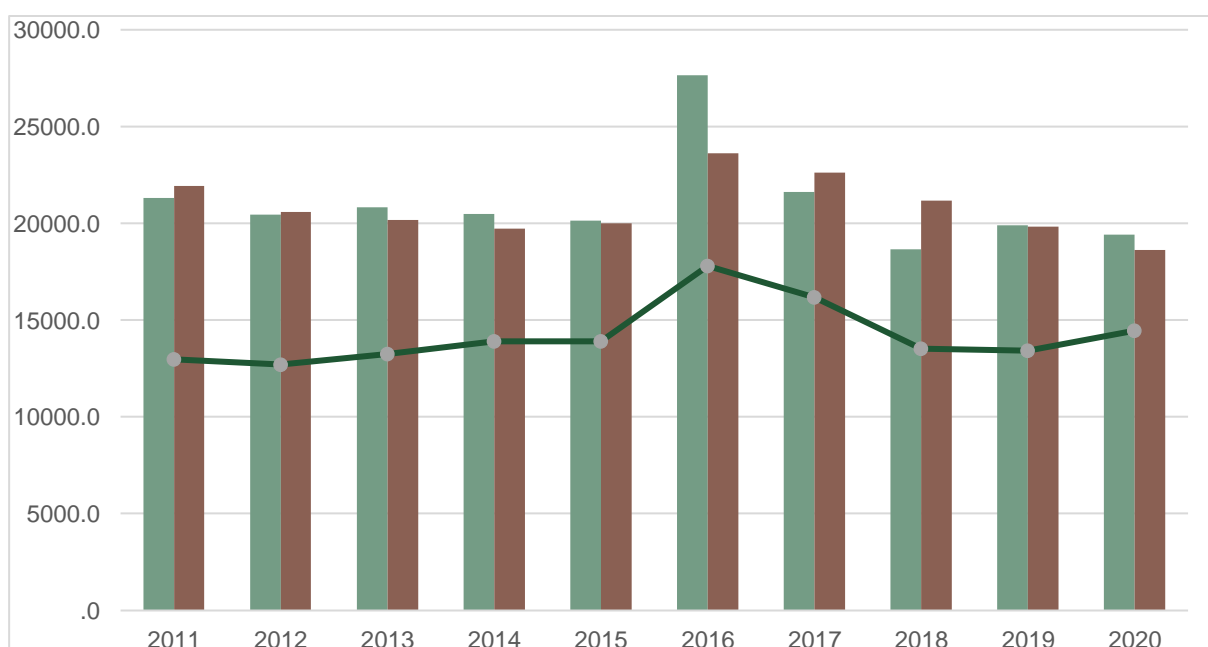
Hovioikeuksien työtilastoissa keskeisenä ovat kokonaisasiamäärät, jotka eivät kuvasta juttukannan työläyttä ja vaativuutta. Näin ollen voimavarojen mitoitusta ja kohdentamista ei ole tehty pelkästään kokonaisasiamäärien perusteella. Työmäärää on arvioitu vuodesta 2014 lukien eri

asiaryhmien väliset työmääräerot huomioon ottavalla painotetulla työmäärällä, jossa on lisäksi otettu huomioon poikkeuksellisten pitkien pääkäsittelyjen ja matkakäräjien työllistävä vaikutus.

Hovioikeudet eivät saavuttaneet tuottavuus ja taloudellisuustavoitteita. Hovioikeuskohtaiset tulostavoitteet ja niiden toteutuminen käyvät ilmi liitteestä A.

1.5.1.4. Hallinto-oikeudet

Hallinto-oikeuksiin vuonna 2020 saapuneiden asioiden pysyi lähes edellisvuoden tasolla. Asioista 31 % oli ulkomaalaisasioita, joihin kuuluvat myös turvapaikka-asiat. Vuonna 2020 hallinto-oikeuksiin saapui yhteensä 1 952 turvapaikka-asiaa, mikä on selvästi vähemmän (-32 %) kuin edellisessä vuonna (2 871 v. 2019 ja 2 331 v. 2018). Vuoteen 2015 saakka tavanomainen määrä oli noin 1 000 asiaa.

Kuva 4. Hallinto-oikeuksien asiamäärien kehitys vuosina 2011–2020

Ratkaistujen asioiden määrä väheni 6 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna ja vireillä olevien asioiden määrä kasvoi 8 prosentilla. Turvapaikka-asioita ratkaistiin 2 151 asiaa, mikä on 1 300 asiaa vähemmän vuoteen 2019 verrattuna. Ratkaisumäärä oli lähes 200 asiaa suurempi kuin saapuneiden asioiden määrä. Vuoden lopussa oli vireillä noin 1 500 turvapaikka-asiaa.

Hallinto-oikeuksien niin sanottuja kevennettyjä kokoonpanoja koskeva laki (675/2006) on ollut voimassa jo vuoden 2007 alusta lukien. Kevennettyjen kokoonpanojen soveltamiskäytäntö on muotoutunut tässä ajassa. Vuonna 2020 yhden jäsenen kokoonpanossa ratkaistiin 9 % ja kahden jäsenen kokoonpanossa 39 % asioista eli kevennetyissä kokoonpanoissa oli lähes 50 % asioista.

Keskimääräinen käsittelyaika oli 8,9 kuukautta. Pisimpään viipyivät ympäristöä (18,0 kk), itsehallintoa (13,4 kk) ja verotusta (13,2 kk) koskevat valitukset. Sosiaali- ja terveydenhuoltoasioissa käsittelyaika oli keskimäärin 5,9 kuukautta. Lastensuojeluasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 8,1 kuukautta. Yhteiskunnallisesti merkittävien kaava-asioiden käsittelyaika oli 11,8 kuukautta. Asemakaava-asiat viipyivät hallinto-oikeuksissa 12,6 kuukautta. Ulkomaalaisasioiden käsittelyaika oli 9,2 kuukautta, eli pidempään kuin turvapaikka-asioiden käsittelyaika erikseen tarkasteltuna, joka oli 8,0 kuukautta.

Käsittelyajat vaihtelivat paitsi asiaryhmittäin myös hallinto-oikeuksien välillä. Keskimääräinen käsittelyaika oli Itä-Suomen hallinto-oikeudessa 6,6 kuukautta ja Vaasan hallinto-oikeudessa 13,5 kuukautta. Alueelliset käsittelyaikaerot kasvoivat edellisestä vuodesta. Pisin keskimääräinen käsittelyaika poikkesi koko maan keskiarvosta 4,7 kuukautta.

Asioista 39 % ratkaistiin alle kuudessa kuukaudessa ja vanhoja, yli vuoden viipyneitä asioita oli 27 % ratkaistujen asioiden kokonaismäärästä. Vuoden lopussa oli 2 473 yli vuoden vireillä ollutta asiaa, kun vuotta aiemmin niitä oli 1 989. Yli vuoden vireillä olleita asioita oli 17 % kaikista vireillä olleista asioista.

Hallinto-oikeuksien ratkaisusta noin 17,5 % johti muutoksenhaun kohteena olleen päätöksen muuttamiseen tai päätöksen palauttamiseen päätöksen tehneelle viranomaiselle. Eniten muutettiin ympäristöasioita (34 %), veroasioita (23 %), rakennusasioita (17 %) ja itsehallinto asioita (14 %). Tutkimatta jätettiin noin 12 % asioista.

Taulukko 17. Hallinto-oikeuksien toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

	Toteutunut 2018	Toteutunut 2019	TA 2020 tavoite/arvio	Tulos-sopimus tavoite/arvio 2020	Toteutunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulossopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	18 642	19 901		20 985	19 413	-2 %	-7 %
Ratkaistut asiat	21 174	19 845	17 000	19 910	18 638	-6 %	-6 %
Vireillä olevat asiat	13 509	13 438		13 910	14 449	8 %	4 %
Vireillä yli 12 kk	2 881	2 057			2 473	20 %	
<u>Työmäärä</u>	36 108	30 813		33 384	28 360	-8 %	-15 %
Toimintamenot 1000 eur	41 940	41 609		41 873	41 832	1 %	0 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	1 095	1 147			1 098	-4 %	
Kustannukset 1000 eur	47 856	48 187			52 487	9 %	
Henkilöstömäärä, htv	552	531		538,6	538	6,8	-0,8
Tuottavuus ¹⁾	65	58	65	62	53	-9 %	-15 %
Taloudellisuus ²⁾	1 162	1 350	1 200	1 243	1 475	9 %	19 %
Taloudellisuus ³⁾	1 325	1 564			1 851	18 %	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,6	9,1	7	9	8,9	-0,2	-0,1

1) Työmäärä/henkilötyövuodet

2) Euroa/työmäärä

3) Kustannukset/työmäärä

Toimintamenoissa on mukana toimintakertomusvuoden aikana toteutunut toimintamäärärahan käyttö. Kustannustiedoissa investointihankinnat ajoittuvat eri vuosille poistojen muodossa. Kustannuksissa on mukana myös virastojen omien tukitoimintojen lisäksi osuus kunkin virastoryhmän yhteisistä talous-, henkilöstö- ja tietohallinto-kustannuksista. Maksullisen toiminnan laskelmat on esitetty kohdassa 1.5.2.

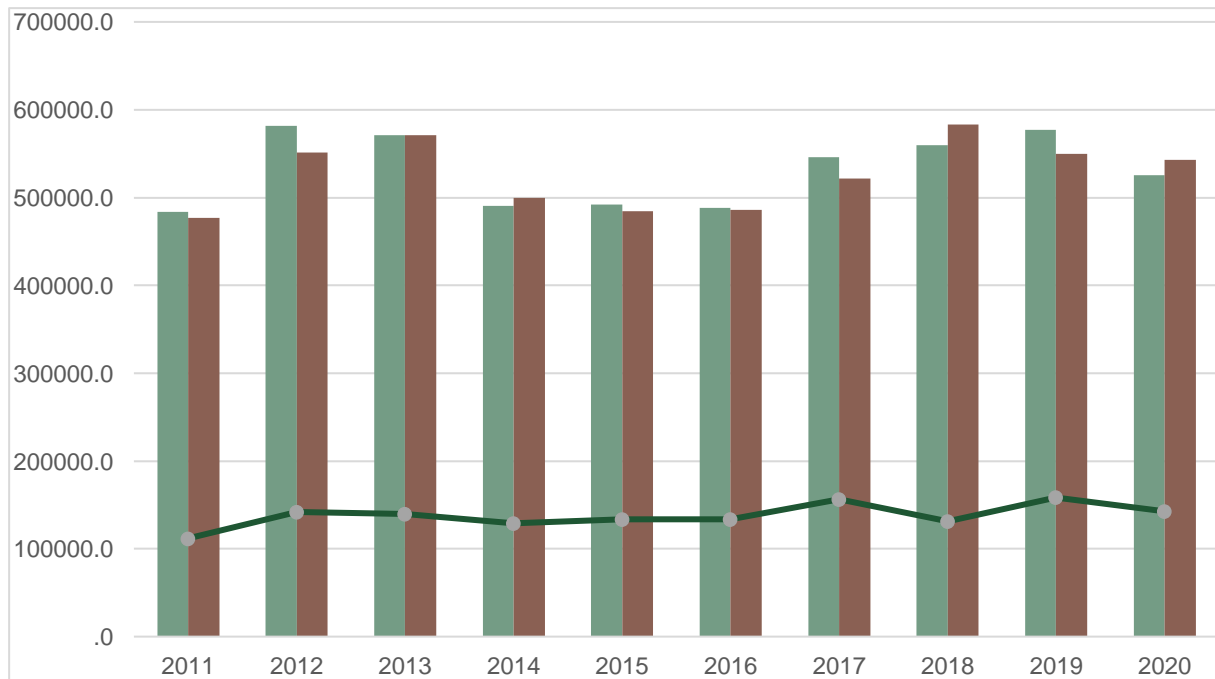
Hallinto-oikeuksien toimintamenot olivat vuonna 2020 yhteensä noin 41,8 milj. euroa, mikä on lähes sama taso kuin edellisenä vuonna. Taloudellisuustavoite on asetettu toimintamenoerusteisesti.

Hallinto-oikeudet eivät saavuttaneet toiminnalliselle tehokkuudelle asetettua tuottavuustavoitetta ja samoin taloudellisuusluku jäi asetetusta tavoitteesta. Tulostavoitteiden toteutuminen hallinto-oikeuskohtaisesti käy ilmi liitteestä B.

1.5.1.5. Käräjäoikeudet

Käräjäoikeuksiin saapui yhteensä 525 444 asiaa eli noin 52 000 asiaa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Käräjäoikeuksien työmäärään vaikuttaa keskeisesti rikosasioiden määrä. Vuonna 2020 käräjäoikeuksiin saapui 56 932 rikosasiaa, eli asiamäärä oli noin 5 % edellisvuotta suurempi.

Kuva 5. Rikos- ja siviiliasiat käräjäoikeuksissa vuosina 2011 – 2020

Kokonaisasiamäärä väheni vuonna 2020 edellisestä vuodesta. Summaarisia asioita saapui 382 381 eli noin 53 000 asiaa edellisvuotta vähemmän. Summaaristen asioiden määrä on lyhyessä ajassa yli kaksinkertaistunut. Vuonna 2006 saapuneita summaarisia asioita oli noin 150 000 asiaa, joten asiamäärä on yli kaksinkertainen vuoteen 2006 verrattuna.

Taulukko 18. Käräjäoikeuksien toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

	Toteutunut 2018	Toteutunut 2019	TA 2020 tavoite/ arvio	Tulos-sopimus tavoite/ arvio 2020	Toteutunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulos-sopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	559 278	577 203		559 550	525 444	-9 %	-6 %
Ratkaistut asiat	582 924	549 739	550 000	569 929	543 117	-1 %	-5 %
* Rikosasiat	56 001	55 152	55 000	58 842	50 834	-8 %	-14 %
* Laajat riita-asiat	8 279	8 272	8 500	8 913	8 439	2 %	-5 %
* Summaariset asiat	440 664	407 212	400 000	421 740	406 129	0 %	-4 %
Vireillä olevat asiat	131 158	158 364		147 985	142 618	-10 %	-4 %
Vireillä yli 12 kk	8 630	9 276			11 363	22 %	
Työmäärä	227 693	222 818		239 350	219 440	-2 %	-8 %
Toimintamenot 1000 eur	136 136	140 267		143 897	143 792	3 %	0 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	41 125	38 735			37 851	-2 %	
Lautamiesmenot 1000 eur	1 288	974			886	-9 %	
Kustannukset 1000 eur	156 613	161 258			175 819	9 %	
Henkilöstömäärä, htv	1 893	1 910		1 926	1 950	2 %	1 %
Tuottavuus ⁽¹⁾	120	117	120	124	113	-3 %	-9 %
Taloudellisuus ⁽²⁾	598	630	600	601	655	4 %	9 %
Taloudellisuus ⁽³⁾	688	724			801	688	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk							
* Rikosasiat	4,4	4,8	4,0	4,6	5,3	0,5	0,7
* Laajat riita-asiat	9,8	9,7	9,0	10	9,2	-0,5	-0,8
* Summaariset asiat	2,9	2,7	2,8	3,1	3,0	0,3	-0,1
* Velkajärjestelyasiat	6,3	6,5	6,0	6,3	6,2	-0,3	-0,1

1) Työmäärä/henkilötyövuodet

2) Euroa/työmäärä

3) Kustannukset/työmäärä

Toimintamenoissa on mukana toimintakertomusvuoden aikana toteutunut toimintameno määrärahan käyttö. Kustannustiedoissa investointihankinnat ajoittuvat eri vuosille poistojen muodossa. Kustannuksissa on mukana myös virastojen omien tukitoimintojen lisäksi osuus kunkin virastoryhmän yhteisistä talous-, henkilöstö- ja tietohallintokustannuksista. Maksullisen toiminnan laskelmat on esitetty kohdassa 1.5.2.

Käräjäoikeuksissa käsiteltävien asioiden keskimääräinen työmäärä vaihtelee merkittävästi asiaryhmittäin ja asioiden kokonaismäärä ei kuvaa luotettavasti työmäärää.

Tästä syystä työmäärää arvioidaan laskennallisena lukuna siten, että ratkaistujen asioiden lukumäärä on kerrottu kunkin asiaryhmän keskimääräistä vaatavuutta kuvaavalla painokertoimella. Työmäärälaskennassa otetaan huomioon myös pitkät pääkäsittelyt, matkakäräjät ja laajennettujen kokoonpanojen käyttö.

Vuonna 2020 tuomarien istunnossa ratkaisemia siviiliasioita oli 4 738 ja rikosoikeudellisissa asioissa 34 060 istunnossa tehtyä asiaratkaisua, eli istuntoasioita oli yhteensä keskimäärin 73 asiaa tuomaria kohti vuodessa. Suurin osa istunnossa ratkaistuista asioista on rikosasioita, joten tuomarien istuntoasioiden lukumäärään niillä on keskeinen vaikutus. Rikosasioiden laajuus vaihtelee merkittävästi. Tiettyjä massajuttuja voi käsitellä yli kymmenen yhden istuntopäivän aikana ja toisissa asioissa ei edes kymmenen istuntopäivää riitä yhden asian käsittelemiseksi loppuun. Vuonna 2020 käräjäoikeuksissa oli palkattuna hallinnonalan omalla rahoituksella 1 950 henkilötyövuotta. Henkilöstöä oli tulostavoitetta enemmän. Tämä selittyy pääosin sillä, että

tulostavoitteiden asettamisen jälkeen tuomioistuimille jouduttiin osoittamaan lisähenkilöstöä mm. koronasta johtuvan ruuhkan purkamiseen.

Toteutuneet henkilötövuodet on esitetty kärjäoikeuksittain liitteessä C.

Toimintamenot vuonna 2020 olivat 143,8 milj. euroa, kun tavoite toimintamenojen tasoksi oli 143,9 milj. euroa. Menot kasvoivat noin 3,5 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Kärjäoikeudet eivät saavuttaneet tuottavuudelle ja taloudellisuudelle asetettuja tavoitteita. Taloudellisuustavoite on asetettu toimintamenooperusteisesti. Kärjäoikeuskohtaiset tunnusluvut on esitetty liitteessä C.

Seuraavassa on lähemmin arvioitu tuloksellisuutta asiaryhmittäin.

Rikosasiat

Vuonna 2020 saapuneiden rikosasioiden ja muiden rikosoikeudellisten asioiden sekä pakkokeino- ja sakon muuntoasioiden määrä oli 82 338 asiaa (79 721 v. 2019). Rikosasioita saapui 56 932 ja ratkaistiin 50 834, joista varsinaisia asiaratkaisuja oli 44 420.

Vuonna 2020 rikosasioita saapui 2 573 asiaa (5 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Kappalemääräisesti eniten kasvua oli huumausainerikoksissa ja liikenteen vaarantamisissa/liikenne rikkomuksissa. Yleisimmät rikosasianimikkeet olivat varkaudet, törkeät rattijuopumusasiat, liikenteen vaarantamiset sekä pahoinpitelyt. Liikennejuopumusten ja törkeiden rattijuopumusasioiden osuus kaikista rikosasioista on merkittävä, niitä oli yhteensä noin 12 000 asiaa. Koko maan kaikista varsinaisista rikosasioista noin 15 % saapui Helsingin kärjäoikeuteen, jonka asiamäärä kasvoi noin 900 asialla edellisestä vuodesta.

Keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa oli 5,3 kuukautta eli 1,3 kuukautta talousarvotavoitetta pidempi. Käsittelyaika ei ollut alle 3 kuukautta yhdessäkään kärjäoikeudessa. Käsittelyaika oli 4 kuukautta tai pidempi 13 kärjäoikeudessa, joista kolme on pääkaupunkiseudun kärjäoikeuksia (Helsingissä 8,4, Itä-Uudellamaalla 6,0, Länsi-Uudellamaalla 7,5 kuukautta). Käsittelyajan keskiarvo on laskettu kaikista asiaratkaistuista rikosasioista. Kärjäoikeuksissa vuonna 2020 ratkaistussa 14 rikosasiassa käsittelyaika oli yli 10 vuotta. Tavanomaisesti huomattavan pitkä käsittelyaika johtuu sellaisista seikoista, joihin tuomioistuin ei voi vaikuttaa – esimerkiksi vastaaja pakoilee. Kärjäoikeuksien pisimmät käsittelyajat muodostuvat tavanomaisesti asioissa, jotka on voitu ratkaista vasta asioiden vanhentumisajan täytyttyä. Näiden asioiden käsittelyaika nostaa keskimääräistä käsittelyaikaa.

Talousarviossa tavoitteena oli, ettei yhdenkään kärjäoikeuden käsittelyaika ole yli 3 kuukautta koko maan keskiarvoa pidempi. Helsingin kärjäoikeudessa rikosasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli maan pisin ja se oli 3,1 kuukautta koko maan keskiarvoa pidempi. Näin ollen tavoite pisimmän ja koko maan keskiarvon erotuksen osalta ei toteutunut. Tavoitteena oli myös, että rikosasioista 45 % käsitellään alle kahdessa kuukaudessa. Tavoite ei toteutunut koko maan osalta, sillä 27 % rikosasioista (asiaratkaisut) ratkaistiin alle kahdessa kuukaudessa. Kärjäoikeuksittain tarkasteltuna 19 kärjäoikeutta ei saavuttanut valtakunnallista tavoitetta. Yli 9 kuukautta käsiteltyjen asioiden osuus oli koko maan osalta 13 %, eli tavoitteena ollut 10 % ei toteutunut. Helsingin kärjäoikeudessa yli 9 kk vanhoja asioita oli 28 % ratkaistuista rikosasioista, mikä oli koko maan suurin luku.

Vuoden 2020 lopussa oli 4 468 yli 12 kuukautta vireillä ollutta rikosasiaa. Vanhojen asioiden osuus oli 17,0 % kaikista vireillä olleista rikosasioista.

Sakon muuntoasioita saapui 11 128 eli noin 350 asiaa vuotta 2019 enemmän. Saapuneiden pakkokeinoasioiden määrä laski noin 300 asialla edellisestä vuodesta ja oli 10 196. Muiden rikosoikeudellisten asioiden määrä oli 4 082 asiaa. Kappalemääräisesti merkittävien nimike tässä asiaryhmässä ovat lähestymiskieltoasiat, joita vuonna 2020 saapui 1 816. Näistä perheen sisäisiä lähestymiskieltoasioita oli 75 asiaa.

Kaikkien saapuneiden rikosasioiden asiarakenne on kuvattu liitteessä D.

Vuoden 2020 aikana ratkaistuista rikosasioista haettiin muutosta noin 4 600 asiassa, joten 9 prosentissa asioista haettiin muutosta eli prosentuaalisesti määrä pysyi lähes samana kuin edellisenä vuonna. Käräjäoikeuksittain tarkasteltuna rikosasioiden muutoksenhakuosuus oli kertomusvuonna 6–16 %. Muissa rikosoikeudellisissa asioissa oli noin 200 valitusta, joten näissä asioissa muutoksenhakuosuus jäi muutamaan prosenttiin.

Vähäiset rikosasiat voidaan vastaajan suostumuksella ratkaista pääkäsittelyä toimittamatta kirjallisessa menettelyssä. Vuonna 2020 kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin yhteensä 16 358 rikosasiaa. Kirjallisessa menettelyssä ratkaistujen asioiden osuus kaikista rikosasioiden asia- ja käsittelyratkaisuista oli 32,2 %. Käräjäoikeuksittain tarkasteltuna kirjallisen menettelyn osuus vaihteli 13 prosentista 46 prosenttiin. Kirjallisen menettelyn osuuksissa olevat erot johtuvat osin asiarakenne-eroista.

Rikosasioiden kirjallinen käsittely soveltuu tyypillisesti liikenteeseen liittyvien rikosasioiden käsittelyyn. Liikennejuopumus- ja muiden liikennetikosten osuus koko maan varsinaisten rikosasioiden juttukannasta on 34 %. Tällä on keskeinen vaikutus siihen, miten suuri osa asioista ylipäättään soveltuu kirjalliseen menettelyyn. Helsingin käräjäoikeudessa sekä liikennettä koskevien asioiden osuus (23 %) että kirjallisen menettelyn osuus (13 %) kaikista rikosasioista ovat merkittävästi maan keskiarvoa pienempiä. Kirjallisesti ratkaistujen rikosasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 2,6 kuukautta eli huomattavasti lyhyempi kuin suullisessa käsittelyssä ratkaistuissa asioissa, joissa käsittelyaika oli 6,7 kuukautta.

Vuonna 2020 asiaratkaistuissa rikosasioissa oli yhteensä 39 280 istuntoa, joista 9 407 istuntoa (24 %) peruuntui. Istuntojen peruuntumisprosentti kasvoi edellisestä vuodesta noin kolmella prosentilla. Muissa rikosoikeudellisissa asioissa peruuntui yhteensä 730 istuntoa.

Riita-asiat

Riita-asioita saapui vuonna 2020 kaikkiaan 391 896 ja niitä ratkaistiin 415 012. Riita- asioita tuli vireille noin 52 700 asiaa vähemmän kuin edellisvuonna. Riita-asioiden väheneminen johtui suppealla haastehakemuksella vireille tulleiden asioiden asiamäärän laskusta.

Kaikkien vireille tulleiden siviiliasioiden asiaryhmittäinen asiarakenne on kuvattu liitteessä D.

Lain riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa (394/2011) perusteella tuomioistuimet voivat käsitellä riita-asioita erillisessä sovittelumenettelyssä. Vuonna 2020 käräjäoikeudet ratkaisivat noin 2 400 sellaista asiaa, joissa oli tehty sovittelun aloittamispäätös. Tämä oli noin 200 asiaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Laajat riita-asiat

Muita kuin suppealla haastehakemuksella vireille tulleita riita-asioita saapui 9 515 asiaa, eli 754 asiaa enemmän kuin vuonna 2019. Näistä 314 oli maa-oikeusasioita ja 171 koski erillistä turvaamistointia. Laajalla haastehakemuksella (L-asia) tuli vireille 9 030 riita-asiaa ja niitä ratkaistiin 8 439 asiaa. Laajalla haastehakemuksella vireille tulleista asioissa yleisimmin kyse oli perheoikeudellisista asioista (2 020). Toiseksi eniten laajat riidat koskivat velka- tai saamissuhteita (1 329).

Väestömäärään suhteutettuna saapuvien L-asioiden määrissä on käräjäoikeuksien välillä merkittäviä eroja. L-asioista 20 % saapui Helsingin käräjäoikeuteen, jonka tuomiopiirin kuuluu 12 % koko maan väestöstä.

Laajoista riita-asioista ja riitautuneista summaarisista asioista 3 604 asiaa ratkaistiin istuntokäsittelyssä. Näiden lisäksi riita-asioista istunnossa käsiteltiin 123 maa-oikeusasiaa ja 7 turvaamisasiaa. Laajoista riita-asioista 100 ratkaistiin kolmen tuomarin kokoonpanossa.

Tuomiolla ratkaistujen osuus oli 25 % ja sovintoratkaisujen osuus oli 34% kaikista L- asioista. Sillensä muusta syystä jääneiden asioiden osuus oli 13 % ratkaistuista asioista. Muita ratkaisuja

ovat muun muassa yksipuolinen tuomio (15 %) ja asia jätetty tutkimatta (5 %). Vuosittain noin kolmannes riita-asioista on päätynyt sovintoon kuluvan vuosituhannen aikana. Sovintojen osuus vaihtelee paljon kärjäoikeuksien välillä. Vuonna 2020 sovintojen osuus oli kolmessa kärjäoikeudessa vähemmän kuin 30 %. Vastaavasti viidessä eniten sovintoratkaisuihin päättyneessä kärjäoikeudessa sovintojen osuus oli yli 40 %.

Keskimääräinen käsittelyaika laajoissa riita-asioissa oli 9,2 kuukautta, kun se vuotta aiemmin oli 9,7 kuukautta. Käsittelyaika oli 10 kuukautta tai enemmän kaikkiaan viidessä kärjäoikeudessa.

Istunnossa ratkaistujen kaikkien riita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 13,2 kuukautta. Merkittävä osa istunnossa käsiteltävistä riita-asioista ratkaistaan pääkaupunkiseudun kärjäoikeuksissa, joissa istunnossa ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika on maan keskiarvoa pidempi. Helsingin kärjäoikeudessa istunnossa ratkaistujen riita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 16,7 kuukautta (21,4 kk v. 2019).

Vuoden 2020 lopussa oli 2 159 (31 %) yli 12 kuukautta vireillä ollutta laajaa riita-asiaa. Vanhojen asioiden määrä lisääntyi noin 350 asialla edellisen vuoden tasosta. Helsingin kärjäoikeudessa yli 12 kuukautta vireillä olleiden laajojen riita-asioiden määrä lisääntyi noin 98 asialla edellisvuodesta.

Muutoksenhaku laajalla haastehakemuksella vireille tulleissa riita-asioissa on viime vuosina pysynyt suunnilleen samalla tasolla. Vuonna 2020 muutosta haettiin 23 prosentissa laajoista riita-asioista.

Keskimääräinen käsittelyaika kaikissa maa-oikeusasioina käsitellyissä asioissa oli 6,8 kuukautta ja varsinaisissa asiaratkaisuissa 9,0 kuukautta. Maa-oikeusasioita käsittelevien kärjäoikeuksien keskimääräiset käsittelyajat maa-oikeusasioiden asiaratkaisuissa olivat 5,6–13,4 kuukautta.

Summaariset asiat

Suppealla haastehakemuksella vireille tulevissa riita-asioissa (summaariset asiat) on tavanomaisesti kyse riidattomasta saatavasta. Vuonna 2020 summaarisia asioita saapui 382 381, kun niitä edellisenä vuonna tuli 435 845. Asioiden määrä väheni edellisestä vuodesta noin 53 500 asialla. Vuonna 2006 saapuneita asioita oli noin 150 000 asiaa, joten kasvua yli kymmenen vuoden takaiseen on yli 100 %.

Vireillä olevien asioiden määrä on laskenut koko maan osalta. Vuonna 2020 summaarisia asioita ratkaistiin 406 129 eli noin 23 700 asiaa enemmän kuin niitä saapui. Vireillä olevia asioita oli vuoden lopussa 22 % vuoden aikana saapuneiden määrään suhteutettuna.

Vuonna 2020 keskimääräinen käsittelyaika niissä yhdeksässä kärjäoikeudessa, joihin summaaristen asioiden käsittely on keskitetty, oli 2,8 kuukautta. Tämä kasvoi hieman edellisestä vuodesta (2,7 kk v.2019) mutta vastasi talousarviossa asetettua käsittelyaikatavoitetta (2,8 kk). Kaikkien kärjäoikeuksien käsittelyaika summaarisissa asioissa oli tätä pidempi (3,0 kk), mutta tämä sisältää myös ns. riitautuneita summaarisia asioita, jotka vastaavat käsittelytavaltaan laajoja riitoja.

Hakemusasiat

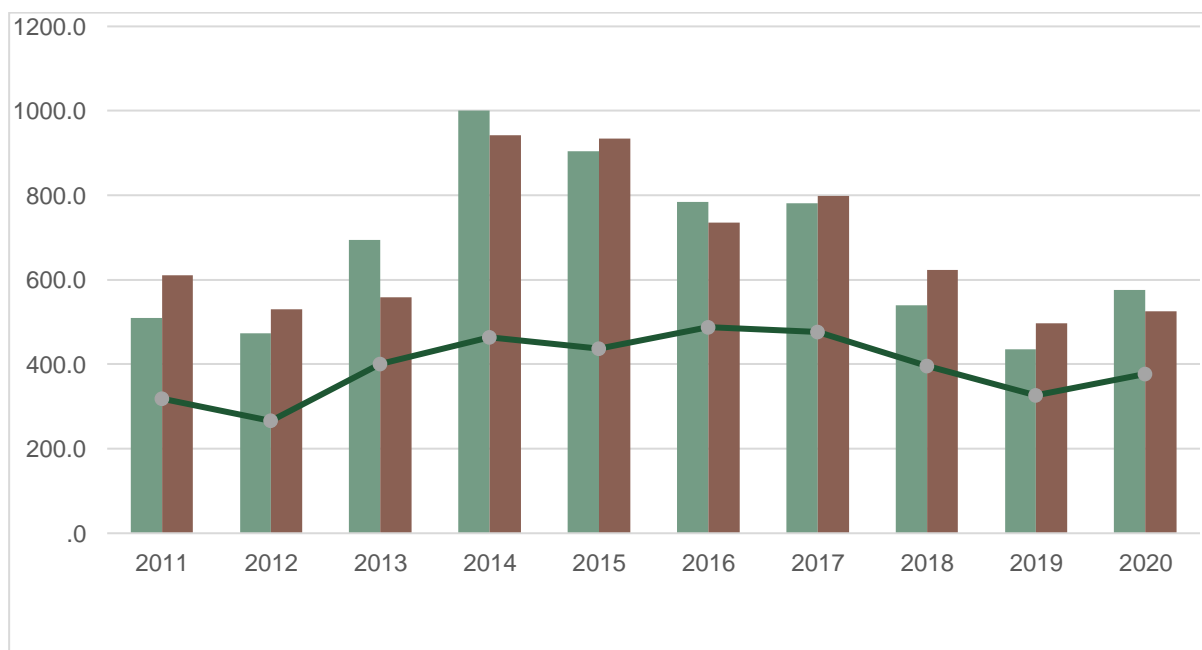
Hakemusasioiden asiamäärät vähenivät hieman edellisestä vuodesta. Saapuneiden asioiden määrä oli 42 790 asiaa ja niitä ratkaistiin 43 180 asiaa vuonna 2020. Saapuneista hakemusasioista avioeroasioita oli 17 058.

Insolvenssiasioita saapui 8 420 ja ratkaistiin 9 114 asiaa vuonna 2020. Insolvenssiasioista suurin osa on yksityishenkilön velkajärjestelyasioita, joita saapui 4 514. Velkajärjestelyasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 6,2 kuukautta eli hieman tavoitetta pidempi. Käsittelyaika oli alle 10 kuukautta kaikissa kärjäoikeuksissa.

1.5.1.6. Erityistuomioistuimet

Markkinaoikeus

Markkinaoikeus käsittelee asiat, jotka on säädetty sen toimivaltaan kuuluviksi laissa oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa tai muussa laissa. Asiamäärä on merkittävästi kasvanut markkinaoikeuden toiminnan käynnistämivuodesta 2002. Pääsyy lisäykseen on hankinta-asioiden kasvu ja Patentti- ja rekisterihallituksen valituslauta- kunnasta 1.1.2014 siirretyt teollis- ja tekijänoikeudelliset (IPR) asiat. Vuonna 2015 asiamäärä kuitenkin väheni ja vähennystä oli edelleen vuosina 2016–2019 ja samoin hieman myös vuonna 2020.

Kuva 6. Markkinaoikeuden asiamäärien kehitys vuosina 2011–2020

Vuonna 2020 markkinaoikeuteen saapui enemmän asioita kuin edellisvuonna ja markkinaoikeus ratkaisi asioita 6 % edellisvuotta enemmän ja vireillä olevien asioiden määrä kasvoi 16 %. Ratkaistuista asioista 76 % koski julkisia hankintoja ja 19 % IPR asioita. Keskimääräinen käsittelyaika oli 7,9 kuukautta. IPR-asioita saapui 106 asiaa ja niistä ratkaistiin 99 kappaletta. Käsittelyaika näissä asioissa oli 12,1 kuukautta. Hankinta-asiat käsiteltiin keskimäärin 6,6 kuukaudessa, kilpailunrajoitusasiat 5,9 kuukaudessa ja kuluttajansuojalain mukainen asia 19 kuukaudessa.

Taulukko 19. Markkinaoikeuden toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

	Toteu- tunut 2018	Toteu- tunut 2019	TA 2020 tavoite /arvio	Tulos- sopimus tavoite/ arvio 2020	Toteu- tunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulossopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	540	436		600	576	32 %	-4 %
Ratkaistut asiat	623	497	650	600	525	6 %	-13 %
Vireillä olevat asiat	396	326		326	377	16 %	16 %
Vireillä yli 12 kk	Ei tietoa	Ei tietoa			Ei tietoa		
Toimintamenot 1000 eur	3 296	3 137		3 452	3 187	2 %	-8 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	868	733			800	9 %	
Kustannukset 1000 eur	3 490	3 449			3 885	13 %	
Henkilöstömäärä, htv	40,0	37,0		41,0	38	0,5	-3,5
Tuottavuus ⁽¹⁾	15	14	17	14,6	14,0	0 %	-4 %
Taloudellisuus ⁽²⁾	5 291	6 311	5 200	5 161	6 071	-4 %	18 %
Taloudellisuus ⁽³⁾	5 603	6 939			7 399	7 %	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,8	8,5	8,0	8,0	7,9	-0,6	-0,1

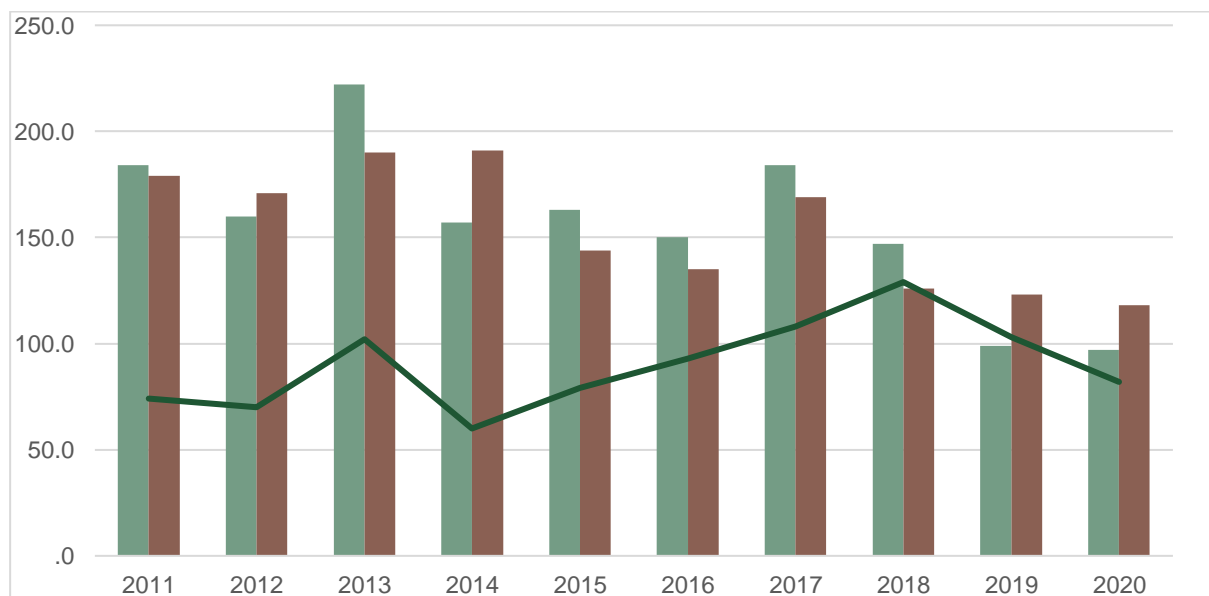
1) Ratkaisut asiat/henkilötyövuodet

2) Euroa/ratkaistu asia

3) Kustannukset/ratkaistu asia

Työtuomioistuin

Vuonna 2020 työtuomioistuimeen saapuneiden asioiden määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Tuomioistuin ratkaisi asioita enemmän kuin niitä saapui, joten vireillä olevien asioiden määrä väheni.

Kuva 7. Työtuomioistuimen asiamäärien kehitys vuosina 2011–2020

Taulukko 20. Työtuomioistuimen toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

	Toteutunut 2018	Toteutunut 2019	TA 2020 tavoite/arvio	Tulos-sopimus tavoite/arvio 2020	Toteutunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulos-sopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	147	99		120	97	-2 %	-19 %
Ratkaistut asiat	126	123	160	140	118	-4 %	-16 %
Vireillä olevat asiat	129	103		80	82	-20 %	2 %
Vireillä yli 12 kk	Ei tietoa	Ei tietoa			Ei tietoa		
Toimintamenot 1000 eur	995	1 094		1 102	1 241	13 %	13 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	230	222			212	-5 %	
Kustannukset 1000 eur	1 115	1 299			1 414	9 %	
Henkilöstömäärä, htv	9	10		9,2	9	-0,8	-3 %
Tuottavuus ¹	14	13	20	15,2	12,9	-1 %	-15 %
Taloudellisuus ²	7896	8 897	6 200	6 923	10 518	18 %	52 %
Taloudellisuus ³	8 849	10 561			11 980	13 %	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,6	9,7	7	10	11,6	1,9	1,6

1) Ratkaisut asiat/henkilötyövuodet

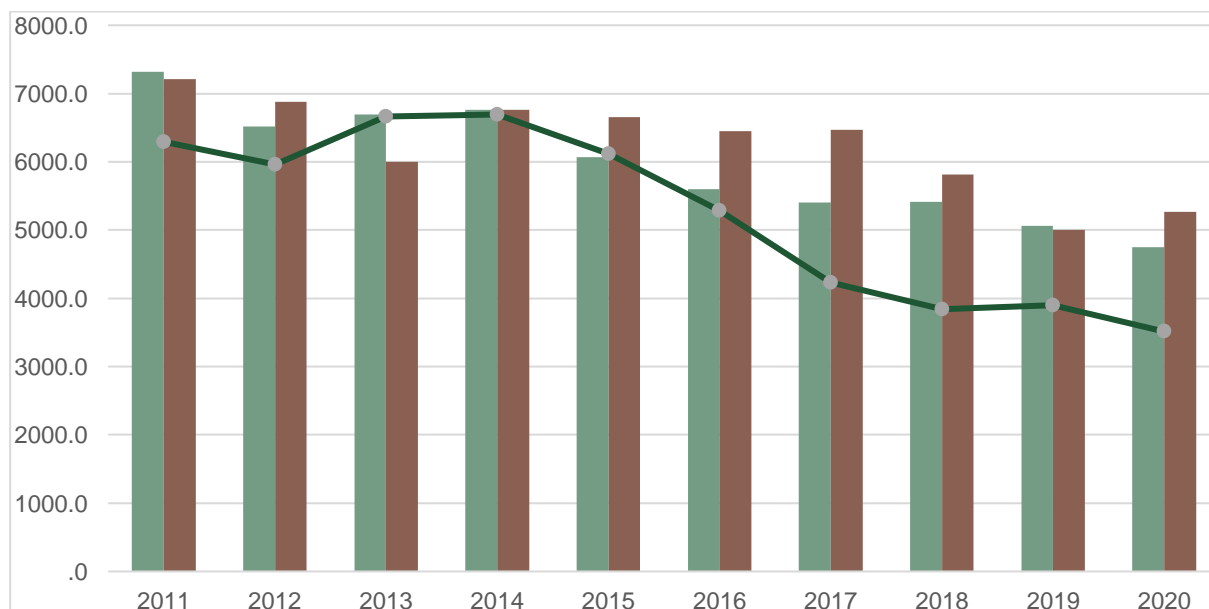
2) Euroa/ratkaistu asia

3) Kustannukset/ratkaistu asia

Työtuomioistuimen toimintamenot olivat noin 1,2 milj. euroa vuonna 2020. Työtuomioistuin ei saavuttanut tuottavuudelle, taloudellisuudelle ja käsittelyajalle asetettuja tavoitteita.

Vakuutusoikeus

Vakuutusoikeuteen saapuneiden asioiden määrä väheni edellisvuoden tasosta. Vanhojen, yli 12 kuukautta vireillä olleiden asioiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta ja oli 472 481 asiaa (korjaus 2.3.2021).

Kuva 8. Vakuutusoikeuden asiämäärien kehitys vuosina 2011–2020

Taulukko 21. Vakuutusoikeuden toiminnallisen tuloksellisuuden tunnusluvut

	Toteutunut 2018	Toteutunut 2019	TA 2020 tavoite/arvio	Tulosopimus tavoite/arvio 2020	Toteutunut 2020	Vertailu edelliseen vuoteen	Vertailu tulosopimus tavoitteeseen
Saapuneet asiat	5 411	5 059		5 500	4 754	-6 %	-14 %
Ratkaistut asiat	5 811	5 006	6 000	5 500	5 269	5 %	-4 %
Vireillä olevat asiat	3 845	3 904		3 845	3 514	-10 %	-9 %
Vireillä yli 12 kk	301	447			481	8 %	
Toimintamenot 1000 eur	7 940	8 278		9 191	8 661	5 %	-6 %
Tuomioistuintulot 1000 eur	32	50			45	-10 %	
Kustannukset 1000 eur	8 945	9 639			11 176	16 %	
Henkilöstömäärä, htv	105	111		113	115	4,2	2,2
Tuottavuus ¹⁾	55	45	55	48,7	45,8	2 %	-6 %
Taloudellisuus ²⁾	1 366	1 654	1 300	1 551	1 644	-1 %	6 %
Taloudellisuus ³⁾	1 539	1 925			2 121	10 %	
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,7	9,6	10	9	8,7	-0,9	-0,3

1) Ratkaistut asiat/henkilötyövuodet

2) Euroa/ratkaistu asia

3) Kustannukset/ratkaistu asia

Vakuutusoikeuden toimintamenot olivat noin 8,6 milj. euroa. Vakuutusoikeus ei saavuttanut tuottavuudelle ja taloudellisuudelle asetettuja tavoitteita.

Vakuutusoikeuden keskimääräinen käsittelyaika laski edellisen vuoden tasosta ja oli 8,7 kuukautta. Vakuutusoikeuden ratkaisemat asiat koskevat lähes poikkeuksetta yksittäisen kansalaisen toimeentuloa, joten käsittelyajan tulisi edelleen olla lyhyempi.

Vakuutusoikeuden toimintaa on kehitetty sisäisin toimenpitein ja lisäksi kohdennettu määräaikaaisia tuomareita, jonka takia käsittelyaikoja on saatu lyhennettyä. Vakuutusoikeuslain muutos tuli voimaan 1.1.2016 lukien. Muutoksen yhtenä tavoitteena on tehostaa ratkaisutoimintaa.

1.5.1.7. Tuomioistuinvirasto ja sen yhteydessä toimivat lautakunnat

Tuomioistuinvirasto

Maaliskuussa alkanut poikkeusaika toi Tuomioistuinvirastolle uusia haasteita. Viraston kyky reagoida nopeasti ja tukea tuomioistuimia poikkeuksellisessa tilanteessa joutui koetukselle samalla, kun henkilöstö siirtyi työskentelemään valtaosin etänä. Tuomioistuinvirastossa on laadittu tuomioistuimille muun muassa suositusluontoisia oppaita ja ohjeistuksia etätyöstä ja etäistuntojen järjestämisestä sekä turvallisesta asiakaspalvelusta. Palautumissuunnitelma laadittiin toukokuussa. Kaikki suositukset on valmisteltu yhteistyössä tuomioistuinten kanssa. Tuomioistuimille on laadittu myös koosteita ajankohtaisesta koronatilanteesta sekä valtioneuvoston ja terveydenhuollon ammattilaisten suosituksista.

Vuonna 2020 Tuomioistuinvirastossa työskenteli yhteensä 64,5 htv ja toimintamenojen käyttö oli 5,0 miljoonaa euroa. Tuomioistuinvirastoon yhteydessä toimivien lautakuntien ja muiden toimielimien tiedot henkisten voimavarojen hallinnasta ja kehittymisestä sisältyvät oikeusministeriön tietoihin liitteessä E. Henkilötyövuodet jakautuivat vuonna 2020 seuraavasti: tuomarivalintalautakunta 1 htv, tuomarinkoulutuslautakunta 1 htv, AIPA-hanketoimisto 9,3 htv ja HAIPA-hanketoimisto 8,4 htv. Muissa toimielimissä ei ole päätoimisia virkamiehiä.

AIPA- hanke

AIPA-hankkeessa kehitetään Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten työskentelyä siirtymällä sähköisiin työtapoihin lainkäytössä. Lisäksi hankkeessa luodaan niille asian- ja dokumentinhallinnan toimintaprosesseja tehostava ja yhtenäistävä tietojärjestelmäkokonaisuus, joka mahdollistaa poikkihallinnollisen sähköisen yhteistyön muiden viranomaisten kanssa. Asiakkaiden sähköisen asioinnin mahdollisuuksia parannetaan. AIPA-tietojärjestelmän käyttöönotto käynnistyi Syyttäjälaitoksessa sakon ja rikesakon määräämisestä annettuun lakiin perustuvilla AIPAn toiminnallisuuksilla vuonna 2017. Tuomioistuimissa AIPAn käyttöönotto alkoi salaisten pakkokeinoasioiden toiminnoilla käräjäoikeuksissa vuonna 2018. Seuraavaksi käräjäoikeuksissa otettiin käyttöön hakemusasioiden toiminnot vuonna 2020. Lisäksi kaikille käyttäjille on toteutettu mahdollisuus hyödyntää AIPAn dokumentinhallinnan perustoimintoja niin sanotun Mini-AIPAn käyttöönotolla. Laajojen riita-asioiden pilottikäyttö on parhaillaan meneillään kahdessa käräjäoikeudessa ja käyttö laajenee muihin käräjäoikeuksiin maaliskuussa 2021. Seuraavaksi käyttöönotot etenevät rikosasioihin käräjäoikeuksissa, muutoksenhakutuomioistuinten toimintoihin ja Syyttäjälaitoksen rikosasioihin.

HAIPA-hanke

Hallinto- ja erityistuomioistuinten toiminnanohjaus- ja dokumentaationhallintajärjestelmän (HAIPA) toteutus erillisessä hankeorganisaatiossa (HAIPA-hanke) päättyi 31.12.2020. Hankkeen tavoitteena oli uudistaa hallinto- ja erityistuomioistuinten työmenetelmiä ja mahdollistaa sähköinen yhteistyö ja asiakirjaliikenne muiden viranomaisten, yksityisoikeudellisten yhteisöjen ja kansalaisten sekä

tuomioistuinten asiantuntijajäsenten kanssa. Hankkeessa toteutettiin edellä mainituille tuomioistuimille uusia työmenetelmiä tukeva, asianhallinnan toimintaprosesseja tehostava ja yhtenäistävä tietojärjestelmäkokonaisuus HAIPA. Lisäksi hankkeessa toteutettiin sähköiset asiointipalvelut kansalaisille ja yksityisoikeudellisille yhteisöille sekä viranomaisille ja tuomioistuinten asiantuntijajäsenille. HAIPA otettiin lähes kaikissa hallinto- ja erityistuomioistumissa vaiheittain käyttöön 5.5.2020 vanhojen asianhallintajärjestelmien jäädessä HAIPAn rinnalla edelleen käyttöön. Erityisesti vuoden 2020 jälkimmäinen puolisko oli HAIPAn voimakkaan kehittämisen aikaa. Järjestelmän kehittäminen jatkuu edelleen tavanomaista ylläpitotyötä voimakkaampana. Keskeisimmät kehittämiskohteet ovat HAIPAn käytettävyyden parantaminen ja automaation lisääminen sekä viranomaisten ja asiantuntijajäsenten asiointipalveluiden käyttöönotto.

Tuomarinkoulutuslautakunta

Riippumattoman tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävänä on huolehtia tuomioistuinten henkilöstölle järjestettävän koulutuksen suunnittelusta yhteistyössä Tuomioistuinviraston ja tuomioistuinten kanssa. Tuomarinkoulutuslautakunta järjestää asessorin virkoja koskevan hakumenettelyn ja suorittaa asessoreiden esivalinnan. Lisäksi tuomarinkoulutuslautakunta huolehtii tuomioistuinharjoittelupaikkojen keskitetyn hakumenettelyn järjestämisestä sekä valitsee ja nimittää käräjänotaarit. Vuonna 2020 tuomioistuinharjoitteluun haki 366 henkilöä. Lautakunta nimitti tuomioistuinharjoitteluun vuodelle 2021 yhteensä 146 käräjänotaaria. Vuonna 2020 asessorin virkasuhteita haki 112 henkilöä. Lisäksi järjestettiin 2 asessorin virkojen erillishakua. Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus nimittivät vuonna 2020 yhteensä 24 asessoria.

TuomarINVALINTALAUTAKUNTA

Riippumaton tuomarINVALINTALAUTAKUNTA valmistelee tuomarin viran täyttämistä. TuomarINVALINTALAUTAKUNTA tekee valtioneuvostolle perustellun esityksen muun vakinaisen tuomarin tai päällikkötuomarin kuin korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden presidentin tai jäsenen virkaan nimittämisestä. Vuonna 2020 tuomarINVALINTALAUTAKUNTA teki esityksen 110 tuomarin virasta, joista kuusi koski päällikkötuomarin virkaa.

1.5.2. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Tuomioistuinelaitoksen kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan tuotot olivat kertomusvuonna yhteensä 42,1 milj. euroa (43,0 milj. euroa v. 2019). Maksullisen toiminnan tuotot sisältävät myös laskelmissa raportoidut maksullisen toiminnan muut tuotot, jotka ovat viivästyskorkoja ja joita kertyi 97 000 euroa (76 000 euroa v.2019). Maksullisen toiminnan tuotoista 39,4 milj. euroa (40,2 milj. euroa v. 2019) kertyi erityislakien nojalla hinnoiteltavista suoritteista. Maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista kertyi 2,6 milj. euroa (2,8 milj. euroa v.2019). Maksuperustelain mukaisista liiketaloudellisista suoritteista kertyi 82 000 euroa (94 000 euroa v.2019). Nämä olivat vuonna 2020 pelkkiä vuokratuottoja, joista tilavuokria oli 35 000 euroa ja muita vuokria 46 000 euroa, josta valtaosa autopaikkavuokratuloja. Myös vuoden 2019 tuotot ovat pääosin vuokratuottoja. Maksullisen toiminnan tileistä poistoja kirjattiin 83 000 euroa (120 000 euroa v. 2019).

Kertomusvuonna kirjanpitoyksikön erityislakien mukaiset maksullisen toiminnan tuotot kertyivät tuomioistuintuloista 39,4 milj. euroa (40,1 milj. euroa v. 2019) ja avioliittoasetuksen mukaisista siviilivihkimisen maksuista 0,1 milj. euroa (0,1 milj. euroa v.2019).

Maksuperustelain mukaiset maksullisen toiminnan tuotot kertyivät lähinnä (99 %, yhteensä 2,6 milj. euroa) tuomioistuinten tiedoksiantomaksuista, kuulutuskustannusten korvauksista ja ote- ja jäljennösmaksuista sekä todistuksista.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmissa kohdassa maksullisen toiminnan tuotot on esitetty liikekirjanpidossa maksullisen toiminnan tuottojen tilille kertyneet tuotot. Toiminnan muut tuotot sisältävät toiminnan osuuden raportointivuonna kertyneistä viivästyskorkotuloista, jotka on jaettu kertyneiden maksullisen toiminnan tuottojen suhteessa eri tuomioistuimille. Lisäksi liikekirjanpidon tilillä korot euromääräisistä saamisista näkyy tuottona vanhojen taseeseen kertyneiden korvausten palautuksia, joista suurin osa on todistelukorvauksia. Nämä muut kuin viivästyskorkotulot on huomioitu kustannuksia vähentävänä eränä kustannuslaskennan vyörytyksissä ydintoiminnoille. Maksullisen toiminnan tileistä poistot on huomioitu kustannuslaskennassa vyörytettävien kustannusten yhteydessä. Myös toiminnan muut tuotot (yhteistoiminnan tuotot ja vuokratuotot) on huomioitu kustannuslaskennassa kustannusten vyörytysten yhteydessä.

Kustannusten kohdentamisessa maksulliselle toiminnalle on käytetty hyväksi Valtiokonttorin yhteistä kustannuslaskentamallia. Mallin mukaisesti toiminnan muut kuin ydintoimintojen kustannukset on vyörytetty ydintoiminnoille vaiheittain käyttäen ajurina Kieku-järjestelmän kunkin raportointivuoden työpanoksen kohdentumistietoja. Myös kustannustiedot, joita on kohdennettu, on poimittu laskentaan Kieku-järjestelmästä. Laskelmat on esitetty kertomusvuoden lisäksi sitä edeltäneiltä kahdelta edelliseltä varainhoitovuodelta. Koska laskentamalli on uusi, vertailuvuosien 2018 ja 2019 kustannuslaskenta on tehty uudelleen noudattaen samaa vuodelle 2020 määritettyä mallia.

Johtuen uuden kirjanpitoyksikön perustamisesta kustannustiedot eroavat oikeusministeriön esittämistä tuomioistuinten kustannuksista siten, että kustannuslaskentamalliin on otettu mukaan Tuomarivalintalautakunnan ja Tuomarinkoulutuslautakunnan kustannukset vuosina 2018 – 2020 sekä uuden keskusvirasto Tuomioistuinviraston kustannukset vuodelle 2020. Aiemmin vastaavia tehtäviä hoidettiin oikeusministeriössä ja niiden kustannukset eivät ole eroteltavissa ministeriön muista kustannuksista eikä niitä siten ole huomioitu laskelmissa vertailuvuosina. Tuomioistuinviraston toimintamenot vuonna 2020 olivat 5,0 milj. euroa. Kaikki Tuomioistuinviraston ja lautakuntien kustannukset vyörytettiin laskennassa edelleen tuomioistuinten ydintoiminnoille ydintoimintoa avustavina tehtävinä.

Tukitoimintojen kustannuksissa on otettu huomioon virastojen omien tukitoimintojen lisäksi osuus kunkin virastoryhmän yhteisistä talous-, henkilöstö- ja tietohallintokustannuksista. Myös maksullisen toiminnan osuudet palkallisista poissaoloista on otettu huomioon henkilöstökustannuksissa ja tukitoimintojen kustannuksissa. Maksullisen toiminnan minkään osa-alueen suoritteiden tuottamiseen ei ole ollut käytettävissä maksuperustelain 7 § 1 momentin mukaista hintatukea.

Vuoden 2019 korkokustannukset on laskettu Kiekun käyttöomaisuuden hallintasovelluksessa. Käyttöomaisuuden korko on laskettu käyttöomaisuuteen varainhoitovuoden aikana keskimäärin

sidotulle pääomalle. Korke on laskettu käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintahinnasta ja nimelliskorkona on käytetty Valtiokonttorin ilmoituksen mukaista 0,3 % (0,0 % v. 2018 ja v.2020).

Tuomioistuimissa perittävistä maksuista säädetään 1.1.2016 alkaen tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015), oikeusministeriön asetuksessa eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista vuosina 2019–2021 (1384/2018) sekä maksuperustelain nojalla annetussa oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2019–2021 (1385/2018).

Tuomioistuinmaksulaissa on säännökset tuomioistuimissa perittävien oikeudenkäyntimaksujen suuruudesta sekä annetaan valtuutus säätää hakemusasioista perittävistä maksuista asetuksella enintään omakustannusarvon suuruisina.

Vuoden 2020 talousarviossa on esitetty arvio tuomioistuinten maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta mukaan lukien sekä tuomioistuinmaksulain että maksuperustelain mukaiset suoritteet. Tämän mukaan niiden suoritteiden kokonaiskustannuksista, joista maksuja peritään, voidaan maksuilla kattaa noin 48 %. Toteutuma oli 43 % (48 % v. 2019).

Virastokohtaisia maksullisen toiminnan kustannusvastaavuustavoitteita ei tuomioistuimille ole asetettu. Tuomioistuinmaksutuloja kertyi yhteensä 41,8 milj. euroa (42,8 milj. euroa v. 2019) eli 2 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Maksulliseen toimintaan kohdistuneet kustannukset lisääntyivät 10 %.

Tuomioistuinlaitoksen kokonaiskustannukset kasvoivat vuodelle 2020 vertailuvuosiin verrattuna, kun uuden keskusvirasto Tuomioistuinviraston kustannukset tulivat mukaan laskelmaan. Tämän lisäksi kustannuksia vuonna 2020 aiempaan verrattuna kasvattivat ICT-kulujen kasvu ja henkilöstökulujen kasvu, joka johtui mm. lomapalkkavelan kasvusta, lomarahakustannusten kasvusta kiky-sopimuksessa sovittujen lomarahojen leikkausten poistuessa sekä Tuomioistuinlaitoksen henkilötyövuosimäärän kasvusta myös muuten kuin Tuomioistuinviraston osalta.

Tuomioistuimien maksullisen toiminnan laskelmat

Taulukko 22. Tuomioistuimien tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019 / 2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	42 825 749	40 056 471	39 269 358	-2 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	79 151	71 208	91 198	28 %
Tuotot yhteensä	42 904 901	40 127 679	39 360 556	-2 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 721	4 023	2 420	-40 %
Henkilöstökustannukset	21 360 788	20 891 981	20 999 626	1 %
Vuokrat	1 105	669	43 211	6361 %
Palvelujen ostot	529 656	517 186	581 126	12 %
Muut erilliskustannukset	360 951	366 388	323 742	-12 %
Erilliskustannukset yhteensä	22 254 220	21 780 247	21 950 125	1 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	49 552 926	49 210 733	53 790 479	9 %
Poistot	1 045 586	770 391	1 697 384	120 %
Korot		24 525		
Muut yhteiskustannukset	13 468 827	14 544 943	17 676 599	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	64 067 339	64 550 594	73 164 462	13 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	86 321 558	86 330 840	95 114 586	10 %
KUSTANNUKVASTAAVUUS				
Kustannusvastaavuus-%	50 %	46 %	41 %	-11 %

Taulukossa 22. on esitetty tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma. Tuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 2 %. Kokonaiskustannukset kasvoivat 10 %. Tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 41 % (46 % v. 2019). Taulukoissa 23 - 29 on eritelty kustannusvastaavuus virastoittain tai virastoryhmittäin pois lukien vakuutusosoikeus ja työtuomioistuin niiden tuottojen vähäisen määrän vuoksi.

Taulukko 23. Korkeimman oikeuden tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	430 324	374 720	345 330	-8 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	795	666	802	20 %
Tuotot yhteensä	431 119	375 386	346 132	-8 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3	11		-100 %
Henkilöstökustannukset	749 923	915 333	1 012 074	11 %
Vuokrat				
Palvelujen ostot	44	584	13	
Muut erilliskustannukset	334	552	140	-75 %
Erilliskustannukset yhteensä	750 304	916 479	1 012 227	10 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	2 060 981	1 925 540	1 864 373	-3 %
Poistot	4 846	5 463	61 573	1027 %
Korot		872		
Muut yhteiskustannukset	224 846	241 395	325 734	35 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 290 673	2 173 270	2 251 680	4 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 040 977	3 089 750	3 263 907	6 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS				
KUSTANNUSVASTAAVUUS	- 2 609 858	- 2 714 364	- 2 917 775	
Kustannusvastaavuus-%	14 %	12 %	11 %	

Korkeimman oikeuden (KKO) maksullisen toiminnan tuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 8 %. KKO:n maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset kasvoivat 6 %. Laskelmassa kustannukset on kohdennettu maksulliselle toiminnalle maksullisten ja maksuttomien suoritteiden suhteessa. Korkeimman oikeuden kokonaiskustannuksista on kohdennettu maksulliselle toiminnalle 35 % (35 % v. 2019).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli korkeimmassa oikeudessa 11 % (12 % v. 2019).

Taulukko 24. Korkeimman hallinto-oikeuden tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	715 934	717 281	806 084	12 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	1 323	1 275	1 872	47 %
Tuotot yhteensä	717 257	718 556	807 956	12 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	313	168		-100 %
Henkilöstökustannukset	1 444 503	1 296 953	1 655 620	28 %
Vuokrat		97	47	-52 %
Palvelujen ostot	251	500	260	-48 %
Muut erilliskustannukset	6 024	3 690	2 486	-33 %
Erilliskustannukset yhteensä	1 451 092	1 301 406	1 658 412	27 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	890 282	813 807	1 115 308	37 %
Poistot	17 266	2 038	2 811	38 %
Korot		614		-100 %
Muut yhteiskustannukset	306 089	315 315	521 140	65 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 213 636	1 131 774	1 639 259	45 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 664 728	2 433 180	3 297 671	36 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS	- 1 947 471	- 1 714 624	- 2 489 715	
Kustannusvastaavuus-%	27 %	30 %	25 %	

Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat 12 % edelliseen vuoteen verrattuna. KHO:n maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset kasvoivat 36 %. Laskelmassa kustannukset on kohdennettu maksulliselle toiminnalle maksullisten ja maksuttomien suoritteiden suhteessa. KHO:n kokonaiskustannuksista on kohdennettu maksulliselle toiminnalle 25 % (19 % v. 2019).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli KHO:ssa 25 % (30 % v. 2019).

Taulukko 25. Hovioikeuksien tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	762 408	728 468	643 344	-12 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	1 409	1 295	1 494	15 %
Tuotot yhteensä	763 817	729 763	644 838	-12 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	21	61	93	52 %
Henkilöstökustannukset	2 590 198	2 519 428	2 800 641	11 %
Vuokrat				
Palvelujen ostot	101	29	1 374	4635 %
Muut erilliskustannukset	4 927	5 374	4 326	-20 %
Erilliskustannukset yhteensä	2 595 247	2 524 893	2 806 434	11 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	5 372 125	4 776 048	5 144 261	8 %
Poistot	335 054	331 481	245 181	-26 %
Korot		2 742		-100 %
Muut yhteiskustannukset	1 331 236	1 380 829	1 587 063	15 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	7 038 415	6 491 100	6 976 505	7 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	9 633 662	9 015 993	9 782 939	9 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS				
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-8 869 845	-8 286 230	-9 138 101	
Kustannusvastaavuus-%	8 %	8 %	7 %	

Hovioikeuksien maksullisen toiminnan tuotot vähenivät 12 % edellisestä vuodesta. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset kasvoivat 9 %. Laskelmassa kustannukset on kohdennettu maksulliselle toiminnalle maksullisten ja maksuttomien suoritteiden suhteessa. Hovioikeuksien kokonaiskustannuksista on kohdennettu maksulliselle toiminnalle 21 % (21 % v. 2019).

Hovioikeuksien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 7 % (8 % v. 2019).

Taulukko 26. Hallinto-oikeuksien tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	974 462	1 036 684	993 820	-4 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	1 801	1 843	2 308	25 %
Tuotot yhteensä	976 263	1 038 527	996 128	-4 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	209	25	24	-7 %
Henkilöstökustannukset	3 973 432	3 855 628	3 622 277	-6 %
Vuokrat	7	5	26	420 %
Palvelujen ostot	6 371	3 009	126	-96 %
Muut erilliskustannukset	4 545	6 891	3 355	-51 %
Erilliskustannukset yhteensä	3 984 563	3 865 559	3 625 807	-6 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	3 560 253	4 280 556	5 048 815	18 %
Poistot	3 330	3 705	4 325	17 %
Korot		2 641		
Muut yhteiskustannukset	1 282 140	1 752 106	2 101 114	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	4 845 723	6 039 008	7 154 254	18 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	8 830 286	9 904 567	10 780 061	9 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS				
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-7 854 023	-8 866 040	-9 783 933	
Kustannusvastaavuus-%	11 %	10 %	9 %	

Hallinto-oikeuksien maksullisen toiminnan tuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 4 %. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset kasvoivat 9 %. Laskelmissa kustannukset on kohdennettu maksulliselle toiminnalle maksullisten ja maksuttomien suoritteiden suhteessa. Hallinto-oikeuksien kokonaiskustannuksista on kohdennettu maksulliselle toiminnalle 21 % (21 % v. 2019).

Hallinto-oikeuksien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 9 % (10 % v. 2019).

Taulukko 27. Käräjäoikeuksien tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	38 813 907	36 192 894	35 425 240	-2 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	71 736	64 340	82 270	28 %
Tuotot yhteensä	38 885 644	36 257 234	35 507 511	-2 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	853	3 746	2 303	-39 %
Henkilöstökustannukset	12 124 643	11 102 019	11 005 341	-1 %
Vuokrat	163	567	2 827	398 %
Palvelujen ostot	518 985	511 274	577 247	13 %
Muut erilliskustannukset	345 099	348 625	312 703	-10 %
Erilliskustannukset yhteensä	12 989 742	11 966 231	11 900 421	-1 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	34 332 930	34 523 631	37 538 765	9 %
Poistot	684 376	426 517	1 382 437	224 %
Korot		16 554		
Muut yhteiskustannukset	10 074 202	10 642 858	12 377 149	16 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	45 091 508	45 609 560	51 298 351	12 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	58 081 250	57 575 792	63 198 772	10 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS				
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-19 195 607	-21 318 558	-27 691 261	
Kustannusvastaavuus-%	67 %	63 %	56 %	

Käräjäoikeuksien maksullisen toiminnan tuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 2 %. Maksulliseen toimintaan kohdistuvat kokonaiskustannukset kasvoivat 10 %. Laskelmassa kustannukset on kohdennettu maksulliselle toiminnalle asiaryhmäkohtaisesti maksullisten ja maksuttomien suoritteiden suhteessa. Laajojen riita-asioiden kustannuksista on kohdennettu 71,5 % (73,1 % v. 2019), summaaristen riita-asioiden kustannuksista 94,9 % (96,1 % v. 2019), hakemusasioden kustannuksista 48,6 % (45,6 % v. 2019) ja insolvenssiasioden kustannuksista 32,2 % (32,1 % v. 2019).

Käräjäoikeuksien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 56 % (63 % v. 2019).

Taulukko 28. Markkinaoikeuden tuomioistuinlain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	867 464	734 954	799 530	9 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	1 603	1 307	1 857	42 %
Tuotot yhteensä	869 067	736 261	801 387	9 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	322	12		-100 %
Henkilöstökustannukset	429 479	1 101 796	821 445	-25 %
Vuokrat	936		19 779	
Palvelujen ostot	3 904	1 789	2 074	16 %
Muut erilliskustannukset	21	1 005	243	-76 %
Erilliskustannukset yhteensä	434 662	1 104 603	843 541	-24 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	2 316 451	1 704 178	1 963 672	15 %
Poistot	337	751	738	-2 %
Korot		698		
Muut yhteiskustannukset	201 146	124 883	521 751	318 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 517 934	1 830 510	2 486 161	36 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 952 596	2 935 113	3 329 703	13 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-2 083 529	-2 198 852	-2 528 316	
Kustannusvastaavuus-%	29 %	25 %	24 %	

Markkinaoikeuden maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 9 %. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset kasvoivat 13 %. Laskelmissa kustannukset on kohdennettu maksulliselle toiminnalle maksullisten ja maksuttomien suoritteiden suhteessa. Markkinaoikeuden kokonaiskustannuksista on kohdennettu maksulliselle toiminnalle 86 % (85 % v. 2019).

Markkinaoikeuden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 24 % (25 % v. 2019).

Taulukko 29. Tuomioistuinten maksuperustelain mukaisen julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	2 790 771	2 787 384	2 625 636	-6 %
Maksullisen toiminnan muut tuotot	5 158	4 955	6 098	23 %
Tuotot yhteensä	2 795 929	2 792 339	2 631 734	-6 %
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	242	798	455	-43 %
Henkilöstökustannukset	669 515	576 726	598 090	4 %
Vuokrat				
Palvelujen ostot	4 746	1 160	18 073	1459 %
Muut erilliskustannukset	118 656	103 665	108 095	4 %
Erilliskustannukset yhteensä	793 159	682 348	724 713	6 %
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	1 487 129	1 449 125	1 729 796	19 %
Poistot	42 813	25 305	81 109	221 %
Korot		982		
Muut yhteiskustannukset	564 509	575 208	712 558	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 094 450	2 050 619	2 523 464	23 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 887 609	2 732 967	3 248 177	19 %
KUSTANNUSVASTAAVUUS				
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-91 680	59 371	-616 443	
Kustannusvastaavuus-%	97 %	102 %	81 %	

Vuoden 2016 alusta lukien maksuperustelain mukaisia julkisoikeudellisia tuomioistuinten suoritteita ovat haastemiehen suorittamat tiedoksiannot, tuomioistuinten luovuttamat todistukset, otteet ja jäljennökset, valat ja vakuudet sekä kuuluttamisesta sekä ääni- ja kuvatallenteista aiheutuvat kustannusten korvaukset. Edelliseen vuoteen verrattuna julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan tuotot vähenivät 6 % ja kokonaiskustannukset kasvoivat 19 %.

Taulukon 29 mukaisesti tuomioistuinten maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 81 % (102 % v. 2019).

1.5.3. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Tuomioistuinlaitoksessa ei ollut yhteisrahoitteista toimintaa vuonna 2020.

1.6. Henkisten voimavarojen hallinta- ja kehittäminen

Tuomioistuinlaitoksessa viime vuosien aikana toteutettujen rakenteellisten uudistusten/muutosten seurauksena osassa virastoja on edelleen meneillään muutosten toimeenpanon vaihe. Muutosten yhteydessä on havaittu jonkin verran tarvetta sekä osaamisen kehittämiseen että sitä tukevan organisaation terävöittämiseen ja toisaalta toiminnan joustavuuden säilyttämiseen.

Henkilöstön tehtävät ja vastuut on kuvattu virastojen työjärjestyksissä. Niiden koetaan olevan selkeitä, mutta edellyttävän jatkuvaa keskustelua eri henkilöstöryhmien välillä.

Henkilöstön - ja erityisesti kansliahenkilöstön - vaihtuvuuden lisääntyminen on yleinen huolenaihe mm. osaamisen säilyttämisen sekä perehdyttämiseen kuluvan runsaan työajan vuoksi. Vähenevien henkilöresurssien vaikutus näkyy osin myös jaksamisen ongelmina. Sähköisiin työmenetelmiin siirtyminen on lisännyt erityisesti tietosuoja-, tietoturva- ja ict-osaamisen kehittämisen tarvetta. Lisäkuormitusta syntyy myös tietotekniikan ja -järjestelmien ongelma- ja vikatilanteiden sekä Valtorin ICT-palvelujen viiveiden vuoksi.

Virastojen työskentelyilmapiiriä viedään aktiivisesti yhä avoimempaan suuntaan. Virastot pyrkivät kannustamaan sekä keskusteluun että kehittämiskohteiden ja epäkohtien esille tuomiseen. Johtamisen ja keskustelukulttuurin kehittymistä seurataan mm. työhyvinvointikyselyillä.

Korona-pandemian seurauksena on korostunut työympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden varmistaminen. Siihen on panostettu erilaisten henkilösuojaimien (mm. maskit ja muut suojaimet) käyttöönotolla sekä tehostetuilla hygienia- ja siivouskäytännöillä. Toisaalta korona -pandemian seurauksena virastoissa on otettu todellinen "digiloikka" etätyön laajentumisen sekä osittain etänä toteutettujen istuntojen myötä. Esimiesten läsnäolo ja toiminta poikkeustilanteessa sekä yhteydenpito henkilöstöön ja huolehtiminen heistä uudella tavalla on tässä tilanteessa korostunut. Etätyön lisääntymisellä voi myös olla henkilöstön kuormitusta lisäävää vaikutusta mm. vuorovaikutuksen vähenemisen, Skype-kokousten välisten tauotusten puuttumisen sekä työn ja vapaa-ajan rajan hämärtyminen myötä. Pandemia on edellyttänyt nopeita johtamisen toimenpiteitä esim. ohjeistuksen suhteen sekä joustavaa ja sopeutumiskykyistä henkilöstöä.

Tuomioistuinviraston on toivottu huolehtivan tuomioistuinten riittävästä resursseista ja niiden oikeudenmukaisesta jakamisesta, yhteisten toimintatapojen ja -mallien suunnittelusta, tietojärjestelmien sujuvasta käyttöönotosta ja tietoteknisen tuen toimivuudesta, erilaisten kehittämishankkeiden ja niihin liittyvien verkostojen koordinoinnista sekä selvittävän muiden kuin lainkäyttötehtävien mahdollista keskittämistä joiltain osin Tuomioistuinvirastoon.

1.7. Tilinpäätösanalyysi

1.7.1. Rahoituksen rakenne

Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön rahoitus muodostui vuonna 2020 kokonaisuudessaan talousarviorahoituksesta. Kirjanpitoyksikön menoihin oli käytettävissä kertomusvuonna oikeusministeriön pääluokan 25 määrärahoja yhteensä 392,4 miljoonaa euroa. Määrärahoista 338,3 miljoonaa euroa on vuoden 2020 talousarviossa myönnettyjä määrärahoja ja 54,1 miljoonaa euroa edelliseltä vuodelta siirrettyjä määrärahoja. Muiden pääluokkien määrärahoja oli käytettävissä yhteensä 664 000 euroa.

Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön talousarviorahoituksen rakenne ja käyttö on esitetty taulukossa 22. Käytettävissä olleista määrärahoista virastojen toimintamäärärahoja oli yhteensä 298,4 miljoonaa euroa. Lisäksi virastojen toimintamomenteilta on tilijaottelussa osoitettu Oikeusrekisterikeskukselle yhteensä 37,7 miljoonaa euroa tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön ICT-kulujen maksamiseen. Virastojen toimintamenojen lisäksi käytettävissä olivat oikeusministeriön pääluokasta seuraavat määrärahat: erityismenot, yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset sekä oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot.

Valtiovarainministeriön hallinnonalan määrärahoja oli käytettävissä osaamisen kehittämiseen tarkoitettuja koulutuskorvauksia 148 000 euroa ja haastemiesten hakurobotin kehittämishankkeeseen 117 000 euroa hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki -määrärahasta. Työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilta oli käytettävissä palkkaperusteisia työllistämistukimäärärahoja yhteensä 399 000 euroa.

Taulukko 30. Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön talousarviorahoituksen rakenne ja käyttö vuonna 2020

	Edellisiltä vuosilta siirt. määrärahat	Vuoden 2020 talousarvio (TA+LTA)	Käytettävissä yhteensä v. 2020	Käytetty vuonna 2020	Siirretty vuodelle 2021
Korkeimman oikeuden toimintamenot	1 547 083	8 470 144	10 017 227	8 459 024	1 558 203
Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot	5 659 214	11 394 216	17 053 430	11 805 839	5 247 591
Muiden tuomioistuinten toimintamenot	46 874 448	224 433 970	271 308 417	245 465 323	25 843 094
Tuomioistuinlaitoksen toimintamenot yhteensä	54 080 745	244 298 330	298 379 075	265 730 186	32 648 888
Erityismenot		7 932 641	7 932 641	7 932 641	
Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset		73 350 000	73 350 000	73 264 508	
Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot		12 770 495	12 770 495	12 770 495	
Oikeusministeriön hallinnonala yhteensä	54 080 745	338 351 466	392 432 211	359 697 830	32 648 888
Valtiovarainministeriö		265 616	265 616	148 616	117 000
Työ- ja elinkeinoministeriö		293 890	293 890	293 890	
Sosiaali- ja terveysministeriö		104 851	104 851	104 851	
Muut hallinnonalat yht.		664 357	664 357	547 357	117 000
Määrärahat yhteensä	54 080 745	339 015 822	393 096 568	360 245 187	32 765 888

1.7.2. Talousarvion toteutuminen

Tuloarviot

Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön talousarvion tuomioistuintulojen alkuperäinen tuloarvio momentille 12.25.10 oli 44,9 miljoonaa euroa. Momentilta vähennettiin seitsemännessä lisätalousarviossa 3,0 miljoonaa euroa johtuen tammi-elokuun arvioitua pienemmästä tulokertymästä koronaviruspandemian keskeytettyä tuomioistuinten asioiden käsittelyitä. Lisätalousarvion vähennyksen jälkeinen tuloarvio oli 41,9 miljoonaa euroa ja tuloja kertyi lopulta 41,8 miljoonaa euroa.

Muiden lukujen ja osastojen osalta kirjanpitoyksikön tulot olivat yhteensä 384 000 euroa. Näistä 247 000 euroa oli taseesta tuloutettuja ja pankkitilille palautuneita vanhoja todistelukurvauksia, ROL-korvauksia, tuplasuorituksia tai kirjanpitoyksikölle kuulumattomia suorituksia, joita ei Valtiokonttorin tilauksesta perintään -prosessin hyvien käytäntöjen mukaisesti ole pystytty maksamaan asiakkaalle takaisin.

Määrärahat ja siirretyt määrärahat

Pääluokan 25 määrärahoja käytettiin tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikössä 359,7 miljoonaa euroa. Tästä virastojen toimintamenojen osuus on 265,7 miljoonaa euroa ja oikeusministeriön pääluokan muiden määrärahojen osuus yhteensä 94,0 miljoonaa euroa. Muiden pääluokkien määrärahoja kirjanpitoyksikössä käytettiin yhteensä 547 000 euroa. Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön määrärahojen käyttö on esitetty taulukossa 22.

Nettobudjetoituille toimintamomenteille kirjattiin varainhoitovuoden aikana tuloja yhteensä 823 000 euroa eli 177 000 euroa talousarviota vähemmän. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenojen bruttotulot olivat talousarvion tasolla. Muiden tuomioistuinten toimintamenojen tulot olivat 206 000 euroa pienemmät kuin talousarviossa. Alitus koostuu pääosin syyttäjälaitokselta vuonna 2020 laskutetuista AIPA syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten asian- ja dokumentinhallinnan tietojärjestelmän omarahoitusosuuden arvioitua pienemmästä summasta. Arvioon vaikutti oleellisesti hankkeen ICT-kulut, joille vuonna 2020 osoitettiin tilijaottelussa syyttäjälaitoksen ja tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksiköiden toimintamenoja Oikeusrekisterikeskuksen käyttöön.

Yksityisille oikeusavustajille maksettiin korvauksia momentilta 25.10.50 tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön osalta 73,3 miljoonaa euroa. Kertomusvuoden aikana momentin alajaotteluiden tilijaotteluun tehtiin muutoksia. Syinä olivat konkurssimenettelyn menojen ja syytteistä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvausten kasvu sekä tiliointitavan muutos vuoden 2020 alussa, mistä lähtien kaikki asianomistajan avustamiseen liittyvät kustannukset on kirjattu momentille 25.10.50.2.

Vuodelle 2020 siirrettiin edelliseltä vuodelta määrärahoja yhteensä 54,1 miljoonaa euroa, jotka muodostuivat kokonaisuudessaan virastojen toimintamenoista. Toimintamäärärahoista vuodelle 2021 siirretyt määrärahat ovat 11 % varainhoitovuonna käytettävissä olleista toimintamäärärahoista. Muiden tuomioistuinten toimintamenoja siirrettiin vuodelle 2021 yhteensä 25,8 miljoonaa euroa, missä oli laskua edellisvuoteen verrattuna 45 %. Seuraavalle vuodelle siirrettyjen määrärahojen pienenemiseen edelliseen vuoteen verrattuna vaikutti tietojärjestelmähankkeessa edellytetty omarahoitusosuus, johon käytettiin siirrettyjä määrärahoja suunnitelman mukaisesti, mutta myös oleellisesti henkilöstö- ja ICT-kulujen kasvu. Pääluokan 25 siirretyt määrärahat on esitetty taulukossa 23.

Taulukko 31. Pääluokan 25 siirretyt määrärahat vuosina 2018–20

	Vuodelta 2018 siirretty seuraavalle vuodelle	Vuodelta 2019 siirretty seuraavalle vuodelle	Vuodelta 2020 siirretty seuraavalle vuodelle	Siirtyvien muutos 2019/2020	Vertailu vuonna 2020 käytettävissä olleisiin määrärahoihin
25.10.01. Korkeimman oikeuden toimintamenot	1 520 858	1 547 083	1 558 203	1 %	16 %
25.10.02. Korkeimman hallinto- oikeuden toimintamenot	5 786 182	5 659 214	5 247 591	-7 %	31 %
25.10.03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot	58 905 507	46 874 448	25 843 094	-45 %	10 %
Yhteensä	66 212 547	54 080 745	32 648 888	-40 %	11 %

1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön toiminnan tuotot olivat vuonna 2020 yhteensä 42,7 miljoonaa euroa ja toiminnan kulut 286,9 miljoonaa euroa. Koko tilikauden kulujaämä oli kertomusvuonna 329,9 miljoonaa euroa.

Toiminnan tuotot

Tuotoista suurin osa muodostui maksullisen toiminnan tuotoista, joita oli yhteensä 41,9 miljoonaa euroa. Näistä tuotot erillislakien mukaisista suoritteista olivat yhteensä 39,3 miljoonaa euroa ja tuotot maksuperustelain mukaan hinnoitelluista suoritteista 2,7 miljoonaa euroa. Koronaviruspandemia viivästytti tuomioistuinasioiden käsittelyä ja vaikutti maksullisen toiminnan tuottoihin vähentävästi. Maksullisen toiminnan tileistä poistoja kirjattiin yhteensä 82 000 euroa.

Toiminnan kulut

Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön, sisältäen Tuomioistuinviraston, toiminnan kulut vuodelta 2020 on eritelty taulukossa 32. Taulukon vertailuluvut 2018-2019 perustuvat oikeusministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2019 tilinpäätöksessä esitettyihin tuomioistuimien lukuihin ja vuoden 2020 luvut koko kirjanpitoyksikön kirjanpitoon.

Kirjanpitoyksikön merkittävimmät toiminnan kulut muodostuivat henkilöstökuluista sekä vuokrista ja palvelujen ostoista. Henkilöstökulut, joihin sisältyvät palkat, palkkiot ja lomapalkkavelan muutos henkilösivukuluineen, olivat kertomusvuonna 219,8 miljoonaa. Lomapalkkavelan muutos oli

8,3 miljoonaa euroa ja oikaisuerinä henkilöstökuluihin sisältyy sairausvakuutuslain, tapaturmavakuutuslain ja muiden vastaavien lakien mukaisia palautuksia yhteensä 2,2 miljoonaa euroa. Muiden tuomioistuinten toimintamenoihin myönnettiin seitsemännessä lisätalousarviossa lisäystä 1,7 miljoonaa euroa rikosasioiden koronaviruspandemiasta aiheutuneen ruuhkan purkamiseen ja määrärahaa on käytetty lisähenkilöstön palkkaamiseen. Henkilöstökulujen kasvu vuonna 2020 johtuu mm. lomapalkkavelan muutoksen kasvusta, lomarahojen palautumisesta normaalille tasolle kilpailukyky sopimuksen päättymisen myötä ja Tuomioistuinviraston perustamisesta.

Vuokria kirjattiin kertomusvuonna yhteensä 33,7 miljoonaa euroa. Näistä toimitilavuokrien osuus oli 33,0 miljoonaa euroa.

Palveluostoja kirjattiin kertomusvuonna yhteensä 23,5 miljoonaa euroa. Palveluostojen suurimmat kuluerät valtion liikekirjanpidon (lkp) tilikartan jaottelun mukaisesti olivat toimistopalvelut, henkilöstöpalvelut, puhtaanapito- ja pesulapalvelut sekä muut palvelut. Toimistopalveluiden kuluja oli yhteensä 6,3 miljoonaa euroa, joista 2,6 miljoonaa euroa kohdentui postin palveluihin ja niin ikään 2,6 miljoonaa euroa talous- ja henkilöstöhallinnon palvelun ostoihin Palkeilta. Aiempina vuosina toimistopalveluihin on kirjattu merkittävä määrä valtion sisäisten ICT-palvelujen ostoja. Vuonna 2020 tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön ICT-palveluiden hankintoja ei enää toteutettu valtion sisäisenä laskutuksena. ICT-hankintoja ja palveluiden tuottamista varten Oikeusrekisterikeskukselle osoitettiin tilijaottelussa kirjausoikeutta tuomioistuinten toimintamenoille yhteensä 37,7 miljoonaa euroa.

Palveluostojen henkilöstöpalveluiden kulut olivat yhteensä 2,8 miljoonaa euroa sisältäen työterveyshuollon kustannusten palautuksia 750 000 euroa. Työterveyspalveluiden bruttomenot olivat 2,3 miljoonaa euroa. Koulutuspalveluiden kulut olivat 426 000 euroa ja virkistyspalveluiden 396 000 euroa.

Palveluostojen muihin palveluihin kirjattiin kertomusvuonna yhteensä 12,1 miljoonaa euroa. Käännös- ja tulkkaukspalveluita oli 3,8 miljoonaa euroa ja vartiointi- ja turvallisuuspalveluita 3,0 miljoonaa euroa. Asiantuntija- ja tutkimuspalveluihin kirjattiin 1,8 miljoonaa euroa ja muiden palvelujen lkp -tilille 2,1 miljoonaa euroa, joista suurin osa oli todistelukustannuksia. Lisäksi palveluostojen puhtaanapito- ja pesulapalveluihin kirjattiin yhteensä 1,9 miljoonaa euroa, joista suurin osa kohdistui toimitiloihin.

Taulukko 32. Toiminnan kulut vuosina 2018–2020

		2018	2019	2020
Tuomioistuimet	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 810 363	3 637 375	3 781 737
	Henkilöstökulut	193 060 598	201 716 970	219 782 785
	Vuokrat	35 188 147	34 252 764	33 651 827
	Palvelujen ostot	46 412 532	53 914 492	23 469 812
	Muut kulut	2 668 550	2 719 088	1 777 822
	Valmistus omaan käyttöön	-6 051 821	-11 060 249	-400 765
	Poistot	5 622 029	4 972 617	4 809 394
	Sisäiset kulut	122 758	8 486	-
		280 833 156	290 161 543	286 872 611

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot sisältävät myyntisaamisten viivästysmaksu- ja viivästyskorkotuottoja 97 000 euroa sekä 247 000 euroa taseesta tuloutettuja ja pankkitilille palautuneita vanhoja todistelukorvauksia, ROL-korvauksia, tuplasuorituksia tai kirjanpitoyksikölle kuulumattomia suorituksia, joita ei Valtiokonttorin tilauksesta perintään -prosessin hyvien käytäntöjen mukaisesti ole pystytty maksamaan asiakkaalle takaisin. Rahoituskuluja oli yhteensä 127 000 euroa, joista 122 000 euroa oli tuomioistuimien syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvauksista maksettuja korkoja.

Toiminnan tuotot

Satunnaiset tuotot ja kulut olivat yhteensä 27 000 euroa. Satunnaisia tuottoja oli 29 000 euroa ja satunnaisia kuluja 2 000 euroa. Satunnaiset tuotot olivat pääasiassa Palkeiden palveluiden virheistä johtuvia korvauksia.

Siirtotalouden kulut

Siirtotalouden kuluihin kirjattiin yhteensä 73,1 miljoonaa euroa. Kulut ovat kokonaisuudessaan yksityisille oikeusavustajille maksettavien korvausten momentille 25.10.50 kirjattavia korvauksia.

Tuotot veroista ja pakollisista maksuista

Tuotot veroista ja pakollisista maksuista sisältää perityt arvonlisäverot ja suoritettut arvonlisäverot. Perityt arvonlisäverot olivat 9 200 euroa ja suoritettut arvonlisäverot 12,8 miljoonaa euroa.

1.7.4. Tase

Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön perustamisesta 1.1.2020 johtuen taseen vertailutietoja aiemmilta vuosilta ei ole. Taseen loppusumma oli 45,0 miljoonaa euroa tilikauden päättyessä 31.12.2020.

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten tasearvo oli varainhoitovuoden lopussa 32,2 miljoonaa euroa. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot olivat yhteensä 5,7 miljoonaa euroa.

Aineettomien hyödykkeiden tasearvo oli 30,2 miljoonaa euroa ja se koostui itse valmistetuista ja teetetyistä tietojärjestelmistä (14,4 miljoonaa euroa) sekä keskeneräisistä aineettomista käyttöomaisuushankinnoista (15,8 miljoonaa euroa). Itse valmistettuihin ja teetettyihin tietojärjestelmiin kirjattiin varainhoitovuoden aikana yhteensä 6,8 miljoonaa euroa liittyen HAIPA hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköisen asian- ja dokumentinhallintajärjestelmän valmistumiseen. Summasta 3,0 miljoonaa euroa siirrettiin Oikeusrekisterikeskuksesta hallinnan siirtona.

Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat sisälsivät AIPA syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten asian- ja dokumentinhallinnan tietojärjestelmän valmistuksesta kertomusvuoden loppuun mennessä syntyneet kulut. Kertomusvuonna tuomioistuinlaitoksen omaa valmistusta aktivoitiin taseeseen 311 000 euroa. Lisäksi Oikeusrekisterikeskus aktivoi vuoden 2020 alusta omaan taseeseensa AIPA-hankkeen oman valmistuksensa osuuden, josta tehdään hallinnan siirto tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoon AIPA-hankkeen valmistuessa.

1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäisen valvonnan yleiset järjestelyt

Tuomioistuinvirasto ja sen myötä tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikkönä aloitti toimintansa vuoden 2020 alussa. Kirjanpitoyksikköön kuuluu 37 tulosohjattua virastoa. Kirjanpitoyksikön yleisistä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyistä on määrätty valtioneuvoston talousarviosta annetun asetuksen 69–69 b §:n mukaisesti kirjanpitoyksikön taloussäännössä.

Sisäisellä valvonnalla ja siihen kuuluvalla riskienhallinnalla varmistetaan, että kirjanpitoyksikössä toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt. Sisäinen valvonta toteutetaan osana toiminnan johtamis-, ohjaus-, seuranta- ja raportointimenettelyjä sekä toimintaprosesseihin ja -järjestelmiin sisältyvinä tehtävien eriyttämis- ja kontrollitoimenpiteinä.

Sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki Tuomioistuinviraston ja tuomioistuinlaitoksen organisaatiotasot virastojen työjärjestyksissä sekä kirjanpitoyksikön taloussäännössä määrättyjen tehtävien ja vastuusuhteiden mukaisesti. Sisäisen valvonnan asianmukaisuuden ja riittävyyden varmistamiseksi kirjanpitoyksikköön kuuluvat virastot arvioivat myös oman organisaationsa sisäisen valvonnan toimivuutta ja huolehtivat tarvittaessa sisäisten tarkastusten toimeenpanosta.

Tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n mukaisesti hovioikeudet valvovat tuomioistuinpiirinsä käräjäoikeuksien toimintaa. Hovioikeudet laativat valvonnan yhteydessä havaitsemistaan seikoista kertomuksen ja toimittavat sen tiedoksi valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle. Tarkastuksen toimittamisesta on tarkemmat määräykset kunkin hovioikeuden työjärjestyksessä.

Tuomioistuinvirasto on valtioneuvoston talousarviosta annetun asetuksen 70 §:n mukaisesti järjestänyt sisäisen tarkastuksen siten, että sisäisen tarkastuksen vastuuvirkamiehenä toimii viraston riskienhallintapäällikkö. Näissä tehtävissä riskienhallintapäällikkö toimii suoraan tuomioistuinviraston ylijohdajan alaisuudessa. Viraston ylijohdajan vahvistamassa sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä on annettu tarkemmat määräykset sisäisen tarkastuksen menettelyistä ja asemasta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä on Tuomioistuinviraston ensimmäisen toimintavuoden aikana päästy hyvin alkuun, ja tätä kehitystyötä jatketaan.

Sisäisen tarkastuksen vastuuhenkilön tehtävänä on kuluneena vuonna ollut Tuomioistuinviraston osastojen ja tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön muiden virastojen tukeminen ja koordinaointi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyjen kehittämisessä. Yhteistyössä ja koordinaatiossa on pyritty huolehtimaan siitä, että eri osapuolten roolit ja vastuut pysyvät selkeinä. Sisäisen tarkastuksen riippumattomuuden varmistamiseksi on tarkoitus jatkossa käyttää ulkopuolisia tarkastuspalveluja.

Tuomioistuinviraston sisäisen tarkastuksen vastuuhenkilö on osallistunut oikeusministeriön hallinnonalan sisäisen tarkastuksen yhteistyöhön, jonka tavoitteena on tukea hallinnonalan virastojen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestelyjen ja menetelmien kehittämistä ja koordinaatiota. Ministeriön ohjausyksikkö on ohjannut ja koordinoit uutta virastoa sen kirjanpitoyksikkötehtävien käynnistämiseksi.

Virastossa on työstetty vuoden aikana tuomioistuinlaitoksen riskienhallintapolitiikkaa ja toimenpanevaa riskienhallintakäsikirjaa. Sisäisen tarkastuksen ohjesääntö on hyväksytty vuoden 2020 aikana. Tuomioistuinvirasto osallistuu myös loppuvuonna aloitettuun oikeusministeriön johtamaan riskienhallintatyökalun pilotointiin.

Arvioinnin toteutus Tuomioistuinvirastossa

Tuomioistuinviraston osastojen sekä toimintojen sisäisen valvonnan arvioinnit on toteutettu verkkokyselynä VM:n antaman suositusmallin pohjalta. Mallia on muokattu viraston ohjaus- ja johtamisjärjestelmän, terminologian, toiminnan luonteen sekä ajankohtaisten haasteiden pohjalta. Arviointi tehtiin osastokohtaisesti osaston johtajan johdolla. Arvioitavat asiat koskivat viraston toimintaan, rakenteisiin sekä keskeisiin prosesseihin liittyviä kysymyksiä.

Vuoden 2020 alussa perustetun Tuomioistuinviraston organisaation ja johtamisjärjestelmän katsottiin tehdyn arvioinnin mukaan toimivan pääosin melko hyvin. Olennaisimmat kehittämistarpeet liittyvät tiedottamiseen tuomioistuimille Tuomioistuinviraston tarjoamista palveluista sekä tilanteisiin, jossa prosessit ylittävät viraston osastorajat. Lisäksi koronasta-pandemiasta johtunut etätyö on vähentänyt uuden viraston henkilöstön luonnollista kanssakäymistä, jolloin osastojen keskeiset tehtävät ja vastuuvirkamiehet ovat osittain jääneet epäselviksi. Myöskään viraston prosessit ja sekä kriittiset toiminnot eivät vielä ole kaikille selkiytyneet. Tämä vaatii sisäistä keskustelua ja tiedottamista. Kehittämistoimenpiteiden toimeenpanoa jatketaan johtoryhmissä sekä viraston että osastojen kokouksissa.

Riskejä on tarkasteltu edellä mainitun arvioinnin lisäksi muun muassa johdon kokouksissa, kehittämishankkeissa sekä suunnittelu- ja seurantaprosessien eri vaiheissa. Keskeisin uhka viraston käytännön työssä on suuri riippuvuus yksittäisistä virkamiehistä, kun useimpia tehtäviä hoitaa vain yksi vastuuhenkilö. Varamiesjärjestely on ollut toistaiseksi vaikeasti järjestettävissä. Tämä on johtanut joissain tapauksissa kertyneisiin suuriin työmääriin, joka voi vaikeuttaa kokonaisuusien hallintaa osasto- ja virastotasolla. Kriittisimpiin tehtäviin on varamiesjärjestelyt toimivat, jatkossa asiaan tullaan muiden tehtävien osalta kiinnittämään huomiota.

Tuomioistuinviraston keskeinen tehtävä on tuomioistuinten toimintaedellytyksistä huolehtiminen ja toiminnan kehittäminen, sekä sen suunnittelu ja tukeminen. Tämän edellytys on yhteistyö ja luottamus viraston ja tuomioistuinten välillä. Tämä vaatii avointa keskustelua ja viestintää.

Kiihtyvä digitalisaatio ja uusimpien teknologioiden hyödyntäminen luo paljon mahdollisuuksia, mutta samalla myös uhkia. AIPA-hankkeen onnistumisella on merkittävä vaikutus koko tuomioistuinlaitoksen tavoitteiden toteutumiseen. Jos tämän ja tuomioistuinten muiden merkittävien ICT-hankkeiden läpivienti epäonnistuu, on vaarana se, että sähköiset palvelut eivät vastaa virastojen ja asiakkaiden tarpeita, eikä toiminnan tehostamis- ja tuottavuushyötyjä saavuteta. Mitä enemmän siirrytään digitaalisten palveluiden varaan, sitä haavoittuvaisemmaksi toiminta myös muuttuu. Tämän takia kehittämisessä on huolehdittava muutosjohtamisesta, riskienhallinnasta, toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta sekä havainnointi- ja reagoitakyvyn varmistamisesta erilaisia nopeasti kehittyviä uhkia vastaan. Lisäksi ulkoisten palveluntarjoajien palvelut ja valtionhallinnon yhteiset ICT-tukipalvelut vaativat tuekseen selkeämpää vastuiden määrittelyä ja toimintatapoja tarkentavaa yhteistyötä.

Viraston käynnistysvuoden suurin häiriötekijä, pandemia, on muokannut ja sovittanut viraston omia työ- ja toimintatapoja. Etätyö ja siinä käytettävät työvälineet ovat keskeisessä asemassa. ICT-taitojen kehittäminen onkin myös virastossa keskeisessä asemassa, jotta toiminnan tehokkuus ei liikaa kärsi.

Tuomioistuinvirasto aloitti toimintansa aiemmin tehtyjen toiminnan suunnitelmien pohjalta. Loppuvuodesta Tuomioistuinvirastossa käynnistettiin strategiatyö, jonka odotetaan entisestään selkeyttävän viraston toimintaa.

Arvioinnin toteutus tuomioistuimissa

Tuomioistuinten arvioinnit on toteutettu VM:n suositusmallin ja muiden yleisesti hyväksytytjen viitekehysten pohjalta, joita on muokattu ottamalla huomioon tuomioistuinten ajankohtainen tilanne ja haasteet. Yhteenvedot arvioinneista on koottu verkkokyselyllä ja ne on annettu virastojen ja tulosohjaajien käyttöön toiminnan kehittämistä silmällä pitäen.

Riskiarvioissa nousivat esiin erityisesti henkilöstön vaihtuvuus ja lähivuosina edessä oleva eläköityminen. Vaihtuvuus vaikuttaa myös siten, että uusien henkilöiden perehdyttäminen syö resursseja. Resurssien tarvetta korostivat etenkin käräjäoikeudet, joissa todettiin myös vallitsevan palkkatason vaikeuttavan rekrytointeja. Myös pandemian pitkittyminen ja sen aiheuttama jutturuuhka sekä henkilöstön työkuorma huolettivat tuomioistuimia.

Sähköisten järjestelmien puutteellinen ja vaihteleva toimintavarmuus on nyt pandemian aikana korostunut. Pandemian takia on sähköisiä välineitä ja työskentelykanavia hyödynnetty yhä enemmän, jolloin kaikki häiriöt hidastavat ja myös siirtävät asioiden käsittelyä. Sähköisten järjestelmien käytettävyyteen ja toiminnan jatkuvuuteen on jatkossa kiinnitettävä huomiota, myös lisääntyvä digitalisaatio ja järjestelmien integraatiot vaativat paremmin toimivaa teknistä infrastruktuuria minkä lisäksi myös tietoturva, kyberturvallisuus ja tietosuojakysymykset vaativat huomiota.

HAIPA tietojärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2020 aikana hallinto- ja erityistuomioistuimissa. Hankkeen tavoitteena on ollut uudistaa hallintotuomioistuinten ja erityistuomioistuinten työtapoja ja -menetelmiä sekä mahdollistaa sähköinen yhteistyö ja asiakirjaliikenne muiden viranomaisten, yksityisoikeudellisten yhteisöjen ja kansalaisten sekä tuomioistuinten asiantuntijajäsenten kanssa. Tämä käyttöönotto tapahtui kevään 2020 pandemiahuipun aikoihin, ja tästä syystä käyttöönottoon liittyvät toimet koettiin myös toiminnan riskinä.

HAIPA-tietojärjestelmän käyttöönotto hallinto- ja erityistuomioistuimissa kevään 2020 pandemiahuipun aikaan koettiin näiden tuomioistuinten osalta toiminnan riskiksi.

AIPA-tietojärjestelmä on otettu vuoden 2018 aikana käyttöön kaikissa käräjäoikeuksissa tiettyjen pakko-keinoasioiden käsittelyssä. Myöhemmin AIPA-käyttö on laajentunut hakemusasioihin, ensin pilotoitina ja vuoden 2020 aikana kaikkiin käräjäoikeuksiin. Tämän lisäksi on kahdessa käräjäoikeudessa aloitettu AIPA:n pilottikäyttö riita-asioissa.

Arviointi- ja vahvistuslausuma

Tuomioistuinvirasto katsoo, että kokonaisuutena kirjanpitoyksikön sisäisen valvonnan menettelyt täyttävät kohtuullisesti talousarvioasetuksessa säädetty toiminnan tuloksellisuuden varmistamista, laillisuutta, varojen turvaamista sekä tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevat tavoitteet.

Tuomioistuinlaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden varmistamisessa ja kehittämisessä ovat lähivuosina tarpeen toimenpiteet, joilla ohjataan ja tuetaan virastoja. Tehdyn arvioinnin mukaan merkittävimmät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistoimet ovat:

1. Huolehditaan Tuomioistuinviraston uuden organisaation ja prosessien toimivuudesta, työ- ja toimintatapojen jalkauttamisesta sekä niiden pitkäjänteisestä kehittämisestä. Eryistä huomiota kiinnitetään vastuiden selkeyteen, sijaisuusjärjestelyihin, riittävän yhteistyön ja koordinaation vahvistamiseen sekä keskeisten ohjeiden ajantasaisuuteen ja selkeyteen.
2. Kehitetään Tuomioistuinviraston ja tuomioistuinten toimintatapoja pitämällä esillä arvoja ja hyvän hallinnon periaatteita sekä panostamalla viestintään ja arvojen näkyvyyteen päivittäisessä käytännön virkatyössä. Tuodaan asiaa esille erityisesti henkilöstön perehdyttämisessä sekä esimies-alaiskeskusteluissa.
3. Jatketaan tärkeimpien ICT-hankkeiden läpivientiä. Panostetaan hankkeiden, ja erityisesti AIPA hankkeen ohjaukseen ja valvontaan sekä tehostetaan muutosjohtamista ja ylläpidetään toimintatapoja ICT-hankkeiden riskien ennakoimiseksi, havaitsemiseksi ja hallitsemiseksi riittävän ajoissa. Huolehditaan siitä, että tietosuojan sekä tieto- ja kyberturvallisuuden huomioiminen on kiinteä osa tietojärjestelmien ja toiminnan uudistamista.

Arviointi- ja vahvistuslausuma on valmisteltu Tuomioistuinviraston ylijohtajan johdolla. Sisäinen tarkastus on käynyt lausuman lävitse ja toteaa, että lausumassa esitetty arvio vastaa sisäiselle tarkastukselle muodostunutta kuvaa ministeriön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Lausuma on hyväksytty toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä.

1.9. Arviointien tulokset

Vuonna 2020 kirjanpitoyksikköön kuuluvasta toiminnasta ei tehty valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 65 § 1 momentin 8 kohdassa (1786/2009) tarkoitettua laajempaa vaikutusten ja tuloksellisuuden arviointia.

1.9.1. Yhteenveto havaituista virheistä, väärinkäytöksistä ja takaisinperinnöistä

Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Vuoden 2020 aikana ei ilmennyt ilmoitettavia virheitä tai väärinkäytöksiä.

Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuoden 2020 aikana ei tehty valtiontukien tai rahoituksen varojen takaisinperintöjä.

2. Talousarvion toteumalaskelma

Taulukko 33. Talousarvion toteumalaskelma tulomomentit

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2020	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot			9 228	9 228,17	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero		9 228	9 228,17	0,00	100
12. Sekalaiset tulot			42 275 057	42 206 670,92	-68 386,47	100
12.25.10.	Tuomioistuintulot (nettob)		41 900 000	41 831 613,53	-68 386,47	100
12.25.99.	Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot		300 005	300 005,26	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot		75 052	75 052,13	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä			42 284 286	42 215 899,09	-68 386,47	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilin-päätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2020 määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25. Oikeusministeriön hallinnonala		338 351 466	305 617 085,77	32 648 888,17	338 265 973,94	85 492,15	54 080 745,08	298 379 075,08	265 730 186,91	32 648 888,17
25.01.20.	Erityismenot (A)	7 932 641	7 932 641,11		7 932 641,11	0,00				
	25.01.20.3. Muut erityismenot (KPY)	7 932 641	7 932 641,11		7 932 641,11	0,00				
25.01.29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	12 770 495	12 770 494,98		12 770 494,98	0,00				
25.10.01.	Korkeimman oikeuden toimintamenot (nettob) (S2)	8 470 144	6 911 940,59	1 558 203,41	8 470 144,00	0,00	1 547 083,48	10 017 227,48	8 459 024,07	1 558 203,41
25.10.02.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (nettob) (S2)	11 394 216	6 146 625,40	5 247 590,60	11 394 216,00	0,00	5 659 214,09	17 053 430,09	11 805 839,49	5 247 590,60
25.10.03.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (nettob) (S2)	224 433 970	198 590 875,84	25 843 094,16	224 433 970,00	0,00	46 874 447,51	271 308 417,51	245 465 323,35	25 843 094,16
25.10.50.	Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (A)	73 350 000	73 264 507,85		73 264 507,85	85 492,15				
	25.10.50.1. Oikeusapu ja puolustus (KPY)	62 510 000	62 501 329,29		62 501 329,29	8 670,71				
	25.10.50.2. Asianomistajan avustaminen (KPY)	3 670 000	3 665 717,97		3 665 717,97	4 282,03				
	25.10.50.3. Yksityishenkilön velkajärjestely (KPY)	1 270 000	1 261 757,22		1 261 757,22	8 242,78				
	25.10.50.4. Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus (KPY)	4 950 000	4 946 254,60		4 946 254,60	3 745,40				
	25.10.50.5. Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkiot sekä julkisselvityksestä aiheutuvat muut konkurssimenettelyn menot (EK) (enintään)	950 000	889 448,77		889 448,77	60 551,23				

Taulukko 34. Talousarvion toteumalaskelma menomomentit

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilin-päätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2020 määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		265 616	148 616,00	117 000,00	265 616,00	0,00	0,00	117 000,00	0,00	117 000,00
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (A)		148 616	148 616,00		148 616,00	0,00				
28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (S3)		117 000		117 000,00	117 000,00	0,00		117 000,00		117 000,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		293 890	293 889,53		293 889,53	0,00	0,00	293 889,53	293 889,53	0,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)		293 890	293 889,53		293 889,53	0,00		293 889,53	293 889,53	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)		293 890	293 889,53		293 889,53	0,00		293 889,53	293 889,53	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		104 851	104 850,51		104 850,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
33.20.50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (A)		19 225	19 225,24		19 225,24	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto		19 225	19 225,24		19 225,24	0,00				
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) (A)		85 625	85 625,27		85 625,27	0,00				
33.20.52.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto		85 625	85 625,27		85 625,27	0,00				
Määrärahatilit yhteensä		339 015 822	306 164 441,81	32 765 888,17	338 930 329,98	85 492,15	54 080 745,08	298 789 964,61	266 024 076,44	32 765 888,17

3. Tuotto- ja kululaskelma

Taulukko 35. Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2020-31.12.2020		1.1.2019-31.12.2019	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	41 888 115,61		0,00	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	82 440,06		0,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>711 378,81</u>	42 681 934,48	<u>0,00</u>	0,00
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	3 781 737,16		0,00	
Henkilöstökulut	219 782 784,50		0,00	
Vuokrat	33 651 826,96		0,00	
Palvelujen ostot	23 469 811,98		0,00	
Muut kulut	1 777 821,72		0,00	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-400 765,26		0,00	
Poistot	<u>4 809 394,00</u>	<u>-286 872 611,06</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
JÄÄMÄ I		-244 190 676,58		0,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	344 197,08		0,00	
Rahoituskulut	<u>-127 130,37</u>	217 066,71	<u>0,00</u>	0,00
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	29 080,07		0,00	
Satunnaiset kulut	<u>-2 308,60</u>	<u>26 771,47</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
JÄÄMÄ II		-243 946 838,40		0,00
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Muut siirtotalouden kulut	<u>73 142 942,91</u>	<u>-73 142 942,91</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
JÄÄMÄ III		-317 089 781,31		0,00
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	9 228,17		0,00	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-12 770 494,98</u>	<u>-12 761 266,81</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
TILIKAUDEN TUOTTO- /KULUJÄÄMÄ		<u>-329 851 048,12</u>		<u>0,00</u>

4. Tase

Taulukko 36. Tase vastaavaa

	31.12.2020		31.12.2019	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	14 395 675,30		0,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>15 789 834,15</u>	30 185 509,45	<u>0,00</u>	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	754 718,35		0,00	
Kalusteet	864 179,20		0,00	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>412 997,28</u>	<u>2 031 894,83</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		32 217 404,28		0,00
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	9 177 226,70		0,00	
Siirtosaamiset	3 435 532,35		0,00	
Muut lyhytaikaiset saamiset	131 367,57		0,00	
Ennakkomaksut	<u>8 260,62</u>	12 752 387,24	<u>0,00</u>	0,00
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön tulotilit	505,00		0,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-668,82		0,00	
Muut pankkitilit	<u>49 386,50</u>	<u>49 222,68</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		12 801 609,92		0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>45 019 014,20</u>		<u>0,00</u>

Taulukko 37. Tase vastattavaa

	31.12.2020		31.12.2019	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Edellisten tilikausien pääoman muutos	4 179 360,32		0,00	
Pääoman siirrot	307 836 794,24		0,00	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-329 851 048,12</u>	-17 834 893,56	<u>0,00</u>	0,00
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ostovelat	5 717 145,25		0,00	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tililykset	4 493 779,69		0,00	
Edelleen tilitettävät erät	4 295 035,25		0,00	
Siirtovelat	45 264 162,37		0,00	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>3 083 785,20</u>	<u>62 853 907,76</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		62 853 907,76		0,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>45 019 014,20</u>		<u>0,00</u>

5. Liitetiedot

5.5. Tilinpäätöslaskelmien liitteet

- Liite 1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus
- Liite 2 Nettotuetut tulot ja menot
- Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset
- Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat
- Liite 5 Henkilöstökulujen erittely
- Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
- Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
- Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut
- Liite 9 Talousarvionaloudesta annetut lainat - ei ilmoitettavaa
- Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset - ei ilmoitettavaa
- Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat
- Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
- Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat - ei ilmoitettavaa
- Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat - ei ilmoitettavaa
- Liite 15 Velan muutokset - ei ilmoitettavaa
- Liite 16 Velan maturiteettijakautuma ja duraatio - ei ilmoitettavaa
- Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

5.6. Muut liitteet

- Liite A Hovioikeuksien tulostavoitteiden toteutuminen
- Liite B Hallinto-oikeuksien tulostavoitteiden toteutuminen
- Liite C Käräjäoikeuksien työmäärä, henkilötyövuodet, toimintamenot, tuottavuus, taloudellisuus, asiamäärät ja käsittelyajat
- Liite D Käräjäoikeuksiin saapuneet rikosoikeudelliset asiat ja siviiliasiat
- Liite E Henkilöstövoimavarat

Liite 1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikkö ja sen osana Tuomioistuinvirasto perustettiin 1.1.2020. Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön alaiset virastot olivat 31.12.2019 asti osa Oikeusministeriön kirjanpitoyksikköä. Tästä johtuen kirjanpitoyksikkötasoisia talouden vertailulukuja vuodelta 2019 ei ole.

Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset

Palkat on kirjattu maksuperusteisesti vuoden 2017 tilinpäätöksestä lähtien. Tammikuussa 2021 maksettiin tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön vuoden 2020 palkkoja ja palkkioita 114 000 euroa. Tammikuussa 2020 maksettiin 229 000 euroa vuoden 2019 palkkoja ja palkkioita.

Neljässä tuomioistuimessa jäi kirjaamatta tuomioistuintulomomentille 12.25.10 vuodelle 2020 kuuluvia tuloja yhteensä 6 000 euroa. Vuodelle 2020 on kirjattu vuodelle 2019 kuuluneita tuloja 248 000 euroa.

Arviomäärärahamomentille 25.10.50 Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset on kirjattu vuodelle 2020 kuuluvia Romeo-järjestelmästä Handiin siirtyneitä menoja yhteensä noin 206 000 euroa vuodelle 2021. Vuodelle 2020 on kirjattu noin 970 000 euroa vuodelle 2019 kuuluneita menoja.

Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot

Taulukko 38. Nettoutetut tulot ja menot tulomomentilla

Momentin numero ja nimi		Tilin-päätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2020	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12.25.10. Tuomioistuin-tulot (nettob)	Bruttot ulot		41 900 000	41 831 613,53		
	Brutto menot			0,00		
	Nettot ulot		41 900 000	41 831 613,53	-68 386,47	100

Taulukko 39. Nettoutetut tulot ja menot menomomenteilla

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2020 määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.10.01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot		8 480 144	6 927 438,34		8 485 641,75				8 474 521,82	
	Bruttotulot		10 000	15 497,75		15 497,75				15 497,75	
	Nettomenot		8 470 144	6 911 940,59	1 558 203,41	8 470 144,00	0,00	1 547 083,48	10 017 227,48	8 459 024,07	1 558 203,41
25.10.02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot		11 414 216	6 167 239,45		11 414 830,05				11 826 453,54	
	Bruttotulot		20 000	20 614,05		20 614,05				20 614,05	
	Nettomenot		11 394 216	6 146 625,40	5 247 590,60	11 394 216,00	0,00	5 659 214,09	17 053 430,09	11 805 839,49	5 247 590,60
25.10.03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot		225 433 970	199 403 304,75		225 246 398,91				246 277 752,26	
	Bruttotulot		1 000 000	812 428,91		812 428,91				812 428,91	
	Nettomenot		224 433 970	198 590 875,84	25 843 094,16	224 433 970,00	0,00	46 874 447,51	271 308 417,51	245 465 323,35	25 843 094,16
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) (A)	Bruttomenot			85 625,27		85 625,27					
	Bruttotulot										
	Nettomenot		85 625	85 625,27		85 625,27	0,00				

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

Taulukko 40. Henkilöstökulujen erittely

	2020	2019
Henkilöstökulut	185 193 763,32	0,00
Palkat ja palkkiot	178 240 143,39	
Tulosperusteiset erät	0,00	
Lomapalkkavelan muutos	6 953 619,93	
Henkilösivukulut	34 589 021,18	0,00
Eläkekulut	30 268 604,85	
Muut henkilösivukulut	4 320 416,33	
Yhteensä	219 782 784,50	0,00
Johdon palkat ja palkkiot, josta	5 252 450,66	0,00
- tulosperusteiset erät	0,00	
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	6 858,00	0,00
Johto	3 776,00	
Muu henkilöstö	3 082,00	

Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Taulukko 41. Suunnitelmanmukaiset poistoajat

Omaisuus- ryhmä		Käyttö-omaisuus-luokka	Poisto-menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännös-arvo %
Aineettomat hyödykkeet						
Aineettomat oikeudet						
11200000	Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät	1120010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
Muut pitkävaikutteiset menot						
11400000	Itse valmistetut tietojärjestelmät	1140010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
11490000	Muut pitkävaikutteiset menot	1149000	tasapoisto	3 vuotta	33	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat						
11900000	Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	1191010		ei poistoaikaa		
Aineelliset hyödykkeet						
Koneet ja laitteet						
12560000	Toimistokoneet ja laitteet	1256010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
12580000	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	1258010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
12690000	Muut koneet ja laitteet	1269010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
Kalusteet						
12700000	Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	1270030	tasapoisto	10 vuotta	10	0
12790000	Muut kalusteet	1279020	tasapoisto	10 vuotta	10	0
Muut aineelliset hyödykkeet						
12800000	Taide-esineet			ei poistoaikaa		

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Taulukko 42. Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot aineettomista hyödykkeistä

	Aineettomat hyödykkeet	
	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat
Hankintameno 1.1.2020	23 033 402,32	19 194 675,15
Lisäykset	6 763 640,05	3 358 799,05
Vähennykset	0,00	-6 763 640,05
Hankintameno 31.12.2020	29 797 042,37	15 789 834,15
Kertyneet poistot 1.1.2020	-11 031 451,01	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-4 369 916,06	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2020	-15 401 367,07	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	14 395 675,30	15 789 834,15

Taulukko 43. Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot aineellisista hyödykkeistä

	Aineelliset hyödykkeet			Yhteensä
	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.2020	1 795 899,15	267 944,60	394 497,28	44 686 418,50
Lisäykset	134 884,44	772 278,68	18 500,00	11 048 102,22
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-6 763 640,05
Hankintameno 31.12.2020	1 930 783,59	1 040 223,28	412 997,28	48 970 880,67
Kertyneet poistot 1.1.2020	-812 362,85	-100 268,53	0,00	-11 944 082,39
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-363 702,39	-75 775,55	0,00	-4 809 394,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalemmukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2020	-1 176 065,24	-176 044,08	0,00	-16 753 476,39
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	754 718,35	864 179,20	412 997,28	32 217 404,28

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Taulukko 44. Rahoitustuotot- ja kulut

Rahoitustuotot			Muutos
	2020	2019	2020-2019
Korot euromääräisistä saamisista	344 083,58	0,00	344 083,58
Osingot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	113,50	0,00	113,50
Rahoitustuotot yhteensä	344 197,08	0,00	344 197,08
Rahoituskulut			Muutos
	2020	2019	2020-2019
Korot euromääräisistä veloista	127 115,37	0,00	127 115,37
Muut rahoituskulut	15,00	0,00	15,00
Rahoituskulut yhteensä	127 130,37	0,00	127 130,37
Netto	217 066,71	0,00	217 066,71

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Kirjanpitoyksiköllä ei ole takauksia ja takuita

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

Taulukko 45. Monivuotiset vastuut: tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

Euroa	Talousarvio- menot 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	29 340 392,63	32 151 558,39	28 526 684,13	27 099 856,40	140 327 732,20	228 105 831,12

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

Taulukko 46. Monivuotiset vastuut: muut sopimukset ja sitoumukset

Euroa	Talousarvio- menot 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset						
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 15 Velan muutokset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 16 Velan maturiteettijakautuma ja duraatio

Ei ilmoitettavaa.

Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Täydentävä tieto tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön tiivuoden 2020 alkusaldoihin

Oikeusministeriö vahvisti vuoden 2019 tilinpäätöksen yhteydessä talousarvion alkusaldojen siirtämisen 1.1.2020 perustetulle Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikölle. Uuteen kirjanpitoyksikköön 155 siirrettiin tuomioistuimien toimintamenomomenttien vuodelta 2019 vuodelle 2020 siirtyneet määrärahat sekä talousarviotilin 620 saldo. Lisäksi liikekirjanpidon alkusaldo jaettiin oikeusministeriön kirjanpitoyksiköstä tuomioistuinlaitokseen. Edellisten tilikausien pääoman muutoksen saldo jaettiin laskennallisesti.

Taulukko 47. Talousarvion alkusaldojen siirto

Siirretyn määrärahan numerotunnus	Nimi	Kirjanpitoyksikkö	Alkusaldo varainhoitovuoden alussa	Aikaisemmat alkusaldo-muutokset varainhoitovuonna +/-	Uusi muutos +/-	Alkusaldo muutoksen jälkeen
1	2	3	4	5	6	7
419251001	Korkeimman oikeuden toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	150	1 547 083,48	0,00	-1 547 083,48	0,00
419251001	Korkeimman oikeuden toimintamenot (nettob) siirtomääräraha 2 v)	155	0,00	0,00	1 547 083,48	1 547 083,48
419251002	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2v)	150	5 659 214,09	0,00	-5 659 214,09	0,00
419251002	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2v)	155	0,00	0,00	5 659 214,09	5 659 214,09
419251003	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	150	46 874 447,51	0,00	-46 874 447,51	0,00
419251003	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	155	0,00	0,00	46 874 447,51	46 874 447,51
620	Talousarviomenot, jotka odottavat kirjaamista talousarviotilille	150	8 826,92	0,00	-8 826,92	0,00
620	Talousarviomenot, jotka odottavat kirjaamista talousarviotilille	155	0,00	0,00	8 826,92	8 826,92

Taulukko 48. Liikekirjanpidon alkusaldojen siirto Oikeusministeriön kirjanpitoyksiköstä (1500) Tuomioistuinlaitoksen (1550) kirjanpitoyksikköön

		OM (1500) 31.12.2019	OM (1500) 1.1.2020	TI (1550) 1.1.2020
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK SIIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
11400000	Itse valmistetut ja teetetyt tietojärje	15 868 613,32	3 866 662,01	12 001 951,31
11490000	Muut pitkävaikutteiset menot	142 632,21	142 632,21	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot		16 011 245,53	4 009 294,22	12 001 951,31
11910000	Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuus	19 194 675,15	0,00	19 194 675,15
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		19 194 675,15	0,00	19 194 675,15
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ		35 205 920,68	4 009 294,22	31 196 626,46
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
12560000	Toimistokoneet ja laitteet	14,33	14,33	0,00
12580000	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	715 310,63	0,00	715 310,63
12690000	Muut koneet ja laitteet	268 225,67	0,00	268 225,67
Koneet ja laitteet		983 550,63	14,33	983 536,30
12700000	Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	213 603,86	91 299,09	122 304,77
12790000	Muut kalusteet	45 371,30	0,00	45 371,30
Kalusteet		258 975,16	91 299,09	167 676,07
12800000	Taide-esineet	394 497,28	0,00	394 497,28
Muut aineelliset hyödykkeet		394 497,28	0,00	394 497,28
12940000	Muut ennakkomaksut	60 584,60	0,00	60 584,60
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		60 584,60	0,00	60 584,60
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ		1 697 607,67	91 313,42	1 606 294,25
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ		36 903 528,35	4 100 607,64	32 802 920,71
VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
17000000	Myyntisaamiset (T)	5 160,49	5 160,49	8 069 857,12
17000100	Myyntisaamiset (T), Kieku-reskontra	11 944 079,34	3 913 092,33	0,00
17008000	Myyntisaamiset, sisäiset (T)	0,00		147 695,36
17008100	Myyntisaamiset, Kieku-reskontra, sisäis	245 417,80	103 218,38	0,00
Myyntisaamiset		12 194 657,63	4 021 471,20	8 217 552,48
17390000	Muut siirtosaamiset (T)	189 630,67	151 828,81	37 801,86
17398000	Siirtosaamiset, sisäiset (T)	278 484,32	278 484,32	0,00
Siirtosaamiset		468 114,99	430 313,13	37 801,86
17490000	Muut lyhytaikaiset saamiset (T)	194,82	1,69	193,13
17490100	Muut lyhytaikaiset saamiset (T), Kieku-	89 632,68	50 762,57	0,00

17490300	Muut lyhytaikaiset saamiset (T), palkat	249 268,90	249 268,90	0,00
17498100	Muut lyhytaikaiset saamiset, Kieku-resk	101 274,95	95 779,01	0,00
Muut lyhytaikaiset saamiset		440 371,35	395 812,17	193,13
17910000	Annetut etukäteisvarat	8 826,92	0,00	8 826,92
Ennakkomaksut		8 826,92	0,00	8 826,92
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ		13 111 970,89	4 847 596,50	8 264 374,39
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
19110502	Muut maksuliiketililit (T), OP 2	255,50	255,50	0,00
19110503	Muut maksuliiketililit (T), OP 3	500,00	0,00	500,00
Kirjanpitoyksikön tulotilit		755,50	255,50	500,00
19390001	Muut pankkitilit (T) 1	11 377,31	0,00	11 377,31
19390002	Muut pankkitilit (T) 2	10 981,82	0,00	10 981,82
Muut pankkitilit		22 359,13	0,00	22 359,13
19980101	Rahaliikkeen selvittelytili (T)	65,52	65,52	0,00
Sisäisen rahaliikkeen tilit		65,52	65,52	0,00
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT YHTEENSÄ		23 180,15	321,02	22 859,13
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		13 135 151,04	4 847 917,52	8 287 233,52
VASTAAVAA YHTEENSÄ		50 038 679,39	8 948 525,16	41 090 154,23

Liite A Hovioikeuksien tulostavoitteiden toteutuminen

Taulukko 49. Helsingin hovioikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

HELSINGIN HOVIOIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/ Tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert.ed. vuosi
Saapuneet asiat	2 978	3 065	3 300	2 541	-23 %	-17 %
Ratkaistut asiat	2 724	2 846	3 300	2 616	-21 %	-8 %
Siirtyneet asiat	1 660	1 879	2 250	1 815	-19 %	-3 %
Yli 12 kk vireillä olevat asiat	186	288	180	545	203 %	89 %
Työmäärä	6 922	6 441	7 993	6 389	-20 %	-1 %
Henkilöstömäärä (htv)	146,0	157,9	163,6	160,2	-3,4	2,4
Toimintameno- määräraha (euroa)	13 070 987	13 953 853	14 583 300	14 422 838	-1 %	3 %
Keskim. käsitteleyaika (kk)	6,3	6,9	6,0	7,7	1,7	0,8
Pääkäsitteleyt	860	781	1 034	695	-33 %	-11 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	<i>32 %</i>	<i>27 %</i>	<i>31 %</i>	<i>27 %</i>		
Jatkokäsitteleylupaa ei myönnetty	909	1 053	1 045	824	-21 %	-22 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	<i>33 %</i>	<i>37 %</i>	<i>32 %</i>	<i>31 %</i>		
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 888	2 167	1 824	2 258	24 %	4 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	47	41	49	40	-18 %	-2 %

Taulukko 50. Itä-Suomen hovioikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

ITÄ-SUOMEN HOVIOIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/Tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tavoite	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	1 254	1 259	1 360	1 187	-13 %	-6 %
Ratkaistut asiat	1 240	1 291	1 360	1 170	-14 %	-9 %
Siirtyneet asiat	364	333	424	350	-17 %	5 %
Yli 12 kk vireillä olevat asiat	7	2	5	20	300 %	900 %
Työmäärä	2 735	2 736	3 062	2 518	-18 %	-8 %
Henkilöstömäärä (htv)	66,7	65,6	64,1	63,2	-0,9	-2,4
Toimintamenoääräraha (euroa)	5 624 154	5 605 440	5 647 300	5 476 034	-3 %	-2 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	3,5	3,7	3,5	3,7	0,2	0,0
Pääkäsittelyt	284	304	340	281	-17 %	-8 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	<i>23 %</i>	<i>24 %</i>	<i>25 %</i>	<i>24 %</i>		
Jatkokäsittelylupaa ei myönnetty	464	472	518	441	-15 %	-7 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	<i>37 %</i>	<i>37 %</i>	<i>38 %</i>	<i>38 %</i>		
Taloudellisuus (€/työmäärä)	2 056	2 049	1 845	2 175	18 %	6 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	41	42	48	40	-17 %	-4 %

ROVANIEMEN HOVIOIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/ Tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. edell. vuosi
Saapuneet asiat	935	956	1 000	855	-15 %	-11 %
Ratkaistut asiat	1 016	930	1 000	895	-11 %	-4 %
Siirtyneet asiat	305	331	305	292	-4 %	-12 %
Yli 12 kk vireillä olevat asiat	4	7	10	26	160 %	271 %
Työmäärä	2 270	2 212	2 278	2 009	-12 %	-9 %
Henkilöstömäärä (htv)	52,1	50,9	52,18	52,8	0,6	1,9
Toimintameno- määräraha (euroa)	4 242 080	4 357 121	4 733 600	4 567 780	-4 %	5 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	5,1	4,4	5	4,4	-0,6	0,0
Pääkäsitellyt	208	208	215	182	-15 %	-13 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	20 %	22 %	22 %	20 %		
Jatkokäsittelylupaa ei myönnetty	320	301	400	334	-17 %	11 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	31 %	32 %	40 %	37 %		
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 869	1 970	2 078	2 274	9 %	15 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	44	44	44	38	-13 %	-13 %

Taulukko 51. Rovaniemen hovioikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

Taulukko 52. Turun hovioikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

TURUN HOVIOIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/ Tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. edell. vuosi
Saapuneet asiat	2 000	2 017	1 950	1 761	-10 %	-13 %
Ratkaistut asiat	2 060	2 016	2 000	1 875	-6 %	-7 %
Siirtyneet asiat	1 078	1 079	1 337	959	-28 %	-11 %
Yli 12 kk vireillä olevat asiat	116	164	110	126	15 %	-23 %
Työmäärä	4 545	4 268	4 801	4 165	-13 %	-2 %
Henkilöstömäärä (htv)	96,7	96,8	98,1	98,7	0,6	1,9
Toimintamenoääräraha (euroa)	7 826 215	7 997 412	8 205 500	8 049 723	-2 %	1 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	6,2	6,3	6,4	7,2	0,8	0,9
Pääkäsittelyt	510	490	510	464	-9 %	-5 %
Osuus ratkaistuista	25 %	24 %	26 %	25 %		
Jatkokäsittelylupaa ei myönnetty	781	740	645	664	3 %	-10 %
Osuus ratkaistuista	38 %	37 %	32 %	35 %		
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 722	1 874	1 709	1 933	13 %	3 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	47	44	49	42	-14 %	-4 %

Taulukko 53. Vaasan hovioikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

VAASAN HOVIOIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/ Tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	1 149	1 156	1 150	1 025	-11 %	-11 %
Ratkaistut asiat	1 137	1 144	1 150	1 142	-1 %	0 %
Siirtyneet asiat	515	527	550	410	-25 %	-22 %
Yli 12 kk vireillä olevat asiat	50	55	50	36	-28 %	-35 %
Työmäärä	2 625	2 641	2 846	2 654	-7 %	1 %
Henkilöstömäärä (htv)	57,0	55,8	59	57,7	-1,3	1,8
Toimintamenoääräraha (euroa)	4 597 075	4 706 986	4 922 000	4 807 880	-2 %	2 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	5,2	5,8	5,5	6,0	0,5	0,2
Pääkäsittelyt	339	301	330	297	-10 %	-1 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	<i>30 %</i>	<i>26 %</i>	<i>29 %</i>	<i>26 %</i>		
Jatkokäsittelylupaa ei myönnetty	398	369	360	378	5 %	2 %
<i>Osuus ratkaistuista</i>	<i>35 %</i>	<i>32 %</i>	<i>31 %</i>	<i>33 %</i>		
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 751	1 783	1 730	1 812	5 %	2 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	46	47	48	46	-5 %	-3 %

Liite B Hallinto-oikeuksien tulostavoitteiden toteutuminen

Taulukko 54. Helsingin hallinto-oikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	7 301	7 963	8 270	7 408	-10 %	-7 %
Ratkaistut asiat	8 274	7 767	7 735	6 874	-11 %	-11 %
Vireillä olevat asiat	4 675	4 820	5 210	5 416	4 %	12 %
Yli 12kk vireillä olevat asiat	509	401	400	511	28 %	27 %
Työmäärä	13 076	10 495	12 181	9 522	-22 %	-9 %
Henkilöstömäärä (htv)	202,2	182,6	188,8	181,3	-7,5	-1,2
Toimintameno-määräraha (euroa)	15 301 884	14 408 009	14 198 543	14 121 000	-1 %	-2 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	9,2	7,9	8,0	8,6	0,6	0,7
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 170	1 373	1 166	1 483	27 %	8 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	65	57	65	53	-19 %	-9 %

Taulukko 55. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	2 709	2 903	3 000	2 881	-4 %	-1 %
Ratkaistut asiat	2 707	2 581	2 700	2 686	-1 %	4 %
Vireillä olevat asiat	1 757	2 053	2 126	2 256	6 %	10 %
Yli 12kk vireillä olevat asiat	253	276	250	296	18 %	7 %
Työmäärä	4 568	4 177	4 612	4 575	-1 %	10 %
Henkilöstömäärä (htv)	60,9	62,3	66,0	65,3	-0,7	3,1
Toimintameno-määräraha (euroa)	4 854 531	5 042 287	5 135 652	5 313 452	3 %	5 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	8,1	8,5	8,0	9,6	1,6	1,1
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 063	1 207	1 114	1 161	4 %	-4 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	75	67	70	70	0 %	4 %

Taulukko 56. Itä-Suomen hallinto-oikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

ITÄ-SUOMEN HALLINTO- OIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/ tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	3 011	3 176	3 715	3 072	-17 %	-3 %
Ratkaistut asiat	3 422	3 471	3 615	3 362	-7 %	-3 %
Vireillä olevat asiat	2 025	1 703	1 932	1 431	-26 %	-16 %
Yli 12kk vireillä olevat asiat	530	206	550	121	-78 %	-41 %
Työmäärä	5 198	4 976	5 421	4 575	-16 %	-8 %
Henkilöstömäärä (htv)	73,9	74,3	81,8	83,2	1,4	8,9
Toimintameno- määräraha (euroa)	5 550 596	5 711 523	6 012 724	6 358 332	6 %	11 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	8,6	8,3	9,0	6,6	-2,4	-1,7
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 068	1 148	1 109	1 390	25 %	21 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	70	67	66	55	-17 %	-18 %

Taulukko 57. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	1 909	2 046	2 000	2 140	7 %	5 %
Ratkaistut asiat	2 858	2 444	2 100	2 218	6 %	-9 %
Vireillä olevat asiat	1 824	1 427	1 122	1 351	20 %	-5 %
Yli 12kk vireillä olevat asiat	619	160	210	190	-10 %	19 %
Työmäärä	5 736	4 418	4 092	3 803	-7 %	-14 %
Henkilöstömäärä (htv)	74,2	69,0	59,5	63,0	3,5	-6,0
Toimintameno-määräraha (euroa)	5 507 092	5 309 755	5 194 445	4 779 540	-8 %	-10 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	12,6	12,0	12,0	8,3		-3,7
Taloudellisuus (€/työmäärä)	960	1 202	1 269	1 257	-1 %	5 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	77	64	69	60	-12 %	-6 %

Taulukko 58. Turun hallinto-oikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

TURUN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	2 087	2 232	2 350	2 157	-8 %	-3 %
Ratkaistut asiat	2 352	2 088	2 110	1 836	-13 %	-12 %
Vireillä olevat asiat	1 614	1 752	1 894	2 074	10 %	18 %
Yli 12kk vireillä olevat asiat	356	273	50	583	1066 %	114 %
Työmäärä	4 074	3 538	3 423	2 963	-13 %	-16 %
Henkilöstömäärä (htv)	66,8	66,4	63,5	66,0	2,5	-0,3
Toimintameno-määräraha (euroa)	5 037 664	5 215 832	5 023 622	5 199 747	4 %	0 %
Keskim. käsittelyaika (kk)	9,4	9,7	8,0	9,6	1,6	-0,1
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 237	1 474	1 468	1 755	20 %	19 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	61	53	54	45	-17 %	-16 %

Taulukko 59. Vaasan hallinto-oikeuden tulostavoitteiden toteutuminen 2018–2020

VAASAN HALLINTO- OIKEUS	Toteutuma 2018	Toteutuma 2019	Arvio/ tavoite 2020	Toteutuma 2020	Vert. tav.	Vert. ed. vuosi
Saapuneet asiat	1 625	1 581	1 650	1 623	-2 %	3 %
Ratkaistut asiat	1 561	1 494	1 650	1 552	-6 %	4 %
Vireillä olevat asiat	1 614	1 683	1 626	1 753	8 %	4 %
Yli 12kk vireillä olevat asiat	614	673	350	685	96 %	2 %
Työmäärä	3 455	3 210	3 656	3 213	-12 %	0 %
Henkilöstömäärä (htv)	74,5	76,6	79,0	78,9	-0,1	2,3
Toimintameno- määräraha (euroa)	5 688 290	5 921 777	6 308 759	6 059 927	-4 %	2 %
Keskim. käsitteleyaika (kk)	12,2	13,1	12,7	13,5	0,8	0,4
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 646	1 845	1 726	1 886	9 %	2 %
Tuottavuus (työmäärä/htv)	46	42	46	41	-12 %	-3 %

Liite C Käräjäoikeuksien työmäärä, henkilötyövuodet, toimintamenot, tuottavuus, taloudellisuus, asiamäärät ja käsittelyajat (Käräjäoikeusverkosto uudistui vuonna 2019 ja vuoden 2018 vertailutietoja ei esitetä)

*) Työmäärä= työmääräpainotettu ratkaistujen asioiden lukumäärä. Luku on laskettu suhteuttamalla eri asiaryhmissä ratkaistut asiat niiden laadun ja vaativuustason mukaan.

Taulukko 60. Käräjäoikeuksien työmäärä, henkilötyövuodet ja toimintamenot

Alioikeus	Työmäärä (*)					Henkilötyövuosien määrä ¹⁾				Toimintamenot, euroa			
		Toteutunut 2019	Toteutunut 2020	Tulos- tavoite 2020	Poikk. tavoit.	Toteutunut 2019	Toteutunut 2020	Tulos- tavoite 2020	Poikk. tavoit.	Toteutunut 2019	Toteutunut 2020	Tulostavoite 2020	Poikk. tavoit.
Yhteensä	222 818	219 440	239 350	-8 %	1 910	1 950	1 926	24	140 266 941	143 791 575	143 897 183	-0,1 %	
1) Ahvenanmaan käräjäoikeudessa on lisäksi kolme henkilötyövuotta hallinto-oikeusasioissa (sisältyy koko maan yhteissummaan).													
Ahvenanmaa	1 053	985	925	7 %	11,6	11,2	11,1	0	1 016 248	987 620	984 477	0,3 %	
Etelä-Karjala	4 524	3 380	3 950	-14 %	48,3	43,7	42,0	2	3 143 777	3 635 548	3 333 333	9,1 %	
Etelä-Pohjanmaa	6 077	5 080	6 120	-17 %	52,7	50,6	50,1	0	3 995 735	3 969 402	4 053 300	-2,1 %	
Etelä-Savo	5 313	4 281	4 848	-12 %	49,0	45,4	44,3	1	3 798 371	3 308 150	3 399 500	-2,7 %	
Helsinki	35 383	35 143	37 825	-7 %	349,3	353,8	350,3	4	27 209 253	27 962 161	27 871 474	0,3 %	
Itä-Uusimaa	22 495	24 302	26 145	-7 %	184,4	199,4	195,5	4	13 821 106	14 932 301	14 248 000	4,8 %	
Kainuu	2 391	1 992	2 552	-22 %	25,1	24,1	23,8	0	1 714 018	1 619 217	1 758 297	-7,9 %	
Kanta-Häme	6 393	5 067	5 166	-2 %	51,5	50,3	50,3	0	3 947 524	3 647 631	4 082 503	-10,7 %	
Keski-Suomi	9 848	9 122	9 998	-9 %	82,1	81,3	79,0	2	5 779 262	5 746 969	6 197 227	-7,3 %	
Kymenlaakso	6 661	13 263	15 090	-12 %	68,0	83,5	85,0	-1	4 912 924	5 937 896	5 763 248	3,0 %	
Lappi	8 042	8 237	9 170	-10 %	74,7	76,5	74,7	2	5 481 768	5 510 268	5 510 000	0,0 %	
Länsi-Uusimaa	17 501	14 460	16 414	-12 %	139,4	133,5	135,0	-1	10 486 481	10 238 967	10 557 400	-3,0 %	
Oulu	14 905	14 195	15 484	-8 %	125,0	131,6	126,5	5	9 046 847	9 259 010	9 159 000	1,1 %	
Pirkanmaa	24 324	24 526	24 154	2 %	152,3	166,6	162,0	5	10 573 798	11 240 464	11 297 011	-0,5 %	
Pohjanmaa	8 022	11 177	12 327	-9 %	76,8	86,7	84,2	2	5 637 666	6 161 821	5 931 000	3,9 %	
Pohjois-Karjala	5 473	4 354	4 474	-3 %	45,3	43,5	43,0	1	3 278 377	3 108 805	3 275 700	-5,1 %	
Pohjois-Savo	9 255	7 147	9 386	-24 %	83,6	80,6	78,4	2	6 151 335	6 145 574	6 123 733	0,4 %	
Päijät-Häme	7 404	6 032	5 898	2 %	68,0	64,0	65,5	-2	5 145 697	4 988 056	5 136 290	-2,9 %	
Satakunta	8 090	6 397	7 324	-13 %	65,1	61,4	61,5	0	4 531 455	4 380 218	4 407 820	-0,6 %	
Varsinais-Suomi	19 667	20 299	22 098	-8 %	154,5	159,6	160,8	-1	10 595 299	11 011 498	10 807 870	1,9 %	
	222 818	219 440	239 350	-8 %	1 906,5	1 947,3	1 923,0	24	140 266 941	143 791 575	143 897 183	-0,1 %	

Taulukko 61. Käräjäoikeuksien tuottavuus ja taloudellisuus

Alioikeus	Tuottavuus (työmäärä/henkilötyövuodet)				Taloudellisuus			
	Toteutunut 2019	Toteutunut 2020	Tulostavoite 2020	Poikk. tavoit.	Toteutunut 2019	Toteutunut 2020	Tulostavoite 2020	Poikk. tavoit.
Yhteensä	117	113	124	-9 %	630	655	601	9 %
Ahvenanmaa	91	88	83	5 %	965	1 003	1 065	-6 %
Etelä-Karjala	94	77	94	-18 %	695	1 076	844	27 %
Etelä-Pohjanmaa	115	100	122	-18 %	658	781	662	18 %
Etelä-Savo	108	94	109	-14 %	715	773	701	10 %
Helsinki	101	99	108	-8 %	769	796	737	8 %
Itä-Uusimaa	122	122	134	-9 %	614	614	545	13 %
Kainuu	95	83	107	-23 %	717	813	689	18 %
Kanta-Häme	124	101	103	-2 %	617	720	790	-9 %
Keski-Suomi	120	112	127	-11 %	587	630	620	2 %
Kymenlaakso	98	159	178	-11 %	738	448	382	17 %
Lappi	108	108	123	-12 %	682	669	601	11 %
Länsi-Uusimaa	126	108	122	-11 %	599	708	643	10 %
Oulu	119	108	122	-12 %	607	652	592	10 %
Pirkanmaa	160	147	149	-1 %	435	458	468	-2 %
Pohjanmaa	104	129	146	-12 %	703	551	481	15 %
Pohjois-Karjala	121	100	104	-4 %	599	714	732	-2 %
Pohjois-Savo	111	89	120	-26 %	665	860	652	32 %
Päijät-Häme	109	94	90	5 %	695	827	871	-5 %
Satakunta	124	104	119	-12 %	560	685	602	14 %
Varsinais-Suomi	127	127	137	-7 %	539	542	489	11 %
	117	113	124	-9 %	630	655	601	9 %

Taulukko 62. Käräjäoikeuksien asiamäärät

Alioikeus	Toteutunut asioiden määrä 2019		Vireillä	Toteutunut asioiden määrä 2020			Arvio 2020	Tulostavoite 2020		Ratkaistut poik. tavoite
	Saapuneet	Ratkaistut		Saapuneet	Ratkaistut	Vireillä		Saapuneet	Ratkaistut	
Yhteensä	577 203	549 739	158 364	525 444	543 117	142 618	559 550	569 929	-5 %	
Mediaani	20 314	20 906	4 152	7 081	8 405	2 905	7 197	9 297	-10 %	
Keskiarvo	28 860	27 487	7 918	26 272	27 156	7 131	27 978	28 496	-5 %	
Ahvenanmaa	1 830	1 873	490	1 595	1 614	486	1 854	1 872	-14 %	
Etelä-Karjala	10 044	11 643	1 057	3 011	3 111	1 003	3 622	3 622	-14 %	
Etelä-Pohjanmaa	13 061	14 889	2 276	4 272	5 261	1 292	4 595	5 495	-4 %	
Etelä-Savo	11 440	14 786	2 210	3 599	4 188	1 630	3 745	4 455	-6 %	
Helsinki	82 396	71 720	34 606	76 225	84 189	26 798	78 320	77 130	9 %	
Itä-Uusimaa	73 229	63 658	22 370	89 321	90 027	21 685	90 940	90 940	-1 %	
Kainuu	5 164	5 670	488	1 652	1 657	486	2 164	1 906	-13 %	
Kanta-Häme	15 157	16 130	1 677	4 210	4 555	1 465	4 270	4 036	13 %	
Keski-Suomi	21 346	24 050	2 832	7 503	7 612	2 736	7 568	7 773	-2 %	
Kymenlaakso	38 085	25 409	15 952	76 841	77 747	15 113	85 270	85 270	-9 %	
Lappi	21 198	17 568	7 869	22 729	21 204	9 400	22 760	23 895	-11 %	
Länsi-Uusimaa	35 832	39 792	7 031	11 657	12 581	6 138	11 375	11 525	9 %	
Oulu	37 096	36 191	8 235	32 927	33 366	7 787	36 530	36 530	-9 %	
Pirkanmaa	58 538	55 674	14 372	63 134	65 568	13 161	70 355	70 385	-7 %	
Pohjanmaa	28 617	22 844	9 663	45 547	45 801	9 314	52 231	52 587	-13 %	
Pohjois-Karjala	12 147	14 313	1 089	3 914	3 858	1 183	3 640	3 660	5 %	
Pohjois-Savo	19 429	22 138	2 518	6 658	6 173	3 073	6 825	6 855	-10 %	
Päijät-Häme	17 813	19 221	1 715	5 435	5 431	1 794	4 931	5 036	8 %	
Satakunta	18 174	19 674	5 471	5 637	9 198	1 920	5 820	10 820	-15 %	
Varsinais-Suomi	56 607	52 496	16 443	59 577	59 976	16 154	62 735	66 137	-9 %	
	577 203	549 739	158 364	525 444	543 117	142 618	559 550	569 929	-5 %	

Taulukko 63. Käräjäoikeuksien käsittelyajat

Alioikeus	Toteutuneet käsittelyajat (kk) 2019				Toteutuneet käsittelyajat (kk) 2020				Tulosneuvotteluissa sovitut käsittelyajat (kk)			
	Rikos-asiat	Laajat riita-as.	Summaariset	Velkaj.	Rikos-asiat	Laajat riita-as.	Summaariset	Velkaj.	Rikos-asiat	Laajat riita-as.	Summaariset	Velkaj.
Yhteensä	4,8	9,7	2,7	6,5	5,3	9,2	3,0	6,2	4,6	10,0	3,1	6,3
Mediaani	4,4	8,0	2,4	6,0	4,6	8,1	6,9	5,9	4,0	8,1	2,4	6,3
Keskiarvo	4,5	8,8	2,7	6,5	4,8	9,5	6,0	5,9	4,4	8,9	2,5	6,4
Ahvenanmaa	7,5	12,9	2,3	10,3	5,4	17,2	2,0	6,6	8,5	13,0	2,3	7,0
Etelä-Karjala	3,2	8,2	3,2	6,0	3,6	5,1	14,7	4,4	2,5	7,6	2,5	6,0
Etelä-Pohjanmaa	2,8	6,5	3,2	5,6	3,3	5,6	8,4	3,9	3,0	7,5	3,0	6,5
Etelä-Savo	5,6	10,5	4,1	8,8	5,6	9,9	7,4	6,9	5,0	10,5	6,5	8,5
Helsinki	7,1	14,6	3,8	5,4	8,4	11,9	4,5	5,2	6,5	16,2	3,4	5,3
Itä-Uusimaa	5,8	8,4	2,4	7,2	6,0	7,8	2,4	6,6	5,0	9,5	4,0	5,0
Kainuu	3,7	7,7	1,4	4,5	3,3	29,1	7,1	3,7	3,5	8,0	0,0	6,0
Kanta-Häme	4,1	7,5	1,8	5,5	3,8	6,8	7,7	5,3	4,0	6,5	1,4	5,0
Keski-Suomi	4,5	7,0	2,0	8,4	4,8	7,1	8,5	7,5	4,2	7,5	0,0	9,0
Kymenlaakso	3,4	7,6	1,9	5,9	3,9	4,9	2,4	6,3	2,9	8,2	4,0	5,4
Lappi	4,4	8,8	2,9	7,9	4,5	8,6	4,4	7,5	4,3	8,0	2,6	8,0
Länsi-Uusimaa	5,8	10,2	3,3	7,6	7,5	10,7	9,1	6,4	5,5	10,0	0,0	7,0
Oulu	4,7	6,4	2,1	8,0	4,8	5,4	2,3	9,2	4,0	6,5	2,0	7,0
Pirkanmaa	4,1	7,3	2,2	6,1	4,3	8,4	2,5	6,7	4,0	7,2	2,0	5,5
Pohjanmaa	4,7	10,3	1,8	6,0	5,8	9,7	2,1	5,4	4,5	9,6	2,0	6,5
Pohjois-Karjala	3,1	6,2	2,5	5,7	4,2	6,9	7,3	5,0	3,5	6,1	0,0	5,8
Pohjois-Savo	4,4	14,5	2,6	6,8	5,3	13,8	9,6	7,3	4,0	11,2	3,0	7,0
Päijät-Häme	2,9	5,5	1,9	5,1	3,7	5,5	6,8	5,4	3,8	8,8	0,0	7,6
Satakunta	3,0	7,4	5,5	3,6	3,7	7,2	8,0	4,1	4,5	7,8	8,0	4,5
Varsinais-Suomi	4,3	8,4	2,4	4,9	4,7	8,4	2,7	4,3	4,0	8,5	2,5	4,6
	4,8	9,7	2,7	6,5	5,3	9,2	3,0	6,2	4,6	10,0	3,1	6,3

Liite D Käräjäoikeuksiin saapuneet rikos- ja siviiliasiat

Taulukko 64. Käräjäoikeuksiin saapuneet rikosasiat

Rikosryhmien alaluokittelu	1.1.2019 - 31.12.2019	1.1.2020 - 31.12.2020	% - osuus	Muutos, kpl	% - muutos
Yhteensä	54 359	56 932	100 %	2 573	5 %
A1 Varkaudet yms.	9 357	9 262	16 %	-95	-1 %
A2 Luvaton käyttö	270	320	1 %	50	19 %
A3 Ryöstö, kiristys	562	677	1 %	115	20 %
A4 Vahingonteko	1 395	1 570	3 %	175	13 %
A5 Kavallus	480	470	1 %	-10	-2 %
A6 Talousrikokset yms.	5 144	5 342	9 %	198	4 %
A7 Muut omaisuusrikokset	423	431	1 %	8	2 %
B1 Henkirikokset	267	293	1 %	26	10 %
B2 Pahoinpitely, vamma- ja kuolemantuottamus	6 426	6 682	12 %	256	4 %
C1 Seksuaalirikokset	855	1 017	2 %	162	19 %
D1 Rikokset julkista viranomaista jne.	1 876	1 919	3 %	43	2 %
E1 Liikenteen vaarantaminen, liikennerikkomus yms.	5 328	6 420	11 %	1 092	20 %
E2 Liikennejuopumus	6 668	5 921	10 %	-747	-11 %
E3 Törkeä rattijuopumus	5 976	6 062	11 %	86	1 %
F1 Rauhan rikkominen yms.	1 873	2 043	4 %	170	9 %
F3 Työ-,virka-, ymp.- aineett.oik.louk.rikokset	259	327	1 %	68	26 %
F4 Huumausainerikokset	4 373	5 723	10 %	1 350	31 %
G1 Alkoholilakirikokset	33	30	0 %	-3	-9 %
H1 Muita lakeja ja asetuksia vastaan	1 327	807	1 %	-520	-39 %
F2 Sotilasrikokset	402	426	1 %	24	6 %
F5 Muut rikoslakia vast.tehdyt rikokset	1 065	1 190	2 %	125	12 %

Taulukko 65. Käräjäoikeuksiin saapuneet siviiliasiat

SAAPUNEIDEN SIVILIASIOIDEN ASIRAKENNE	Vertailu- jakso	Muutos	Muutos %	Kaikki yhteensä	% -Osuus	Laajat riita- asiat		Erill. turv. toimias.	Yhteensä :	Summaa- riiset riita- asiat	Insolvenssi- asiat			Yhteensä :	Muut hakemusasiat			
						Maa- oikeusasiat	Laajana vireille t.				Yksityshenk. velkajärjestely	Konkurssi	Ulosotto- valitus		Hakemusasia, yrityssaneeraus	Avioeroasiat	Muut	Yhteensä :
ASIARYHMÄ	497 482	-54 376	-10,9 %	443 106	100 %	314	9 030	171	9 515	382 381	4 514	2 321	1 150	435	8 420	17 058	25 732	42 790
1 PERHEOIKEUS	1 964	73	3,7 %	2 037	0,5 %		2 020		2 020					0		17	17	
2 HOLHOUS	6	-5	-83,3 %	1	0,0 %		1		1					0			0	
3 PERINTÖ- JA TESTAMENTTIOIKEUS	401	-252	-62,8 %	149	0,0 %		147		147					0		2	2	
4 KIINTEÄ OMAISUUS	1 417	-176	-12,4 %	1 241	0,3 %	1	373		374	865				0		2	2	
5 HUONEENVUOKRA- ASIAT	24 641	-1 947	-7,9 %	22 694	5,1 %		528		528	22 166				0			0	
6 IRTAIN OMAISUUS	47 709	-1 838	-3,9 %	45 871	10,4 %		554		554	45 317				0			0	
7 AINEETON OIKEUS	4	-2	-50,0 %	2	0,0 %		2		2					0			0	
8 VELKA- TAI SAAMISSUHDE	321 752	-46 854	-14,6 %	274 898	62,0 %		1 329		1 329	273 568				0		1	1	
9.1 TYÖSUHDE JA TASA- ARVO	985	-27	-2,7 %	958	0,2 %		952		952	5				0		1	1	
9.2 TOIMEKSIANTOSOPIMUS	40 341	-2 456	-6,1 %	37 885	8,5 %		1 185	1	1 186	36 699				0			0	
10 MERIOIKEUS	4	1	25,0 %	5	0,0 %		3		3					0		2	2	
11 VAKUUTUSSOPIMUS	76	-4	-5,3 %	72	0,0 %		65		65	7				0			0	
12 VAKUUTUKSENANTAJAN TAKAUTUMISOIKEUS	173	-99	-57,2 %	74	0,0 %		13		13	61				0			0	
13 SOPIMUSSUHTEEN ULKOPUOLINEN KORVAUSVASTUU	801	-32	-4,0 %	769	0,2 %		744		744	23				0		2	2	
14 YHTEISÖ JA SÄÄTIÖ	2 184	329	15,1 %	2 513	0,6 %		345		345	2 166				0		2	2	
15 OMISTUSOIKEUS ULOSMITATTUUN	0	0		0					0					0			0	

IRTAIMEEN OMAISUUTEEN																		
16 KONKURSSI	289	-48	-16,6 %	241	0,1 %		234		234			3		3		4	4	
17 VELKAJÄRJESTELY JA SANEERAUSMENETTELY	43	-34	-79,1 %	9	0,0 %		9		9					0			0	
18 TURVAAMISTOIMET, HÄÄDÖT JA VIRKA-AVUT	70	-2	-2,9 %	68	0,0 %		3	65	68					0			0	
18 TURVAAMISTOIMET, HÄÄDÖT, VIRKA-AVUT	1 223	274	22,4 %	1 497	0,3 %		75	103	178	1 304				0		15	15	
19 MUU RIITA-ASIA	463	166	35,9 %	629	0,1 %		391		391	188			1	1		49	49	
20 MAAOIKEUSASIAT	245	26	10,6 %	271	0,1 %	248	21		269					0		2	2	
25 LAPSLAISEN KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	3 685	-139	-3,8 %	3 546	0,8 %		1		1					0	4	3 541	3 545	
26 AVOLIITTO JA AVOLIITTO-OIKEUS	17 961	-409	-2,3 %	17 552	4,0 %				0					0	17 021	531	17 552	
28 HOLHOUSASIAT	11 262	-1 650	-14,7 %	9 612	2,2 %				0					0	7	9 605	9 612	
29 PERINTÖ- JA TESTAMENTTIOIKEUS	1 561	224	14,3 %	1 785	0,4 %		10		10					0		1 775	1 775	
30 YKSITYISHENKILÖN VELKAJÄRJESTELY	4 010	508	12,7 %	4 518	1,0 %		1		1		4 514			4 514		3	3	
31 YRITYKSEN SANEERAUS	459	-24	-5,2 %	435	0,1 %				0					435	435		0	
32 MUUT HAKEMUSASIAT	9 241	590	6,4 %	9 831	2,2 %	65	6	1	72				1	1	1	9 757	9 758	
33 KONKURSSIT	2 895	-574	-19,8 %	2 321	0,5 %				0			2 318		2 318		3	3	
34 TÄYTÄNTÖÖNPANOASIAT	439	-50	-11,4 %	389	0,1 %		2	1	3					0		386	386	
35 ULOSOTTOASIAT	1 038	113	10,9 %	1 151	0,3 %		3		3			1 148		1 148			0	
36 REKISTERÖITYÄ PARISUHDETTA KOSKEVAT ASIAT	77	-24	-31,2 %	53	0,0 %				0					0	23	30	53	
NIMIKE PUUTTUU	63	-34	-54,0 %	29	0,0 %		13		13	12				0	2	2	4	

Liite E Henkilöstövoimavarat

Taulukko 66. Hallintotuomioistuinten henkilöstövoimavarat

	2018	%-osuus	2019	%-osuus	2020	%-osuus	Muutos 2019/2020
Henkilötyövuosien määrä vuoden aikana	818,1		795,1		809,3		14,2
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	812		794		837		43
Naisten osuus henkilöstä vuoden lopussa	581	71,6 %	568	71,5 %	602	71,9 %	34
Miesten osuus henkilöstä vuoden lopussa	231	28,4 %	226	28,5 %	235	28,1 %	9
Kokoaikaisten henkilöiden osuus henkilöstä vuoden lopussa	780	96,1 %	765	96,3 %	810	96,8 %	45
Osa-aikaisten henkilöiden osuus henkilöstä vuoden lopussa	32	3,9 %	29	3,7 %	27	3,2 %	-2
Määräaikaisissa viroissa tai tehtävissä toimivien osuus henkilöstä vuoden lopussa	286	35,2 %	251	31,6 %	316	37,8 %	65
Keski-ikä vuoden lopussa, vuotta	44,9		45		44,6		0,4
Vähintään 45-vuotiaiden osuus henkilöstä vuoden lopussa		48,6 %		48,1 %	-	46,8 %	
Kokonaistyöttömyys	-		3,5		-		
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,1		7,5		5,7		1,8
Sairauspoissaolojen pituus, työpäivää/tapaus	4,1		4,1				
Koulutustasoindeksi vuoden lopussa	6,4		6,3		6,2		-0,1
Henkilötyövuoden hinta vuoden aikana (työvoimakustannukset euroa/henkilötyövuosi)	67 639		70 570		71 161		1 %

Taulukko 67. Yleisten tuomioistuinten henkilöstövoimavarat

	2018	%-osuus	2019	%-osuus	2020	%-osuus	Muutos 2019/ 2020
Henkilötyövuosien määrä vuoden aikana	2 414,7		2 434,1		2 478,7		44,6
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	2 414,0		2 450,0		2 532,0		82
Naisten osuus henkilöstä vuoden lopussa	1 707,0	70,7 %	1 720,0	70,2 %	1 768,0	69,8 %	92
Miesten osuus henkilöstöstä vuoden lopussa	707,0	29,3 %	730,0	29,8 %	765,0	30,2 %	52
Kokoaikaisten henkilöiden osuus henkilöstöstä vuoden lopussa	2 331,0	96,6 %	2 368,0	96,7 %	2 447,0	96,6 %	141
Osa-aikaisten henkilöiden osuus henkilöstöstä vuoden lopussa	83,0	3,4 %	82,0	3,3 %	85,0	3,4 %	3
Määräaikaisissa viroissa tai tehtävissä toimivien osuus henkilöstöstä vuoden lopussa	655,0	27,1 %	674,0	27,5 %	681,0	26,4 %	11
Keski-ikä vuoden lopussa, vuotta	46,8		46,7		45,6		-0,8
Vähintään 45-vuotiaiden osuus henkilöstöstä vuoden lopussa		57,9 %		56,0 %		53,0 %	
Kokonaistyöttömyys	-		3,5		-		
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,8		7,4		7,0		-0,3
Sairauspoissaolojen pituus, työpäivää/tapaus	4,9		4,7		6,0		1,3
Koulutustasoindeksi vuoden lopussa	5,5		5,5		5,6		0,1
Henkilötyövuoden hinta vuoden aikana (työvoimakustannukset euroa/henkilötyövuosi)	56 832,0		58 916,0		58 961,0		1 %

Taulukko 68. Tuomioistuinlaitoksen henkilöstövoimavarat

(vertailulukuja ei ole saatavilla, koska tuomioistuinlaitokseen kuuluva Tuomioistuinvirasto perustettiin vuoden 2020 alussa)

	2019	2020	%-osuus
Henkilötyövuosien määrä vuoden aikana		3 352,6	
Henkilöstömäärä vuoden lopussa		3 431,0	
Naisten osuus henkilöstä vuoden lopussa		2 414,0	70,3 %
Miesten osuus henkilöstöstä vuoden lopussa		1 017,0	29,7 %
Kokoaikaisten henkilöiden osuus henkilöstöstä vuoden lopussa		3 319,0	96,7 %
Osa-aikaisten henkilöiden osuus henkilöstöstä vuoden lopussa		112,0	3,2 %
Määräaikaisissa viroissa tai tehtävissä toimivien osuus henkilöstöstä vuoden lopussa		1 001,0	29,2 %
Keski-ikä vuoden lopussa, vuotta		45,6	
Vähintään 45-vuotiaiden osuus henkilöstöstä vuoden lopussa			51,4 %
Kokonaistyöttömyyisyys		-	
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv		6,8	
Sairauspoissaolojen pituus, työpäivää/tapaus			
Koulutustasoindeksi vuoden lopussa		5,8	
Henkilötyövuoden hinta vuoden aikana (työvoimakustannukset euroa/henkilötyövuosi)		63 452,7	

6. Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Vantaalla 24.2.2021

Mika Ilveskero

Johtokunnan puheenjohtaja

Riku Jaakkola

Ylijohtaja

Tuomioistuinlaitokseen kuuluvien virastojen päälliköt ovat työtuomioistuimen presidenttiä lukuun ottamatta hyväksyneet asiakirjan sähköpostitse.

7. Tilintarkastajan merkintä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tarkastuskertomus

Helsingissä . 2021

Yhteystiedot

Tuomioistuinvirasto

Käyntiosoite: Silkkitehtaantie 5 C, Vantaa

Postiosoite: PL 100, 00085 Tuomioistuinvirasto

Puhelinvaihe: 029 565 0500

tuomioistuinvirasto(at)oikeus.fi

